

Kauno technologijos universitetas

Informatikos fakultetas

Virtualiųjų mokymosi priemonių taikymas lietuvių kalbai mokyti

Baigiamasis magistro studijų projektas

Danguolė Giedraitė

Projekto autorė

Asist. Vitalija Jakštienė

Vadovė

Kaunas, 2024

Kauno technologijos universitetas

Informatikos fakultetas

Virtualiųjų mokymosi priemonių taikymas lietuvių kalbai mokyti

Baigiamasis magistro studijų projektas

Nuotolinio mokymosi informacinės technologijos (6211BX010)

Danguolė Giedraitė

Projekto autorė

Asist. Vitalija Jakštienė

Vadovė

Doc. Aldona Augustinienė

Recenzentė

Kaunas, 2024

Kauno technologijos universitetas

Informatikos fakultetas

Danguolė Giedraitė

Virtualiųjų mokymosi priemonių taikymas lietuvių kalbai mokyti

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad:

1. baigiamąjį projektą parengiau savarankiškai ir sąžiningai, nepažeisdama(s) kitų asmenų autoriaus ar kitų teisių, laikydamasi(s) Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų, Kauno technologijos universiteto (toliau – Universitetas) intelektinės nuosavybės valdymo ir perdavimo nuostatų bei Universiteto akademinės etikos kodekse nustatytų etikos reikalavimų;
2. baigiamajame projekte visi pateikti duomenys ir tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti teisėtai, nei viena šio projekto dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar elektroninių šaltinių, visos baigiamojo projekto tekste pateiktos citatos ir nuorodos yra nurodytos literatūros sąrašė;
3. įstatymų nenumatytų piniginių sumų už baigiamąjį projektą ar jo dalis niekam nesu mokėjęs (-usi);
4. suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo ar kitų asmenų teisių pažeidimo faktui, man bus taikomos akademinės nuobaudos pagal Universitete galiojančią tvarką ir būsiu pašalinta(s) iš Universiteto, o baigiamasis projektas gali būti pateiktas Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai nagrinėjant galimą akademinės etikos pažeidimą.

Danguolė Giedraitė

Patvirtinta elektroniniu būdu

Giedraitė, Danguolė. Virtualiųjų priemonių taikymas lietuvių kalbai mokytis. Magistro baigiamasis projektas / vadovė asist. Vitalija Jakštienė; Kauno technologijos universitetas, Informatikos fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų krypties grupė): Programų sistemos (B03), Informatikos mokslai.

Reikšminiai žodžiai: lietuvių kalba ir literatūra, virtualiosios mokymo(si) priemonės, teksto rašymas, teksto kūrimas, kūrybinės veiklos, gebėjimų ugdymas.

Kaunas, 2024. 80 psl.

Santrauka

Šiuolaikiniame, sparčiai besikeičiančiame pasaulyje vienos iš sričių, greičiausiai turinčių prisitaikyti prie pokyčių, – požiūris į švietimą, mokyklos koncepcija, kompetencijų ir kalbinis ugdymas. Į atnaujinamas ugdymo turinio programas įtraukiama nauja, skaitmeninė, ugdytina kompetencija. Šiuolaikinėje informacinėje ir žinių visuomenėje lietuvių kalbos mokymas(is) – sudėtingas ir daug pastangų reikalaujantis procesas. Virtualiosios mokymo(si) priemonės, skirtos lietuvių kalbai mokytis, daugiausia tinkamos skaitymo ir teksto suvokimo bei kalbos pažinimo sritims, tačiau labai nedaug tinkamų rašymui ir teksto kūrimui mokytis, ypač pagrindinio ugdymo grandyje (5 – 10 klasės). Virtualiosios galimybės lietuvių kalbos pamokose peržengia tik informacijos paieškos ar dokumentų rengimo ribas. Lietuvių kalbos mokytojai susiduria su tinkamų tam tikroms sritims mokytis virtualiųjų mokymo(si) priemonių trūkumu, o ir esamą pasirinkimą sunkina tai, kad nėra aiškiai apibrėžtos virtualiųjų priemonių taikymo metodikos. Išanalizuota lietuvių kalbos ir literatūros mokymo specifika, atnaujintos programos ugdymo turinys 7 klasei, virtualiųjų mokymo(si) priemonių galimybės teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams mokytis, sukurta teksto rašymo ir kūrimo įgūdžių gerinimo metodika.

Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo metodika sukurta pagal atnaujintoje programoje nurodytas pasiekimų sritis (skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo, teksto rašymo ir kūrimo), veiklos detalizuotos pagal mokymo turinį. Metodikoje veiklų įgyvendinimas pateikiamas kuo įvairesnėmis priemonėmis. Užduotys interaktyvios, vaizdžios, patrauklios žemesnių klasių mokiniams.

Sukurta virtualiųjų priemonių teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti metodika realizuota VMA Moodle kurse *Lietuvių kalba 7 klasei*, temoje *Integruotas modulis „Atrask, pažink, sukurk“*. Veiklos (užduotys) įgyvendinamos naudojantis virtualiosiomis mokymo(si) priemonėmis. Kadangi numatytos veiklos yra kūrybinės, visos užduotys yra vertinamos mokytojo, grįžtamasis ryšys mokiniams pateikiamas pagal mokykloje nustatytą vertinimo aprašą.

Tyrimu siekta įvertinti metodikos veiksmingumą, kaip jos naudojimas paveikė mokinių gebėjimus ir įvertinimus. Daugiau nei dviems trečdaliams atsakiusiųjų mokymosi turiniui įgyvendinti skirtos užduotys atrodo neįdomios, greitai nusibosta, tačiau mokiniai nurodė atsakingai suvokiantys savo pastangų svarbą, siekiant geresnių rezultatų.

Penktadalis mokinių nurodė pajutę, kad virtualiųjų priemonių taikymas turėjo įtakos teksto rašymo ir kūrimo įgūdžių gerinimui, taip pat nurodė, kad lietuvių kalbos ir literatūros mokomojo dalyko įvertinimas pasikeitė į aukštesnę balą.

Giedraitė, Danguolė. Application of Virtual Learning Tools to Teach the Lithuanian Language. Master's Final Degree Project. Master's Final Degree Project / supervisor assist. Vitalija Jakštienė; Faculty of Informatics, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): Software Engineering (B03), Computing.

Keywords: Lithuanian language and literature, virtual learning tools, text writing, text production, creative activities, skills development

Kaunas, 2024. 80 pages.

Summary

In today's fast-changing world, some of the areas most likely to have to adapt to change are attitudes to education, the concept of school, competence and language education. New digital competences to be developed are being included in the updating of curricula. In today's information and knowledge society, teaching/learning Lithuanian is a complex and demanding process. Virtual learning tools for teaching Lithuanian are mainly suitable for the areas of reading, reading comprehension and language cognition, but very few are suitable for teaching writing and text production, especially at the primary level (grades 5 to 10). Virtual opportunities in the Lithuanian language classroom go beyond only information retrieval or document production. Teachers of Lithuanian are faced with a lack of suitable virtual teaching/learning tools for specific areas, and the lack of clearly defined methodologies for the use of virtual tools complicates the existing choice. The specifics of teaching Lithuanian language and literature have been analysed, the content of the curriculum for Grade 7 has been updated, the potential of virtual teaching tools for teaching writing and composing skills has been explored, and a methodology for improving writing and composing skills has been developed.

The methodology for the use of virtual teaching/learning tools is designed according to the areas of achievement identified in the updated curriculum (reading, reading comprehension and knowledge of literature and culture, and writing and production of texts), with activities detailed according to the content of the curriculum. The methodology presents the implementation of the activities in the widest possible variety of means. The activities are interactive, visual and appealing to students in lower grades.

The developed methodology of virtual tools for improving writing and composing skills is implemented in the VMA Moodle course *Lithuanian for the 7th grade, Integrated Module "Discover, Know, Create"*. The activities (tasks) are implemented using virtual teaching/learning tools. As the activities are creative, all tasks are evaluated by the teacher and feedback is given to the students according to the school's evaluation scheme.

The study aimed to assess the effectiveness of the methodology and how its use has affected students' skills and grades. More than two-thirds of the respondents found the tasks used to implement the content uninteresting and quickly became boring, but they reported a sense of responsibility and awareness of the importance of their own efforts to achieve better results.

A fifth of the students reported that they felt that the use of virtual tools had had an impact on improving their writing and composing skills, as well as a change in their grades in the subject of Lithuanian language and literature.

Turinys

Lentelių sąrašas	10
Paveikslų sąrašas	11
Įvadas.....	12
1. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymo ypatumai.....	15
1.1. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymo ypatumai 7–8 klasėse	15
1.1.1. Lietuvių kalbos ir literatūros 7 klasės atnaujintos programos teksto kūrimo ir rašymo sričių apžvalga: ontologijos	17
1.1.2. Virtualiųjų priemonių, skirtų lietuvių kalbos ir literatūros mokymui, apžvalga	19
1.2. Skyriaus išvados.....	20
2. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų apklausa apie virtualiųjų priemonių taikymo galimybes pamokose.....	21
2.1. Apklausoje rezultatai	21
2.2. Problemų medis.....	26
2.3. Tikslų medis	27
2.4. Skyriaus išvados.....	28
3. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo lietuvių kalbai mokytį 7 klasėje metodika ...	30
3.1. Lietuvių kalbos mokymo metodai.....	30
3.2. Virtualiųjų priemonių panaudojimo galimybės lietuvių kalbai mokytį	31
3.3. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo metodika lietuvių kalbos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti 7 klasėje.....	38
3.3.1. Pasiekimų sritis: skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas	38
3.3.2. Pasiekimų sritis: skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas	40
3.3.3. Pasiekimų sritis: skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas. Mokymo turiniui įgyvendinti tinkamos kūrybinės veiklos: skaitytojo dienoraščio rašymas.	42
3.3.4. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	44
3.3.5. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	46
3.3.6. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	47
3.3.7. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	49
3.3.8. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	51
3.3.9. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	52
3.3.10. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	53
3.3.11. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas	55
3.4. Metodikos praktinis pritaikymas ugdyme	56
3.5. Bendradarbiavimo lentos „Linoit.com“ galimybės rašymo ir teksto kūrimo gebėjimams ugdyti	57
3.6. Skyriaus išvados.....	59
4. Virtualiosios mokymosi aplinkos, skirtos virtualiųjų priemonių panaudojimo metodikai realizuoti, projektavimas	61
4.1. Reikalavimai virtualiajai aplinkai	61
4.2. VMA Moodle ir alternatyvios aplinkos (Google Classroom) kursų projektavimas	67
5. Virtualiųjų priemonių taikymo metodikos realizavimas.....	70
5.1. Kursas virtualiosioms mokymosi priemonėms realizuoti	70
5.2. Skyriaus išvados.....	72
6. Metodikos ir priemonės tinkamumo tyrimas.....	73

6.1. Tyrimo planas.....	73
6.2. Tyrimo rezultatai.....	73
6.3. Skyriaus išvados.....	76
Išvados	77
Literatūros sąrašas	79
Priedai.....	81

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Virtualiosios priemonės, skirtos skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo pasiekimų srityje numatytoms kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti.	32
2 lentelė. Virtualiosios priemonės, skirtos teksto rašymo pasiekimų srityje numatytoms veikloms įgyvendinti.	34
3 lentelė. Virtualiosios priemonės, skirtos teksto kūrimo pasiekimų srityje numatytoms veikloms įgyvendinti.	37
4 lentelė. Mokymo eiga skaitymo rekomendacijoms kurti	39
5 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas skaitymo rekomendacijoms kurti.	40
6 lentelė. Mokymo eiga originaliam fantastikos kūrinio kūrimui.....	41
7 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas komiksams kurti.	42
8 lentelė. Mokymo eiga skaitytojo išpūdžių kūrimui asmeninio tinklaraščio metodu.....	43
9 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas skaitytojo išpūdžių kūrimui asmeninio tinklaraščio metodu	44
10 lentelė. Mokymo eiga kalbinės raiškos priemonėms mokyti.	45
11 lentelė. Virtualiosios mokymosi priemonės kalbinės raiškos priemonėms mokyti.	45
12 lentelė. Mokymo eiga laiško rašymui.	46
13 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas laiško, haiku, taisyklingos struktūros rašinio, Veno diagramos kūrimui.	47
14 lentelė. Mokymo eiga mokyklos reklamai kurti.	48
15 lentelė. Virtualiosios priemonės panaudojimas mokyklos reklamai kurti.	48
16 lentelė. Mokymo eiga kūrinio veikėjo charakteristikai kurti.	49
17 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas kūrinio veikėjo charakteristikai kurti.	50
18 lentelė. Mokymo eiga veikėjo bruožų schemai kurti.	51
19 lentelė. Virtualiosios priemonės panaudojimas veikėjo bruožų schemai kurti.....	52
20 lentelė. Mokymo eiga taisyklingos struktūros rašinio mokymui.	53
21 lentelė. Mokymo eiga haiku kūrimui.	54
22 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas haiku kūrimui.	55
23 lentelė. Mokymo eiga kelionių išpūdžių pasakojimui vaizdo formatu kurti.....	56
24 lentelė. Bendradarbiavimo lentų lyginamoji analizė.....	58
25 lentelė. Mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemio panaudojimo atvejo specifikacija.....	63
26 lentelė. Funkciniai reikalavimai pagal posistemius.	64

Paveikslų sąrašas

1 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros programos 7 klasei teksto kūrimo pasiekimų srities ontologija.....	17
2 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros programos 7 klasei teksto rašymo pasiekimų srities ontologija.....	18
3 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros programos 7 klasei teksto skaitymo pasiekimų srities ontologija.....	19
4 pav. Mokyklos tipų, kuriose dirba respondentai, diagrama	21
5 pav. Respondentų nurodytų dėstomų klasių diagrama.....	22
6 pav. Respondentų pedagoginio stažo diagramos ekranvaizdis	22
7 pav. Respondentų kvalifikacinės kategorijos diagramos ekranvaizdis.....	22
8 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų naudojamos technologijos	23
9 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų pasiruošimui pamokoms naudojamos priemonės....	23
10 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų naudojami skaitmeniniai įrankiai	24
11 pav. Skaitmeninio turinio naudojimo pamokų metu dažnumo diagrama	24
12 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų nurodyti virtualiųjų priemonių trūkumai.....	25
13 pav. Kokių virtualiųjų priemonių pasigendama.....	26
14 pav. Galimybės ugdymo turinį individualizuoti ir diferencijuoti galimybių diagrama.	26
15 pav. Problemų medis.....	27
16 pav. Tikslų medis	28
17 pav. Mokymo metodų klasifikacija.....	30
18 pav. Virtualiųjų priemonių taikymas kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti.....	32
19 pav. Virtualiųjų priemonių panaudojimas teksto rašymui.	34
20 pav. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių panaudojimas teksto kūrimui.....	36
21 pav. Administravimo posistemio panaudojimo atvejai.....	65
22 pav. Mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemio panaudojimo atvejai	66
23 pav. Mokymosi ir vertinamų veiklų organizavimo posistemio panaudojimo atvejai	66
24 pav. Suprojektuotas VMA Moodle	67
25 pav. Suprojektuotas <i>Google Classroom</i> kursas.....	68
26 pav. VMA Moodle kurse įtrauktos temos metodikai įgyvendinti.....	69
27 pav. VMA Moodle skelbimų lenta.....	70
28 pav. Metodikos veiklų organizavimo pamokoje pavyzdys.....	70
29 pav. Minčių žemėlapis, parengtas virtualiaja priemone.....	71
30 pav. Mokinių sukurti ir pateikti <i>Padlet</i> lentoje patarimai suaugusiesiems, kaip bendrauti su paaugliais.....	71
31 pav. Mokinių atsakymų, kaip galima pagerinti teksto rašymo ir kūrimo gebėjimus, diagrama.....	75

Įvadas

Temos aktualumas. Šiuolaikiniame, sparčiai besikeičiančiame pasaulyje vienos iš sričių, greičiausiai turinčių prisitaikyti prie pokyčių, – požiūris į švietimą, mokyklos koncepcija, kompetencijų ir kalbinis ugdymas. Pastebėta, kad esama neatitikties tarp dabartinio turinio ir ateities poreikių, ugdymo turinys perkrautas, neužtikrina socialinio teisingumo, nėra efektyvus ugdymo turinio įgyvendinimas, trūksta lankstumo [1], todėl švietimas neatliepia šiandienos ir ateities poreikių. Suprasta, kad švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka tada, kai jo raida lenkia bendrąją visuomenės raidą – daro progresyvią įtaką mąstymo ir veikimo kultūrai [2]. Ryškėjanti tendencija – nuo švietimo visiems pereinama prie švietimo kiekvienam, t. y. personalizuoto, suasmeninto ugdymo ir mokymo(si) pripažįstant, kad žmonių patirtys, poreikiai ir siekiai skiriasi, o mokomasi skirtingais tempais ir būdais [3]. Mokymas tampa laisvesnis, mažiau saistomas siektinų normų, išsilavinimo standartų, didesnis dėmesys skiriamas ugdymo proceso individualizavimui, diferencijavimui, daugiau mokomasi per patyriminį mokymą (patyriminis ugdymas – seniausia edukacijos forma, jungianti mokslą, technologijas, inžineriją, menus ir matematiką [4]), todėl vis dažniau įveiklinami patyriminio mokymo metodai ir formos.

Taip pat geros mokyklos koncepcijoje akcentuojama, kad ugdymasis, be kitų jam būdingų bruožų, turėtų būti ir interaktyvus – pagrįstas sąveikomis ir partnerystėmis, dialogiškas, bendruomeninis, tinklinis, peržengiantis mokyklos sienas (globalus) [1]. Į atnaujinamas ugdymo turinio programas įtraukiama nauja, skaitmeninė, ugdytina kompetencija. Tai motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu [5]. Taigi kompetencijų įgijimas užtikrina asmens gebėjimą sėkmingai veikti praktiškai. Į kompetencijų ugdymą orientuotas mokymas grindžiamas konstruktyvistiniu požiūriu į mokymąsi ir kitomis moderniomis pedagogikos idėjomis [6]. Konkrečiai skaitmeninės kompetencijos poreikis auga ir keičiasi itin sparčiai. Ji apima įvairius gebėjimus. Tai – gebėjimas pasinaudoti IKT teikiamomis galimybėmis bei atsakingas ir novatoriškas šių technologijų taikymas mokymo įstaigose ir darbe. Gebėjimas kritiškai vertinti informacijos turinį ir šaltinius. Skaitmeninė kompetencija yra įgūdis, kurį asmuo turi išsiugdyti, kad taptų kompetentingas skaitmeninėje aplinkoje [7].

Valstybinėje 2013–2022 metų švietimo strategijoje numatytas tikslas užtikrinti tautinės, pilietinės Lietuvos tapatybės stiprinimą, lietuvių kalbos, tautinių mažumų gimtųjų kalbų mokymo ir ugdymo tautinių mažumų kalba kokybę, Lietuvos kultūros puoselėjimą ir tęstinumą [2] detalizuojamas atnaujintose bendrojo ugdymo programose: lietuvių kalbos ir literatūros dalyko paskirtis – suteikti mokiniams lietuvių kalbos ir literatūros (kultūros) pagrindus, padėti ugdytis kalbėjimo, klausymo, skaitymo, teksto analizės ir interpretacijos bei rašymo įgūdžius, gebėjimą reikšti mintis raštu ir žodžiu taisyklinga lietuvių kalba, supažindinti mokinius su Lietuvos, Europos ir pasaulio literatūra bei kultūra [8]. Šiuolaikinėje informacinėje ir žinių visuomenėje lietuvių kalbos mokymas(is) – sudėtingas ir daug pastangų reikalaujantis procesas, prasidedantis ikimokyklinėje įstaigoje ir formaliai daugumai mokinių užbaigiamas brandos egzaminu vidurinėje mokykloje.

Lietuvių kalbos mokoma per skirtingas pasiekimų sritis: kalbėjimas, klausymas ir sąveika; skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas; rašymas ir teksto kūrimas; kalbos pažinimas [8], kurių kiekvienai priskirtas savas pasiekimas, pvz., rašymo ir teksto kūrimo srities pasiekimas - kuria tekstus atsižvelgdami į rašymo tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją [8]. Virtualiosios mokymo(si) priemonės, skirtos lietuvių kalbai mokyti, daugiausia tinkamos skaitymo ir teksto suvokimo bei kalbos pažinimo sritims, tačiau labai nedaug tinkamų rašymui ir teksto kūrimui mokyti, ypač pagrindinio ugdymo grandyje (5–10 klasės). Atnaujinamo ugdymo turinio lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo programų bendrosiose nuostatose išryškinamas siekis „suaktualinti lietuvių literatūrą, išryškinti jos vertę pabrėžiant literatūros ryšį su mokiniui artima vizualine kultūra ir šiuolaikinių medių kontekstu“ [9]. Taigi virtualiosios galimybės lietuvių kalbos pamokose peržengia tik informacijos paieškos ar dokumentų rengimo ribas, akcentuotas ankstyvesnėje bendrųjų programų redakcijoje: „informacijos paieška, naudojimas elektroninėmis žodynų versijomis, elektroninėmis mokymo(si) priemonėmis, teksto rengimas kompiuterinėmis programomis, pristatymų kūrimas suartina lietuvių kalbos ir literatūros pamokas ir su informacinėmis technologijomis“ [10]. Tačiau lietuvių kalbos mokytojai susiduria su tinkamų tam tikroms sritims mokyti virtualiųjų mokymo(si) priemonių trūkumu, o ir esamą pasirinkimą sunkina ne tik tai, kad jos dažniausiai sukurtos užsienio kalboms mokyti, bet ir tai, kad nėra aiškiai apibrėžtos virtualiųjų priemonių taikymo metodikos.

Problema. Trūksta tinkamų lietuvių kalbai mokyti laisvai prieinamų užduočių, pasigendama rašymui ir teksto kūrimui skirtų virtualiųjų mokymosi priemonių, stinga ir virtualios metodinės medžiagos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojui.

Darbo objektas: 7 klasės mokinių rašymo ir teksto kūrimo gebėjimų ugdymas.

Darbo tikslas – pagerinti lietuvių kalbos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimų ugdymą taikant virtualiųjų mokymo priemonių panaudojimo metodiką ir jai įgyvendinti skirtą VMA.

Uždaviniai:

1. ištirti virtualiųjų mokymosi priemonių lietuvių kalbai ir literatūrai ugdyti poreikį ir galimybes;
2. išanalizuoti lietuvių kalbos rašymo ir teksto kūrimo pasiekimų sritis 7 klasėje;
3. sukurti rašymui ir teksto kūrimui 7 klasėje skirtą metodiką;
4. suprojektuoti ir įgyvendinti VMA, skirtą sukurtai metodikai įgyvendinti;
5. ištirti metodikos ir priemonės tinkamumą.

Produktas: sukurta lietuvių kalbos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams ugdyti 7 klasėje skirta metodika ir ją palaikanti priemonių visuma.

Rezultatas: pagerėję lietuvių kalbos rašymo ir teksto kūrimo gebėjimai ir jų ugdymas. 1 priede pateikiamas Radviliškio Gražinos pagrindinės mokyklos direktoriaus sprendimas taikyti šią metodiką. Metodika pristatyta Šiaulių regiono lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams.

Darbo struktūra. Darbą sudaro įvadas, 6 turinio skyriai, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Įvade aptarta problema, darbo objektas, iškelti tikslai, uždaviniai, numatytas rezultatas ir tikėtinas produktas. I skyriuje išanalizuoti lietuvių kalbos dėstymo ypatumai, aptartos darbui aktualios bendrųjų programų pasiekimų sritys, apžvelgtos virtualiųjų priemonių galimybės

lietuvių kalbai mokytis. II skyriuje pristatyta lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų apklausa, jos rezultatai, pristatyti ir aptarti problemų ir tikslų medžiai. III skyriuje apžvelgti lietuvių kalbos mokymo metodai, atlikta virtualiųjų priemonių taikymo teksto rašymui ir kūrimui galimybių analizė, pateikta sukurta metodika, jos praktinis pritaikymas. IV skyriuje aprašytas VMA projektavimas, V – sukurto produkto realizacija. VI skyriuje pristatytas metodikos ir priemonės tinkamumo tyrimas ir jo rezultatai.

1. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymo ypatumai

Svarbiausias dokumentas, reglamentuojantis lietuvių kalbos, kaip mokomojo dalyko, mokymą 5–8 klasėse, yra Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų Lietuvių kalbos ir literatūros programa, patvirtinta 2022 m. [8]. Atnaujintose programose teigiama, kad „pagrindiniame ugdyme siekiama toliau ugdyti skaitytoją. Siūloma skaityti aktualios tematikos, įvairių rūšių, žanrų tekstus, estetiškai vertingus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius, atsižvelgiama į amžiaus grupės ypatumus. <...> Svarbus atnaujintos programos akcentas – literatūros tekstų analizės ir interpretavimo gebėjimų plėtojimas“ [11]. Akcentuojama laisvė mokytojui organizuoti mokinių ugdymą, priklausomai nuo aktualių kasdienybės realijų, kultūros, regiono konteksto. „Lietuvių kalbos ir literatūros dalyko tikslas – lavinti mokinio gebėjimą komunikuoti sakytine ir rašytine lietuvių kalba; formuoti kalbinę, kultūrinę, tautinę ir pilietinę savimonę; pažinti lietuvių ir pasaulio literatūros tradiciją; suprasti ir interpretuoti įvairius grožinės, negrožinės literatūros ir kitų medijų tekstus; gebėti dalyvauti šiuolaikinės kultūros procesuose“ [8]. Programos pasiekimų sritys pateikiamos koncentrais, pvz., 5–6, 7–8 klasėms ir t. t. Lietuvių kalbos mokymosi turinys ugdomas per tris skirtingas sritis: kalbos sistemos pažinimą, kalbos vartojimo ugdymą, literatūrinį pažinimą [12]. Pagal atnaujintą programą pradėta mokyti nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. nelyginėse klasėse.

Šiuolaikinės pamokos kokybės samprata per pastaruosius keletą metų taip pat pakito, teigiama, kad „kokybė labiausiai priklauso nuo mokytojo gebėjimo sudominti ir įtraukti mokinius, skatinti ir palaikyti jų aktyvumą, gebėti pamoką pritaikyti prie jų mokymosi galimybių, išvelgti mokymosi kontekstą, kylančias problemines situacijas ir laiku surasti sprendimą, todėl mokytojui svarbu pažinti mokinius, taikyti įvairias mokinių pažinimo strategijas“ [14]. Pažinęs mokinius, mokytojas gali keisti ir mokymo strategijas, pamokų scenarijus, rinktis netradicinius metodus, įveiklinti skaitmenines priemones ir įrankius – tokiu būdu pagerinti ir pamokos kokybę.

1.1. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymo ypatumai 7–8 klasėse

Pagrindinio ugdymo grandyje lietuvių kalbai skiriamas didžiulis dėmesys, kadangi pagal Bendrąsias programas privalomos 5 valandos per savaitę, esant poreikiui, skiriami dalyko moduliai žinioms gilinti ar konsultacijos ugdymosi spragoms mažinti. Įstatymo numatyta, kad „lietuvių kalbai, kaip mokomajam dalykui, bendrojo lavinimo mokyklų ugdymo planuose skiriama valandų procentais: lietuviškoje mokykloje pradinio ugdymo programoje – 34 %, pagrindinio ugdymo programoje – 18 % [13]. Tiek daug pamokų skiriama todėl, kad mokomojo dalyko kursas – itin platus (šiuolaikine paaugliams skirta literatūra papildytas privalomos literatūros sąrašas, kaip privaloma naujovė įtraukiama literatūros ekranizacija (kūrinio ir kino filmo lyginimas), mokoma taikyti jau žinomas ir naujas rašymo strategijas, suteikiama galimybė rašyti išmone grįstus tekstus, baigiamos nagrinėti kalbos dalys, baigiama mokytis vientisinio sakinio skyrybos [8]). Programoje iškeltuose pagrindinio ugdymo tiksluose teigiama, kad „siekdami tikslo, mokiniai:

- 9.1. skaito, nagrinėja, lygina grožinės ir negrožinės literatūros, tautosakos, įvairių medijų kūrinius bei ugdosi empatiją, atvirumą kultūrų, požiūrių įvairovei, etines nuostatas, kalbinę, kultūrinę ir pilietinę tapatybę, pažįsta socialinę aplinką, aptaria kūrinių santykį su dabartimi;

- 9.2. lavinasi estetinį skonį, mokosi vertinti kūrinis ir argumentuotai pagrįsti savo vertinimą; įžvelgia literatūros sąsajas su kitais menais;
- 9.3. ugdomi savarankiško skaitymo įgūdžius, kelia skaitymo tikslus, supranta skaitymo reikšmę;
- 9.4. susipažįsta su lietuvių kalbos sistema, stebi ir vertina kalbos reiškinius, analizuoja kalbos funkcionavimą visuomenėje, suvokia kalbą kaip nuolat kintantį ir su visuomenės raida glaudžiai susijusį reiškinį;
- 9.5. analizuoja, klausosi, kuria įvairaus pobūdžio sakytinius ir rašytinius tekstus, siekdami įvairių tikslų skirtingose socialinėse ir kultūrinėse situacijose, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką;
- 9.6. ugdomi poreikį reikšti mintis žodžiu ir raštu taisyklinga kalba, nuolat tobulina savo kalbinius gebėjimus, remdamiesi kalbos ir literatūros žiniomis, tikslingai taiko įvairias strategijas;
- 9.7. atpažįsta ir vartoja bendrinės kalbos atmainas, naudojasi skaitmeniniais lietuvių kalbos, literatūros ir kitais ištekliais, etiškai ir atsakingai naudojasi įvairiuose šaltiniuose rasta informacija;
- 9.8. mokosi kultūringai dalyvauti diskusijoje, išklaudyti ir gerbti kito nuomonę, argumentuoti, ginti savo požiūrį neįžeisdami kitų;
- 9.9. ugdomi kūrybiškumą, lavina vaizduotę ir mąstymą, dalyvauja kultūrinėje (literatūrinėje) veikloje“[8].

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai, siekdami įgyvendinti šiuos tikslus, turi taikyti įvairius mokymo(si) metodus, ieškoti tinkamų priemonių, kurios ne tik sudarytų sąlygas įgyti žinių, bet ir ugdytų gebėjimus rašyti skirtingo pobūdžio tekstus, taip mokiniai pasiruoštų 8 klasėje vykdomam nacionaliniam mokinių pasiekimų patikrinimui, dar vėliau – vieninteliam privalomam valstybiniam brandos egzaminui.

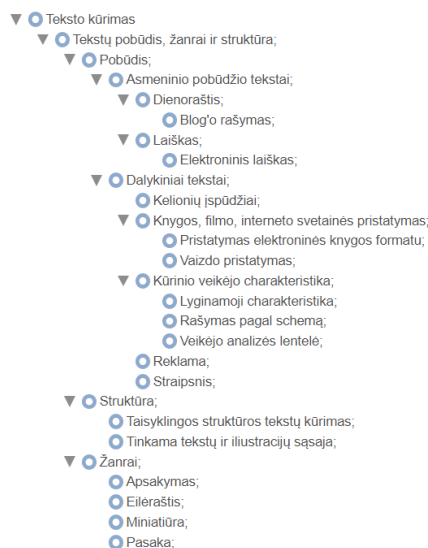
Atnaujintose Bendrosiose programose ugdytinomis nurodomos šios kompetencijos: kultūrinė, pažinimo, komunikavimo, kūrybiškumo, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, skaitmeninė. Esminėmis lietuvių kalbos ir literatūros, kaip mokomojo dalyko, ugdytinomis kompetencijomis laikomos kultūrinė ir komunikavimo kompetencijos, būtinais ugdomomis – pažinimo ir kūrybiškumo, foninėmis (fragmentiškai ugdomomis) – pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos [12]. Skaitmeninė kompetencija apima bendravimą ir bendradarbiavimą virtualioje erdvėje, skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos atranką ir vertinimą, problemų sprendimą, medijų raštingumą [8], ji virsta įrankiu anksčiau išvardintoms kompetencijoms ugdyti, tačiau lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai susiduria su keletu problemų: tinkamo skaitmeninio turinio, skirto lietuvių kalbai ugdyti, nepakanka, nes jis arba mokamas, arba nepatrauklus skirtingos psichologinės brandos mokiniams.

Bendroji lietuvių kalbos ir literatūros programa skirstoma į šias pasiekimų sritis ir pasiekimus: kalbėjimą, klausymą ir sąveiką; skaitymą, teksto supratimą ir literatūros bei kultūros pažinimą; rašymą ir teksto kūrimą; kalbos pažinimą, iš kurių šio darbo nagrinėjamai temai atskleisti aktualūs rašymas ir teksto kūrimas. 7 klasės programoje akcentuojama, kad „vis daugiau dėmesio skiriama sukurtam ranka rašytam ar skaitmeniniam tekstui tobulinti: mokiniai skatinami skaityti vieni kitų darbus, teikti pastabų, klausimų, pasiūlymų. Mokomasi taikyti jau žinomas ir naujas rašymo strategijas (pvz., klausinėjimas, prisiminimai ar asociacijos, paieška spausdintuose leidiniuose ir internete, užrašai, kaupiant medžiagą; žodžių grandinė, reikšminiai žodžiai, minčių žemėlapis, pasakojimo schema, lentelės planuojant; atidusis skaitymas,

pabraukimas, pasižymėjimas, pasinaudojimas kitų pagalba redaguojant; tinkamo pateikimo būdo pasirinkimas“ [8]. Tokiu būdu programos kūrėjai sprendžia lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų bendruomenėje akcentuojamą problemą – prastėjančią vaikų raštingumą: „mokykloje mokiniai neberašo tiek daug, kiek rašydavo anksčiau. Pratybų sąsiuviniių, testų nuolatinis naudojimas per visų dalykų pamokas taip pat prisidėjo prie to, kad dalis mokinių tapo neraštingi“ [15]. Taigi galima teigti, kad atnaujintoje programoje aiškiai matyti požiūris į teksto kūrimą pokytis – skaitmeninis teksto kūrimas prilyginamas ranka rašytam, tačiau vienodo pobūdžio žinioms patikrinti skirtos užduotys nelavina mąstymo, negerina rašybos įgūdžių, teksto rašymo ir kūrimo gebėjimų, o šiuolaikinės visuomenės išsilavinęs žmogus – raštingas, suprantamai ir vaizdingai reiškiantis mintis tiek raštu, tiek žodžiu, tiek skaitmeninėje erdvėje.

1.1.1. Lietuvių kalbos ir literatūros 7 klasės atnaujintos programos teksto kūrimo ir rašymo sričių apžvalga: ontologijos

Atnaujinto turinio lietuvių kalbos 7 klasės programos mokymo(si) turinio teksto kūrimo sritis skirstoma į tekstų kūrimą pagal jų pobūdį (plėtojami pasakojimo, aprašymo, aiškinimo, kūrimo gebėjimai, pradedami kurti nesudėtingi (tezė, argumentai, išvada) argumentuojamojo pobūdžio tekstai. Mokomasi skirti aiškinimą ir argumentavimą, paaiškinti sąvokas, reiškinius, įvykius, pateikti instrukcijas [21]), žanrus (rašomi asmeninio pobūdžio tekstai: laiškas, dienoraštis, elektroninis laiškas; dalykiniai tekstai: laiškas, straipsnis apie mokyklos, paauglių gyvenimą, knygos (kino filmo, laidos, interneto svetainės paaugliams) pristatymas, kūrinio veikėjo charakteristika, kelionių įspūdžiai, reklama, kuria apsakymą (įtempto siužeto pasakojimą, pagrįstą konfliktu), eilėraščių, miniatiūrą, pasaką [21]) ir struktūros ypatumus (nagrinėjamas teksto rišlumas, vientisumas temos ir pagrindinės minties aspektu, mokomasi sieti sakinius grandininiu ir paraleliniu būdais, vartoti siejimo priemones: jungtukus, dalelytes, įvardžius, prieveiksnius, įterpinius [21]).

1 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros programos 7 klasei teksto kūrimo pasiekimų srities ontologija

Teksto kūrimo ontologijoje (1 pav.) struktūruotas konkrečios pasiekimų srities mokymo turinys įgalina paprastai parinkti skirtingas virtualiąsias mokymo priemones numatytoms veikloms įgyvendinti.

Atnaujinto turinio lietuvių kalbos 7 klasės programos mokymo(si) turinyje nurodoma, kad teksto rašymo mokoma keliantis skirtingus rašymo tikslus (saviraiškos, sudominti kitus, informuoti, paaiškinti reiškinius, aprašyti, išsakyti savo požiūrį, mintis, idėjas, įtikinti [21]), atsižvelgiant į adresatus (jaunesniems, bendraamžiams, vyresniems, pažįstamiems ir nepažįstamiems žmonėms [21]) ir komunikavimo situacijas (pvz., vartoti tinkamas įvardžio formas, kreipinius, mandagumo formules, rašant vyresniesiems; vengti šnekamosios kalbos žodžių, frazių oficialiose situacijose [21]), derinant skirtingo pobūdžio rašymo veiklas (rašo apie gana gerai žinomus ir aktualius dalykus), rašoma spontaniškai ir pasirengus, tobulinami rašymo, laikantis rašymo eigos, gebėjimai, vis daugiau dėmesio skiriama sukurtam ranka rašytam ar skaitmeniniam tekstui tobulinti: mokiniai skatinami skaityti vieni kitų darbus, teikti pastabų, klausimų, pasiūlymų, mokomasi taikyti jau žinomas ir naujas rašymo strategijas [21]).

-
- ▼ 7 klasės teksto skaitymas, supratimas, rašymas ir kūrimas
 - ▶ Teksto kūrimas
 - ▼ Teksto rašymas
 - ▼ Rašymo tikslai, adresatai ir komunikavimo situacijos
 - Kalbinės raiškos pasirinkimas, priklausomai nuo komunikavimo situacijos ir adresato
 - Rašymas įvairiems adresatams
 - Rašymas, siekiant įvairių tikslų
 - Rašymo veiklos įprasminimas
 - ▼ Rašymo veiklos pobūdis
 - Rašymas, laikantis rašymo eigos
 - Rašymo strategijų taikymas
 - Spontaniškas rašymas
 - Sukurto skaitmeninio arba rašytinio teksto tobulinimas
 - Įvairių polinkių mokinių interesus atitinkančios užduotys
 - ▶ Teksto skaitymas
 - ▶ Teksto supratimas

2 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros programos 7 klasei teksto rašymo pasiekimų srities ontologija

Išnagrinėjus teksto rašymo pasiekimų srities ontologiją (2 pav.), galima įvardinti nemažai laisvai prieinamų virtualiųjų mokymosi priemonių, tinkamų pasiekti užsibrėžtų rašymo tikslų.

Atnaujinto turinio lietuvių kalbos 7 klasės programos mokymo(si) turinyje aiškiai apibrėžiama, kokie yra skaitymo tikslai (ugdomas pomėgis skaityti, estetiškas skonis, mokomasi aptarti ir nagrinėti perskaitytus tekstus, jais remiantis atlikti kūrybines užduotis, suprasti skaitymo reikšmę ir poveikį [21]), todėl dalis programoje numatytų kūrybinių veiklų (kuriamas originalus fantastikos kūrinys; rašomas skaitytojo dienoraštis ar rengiama perskaitytų knygų pristatymas, skaitymo rekomendacijos bendraklasiams [21]) laikytinos teksto rašymo gebėjimų tobulinimu taikant virtualiąsias mokymosi priemones.

- ▼ ○ Teksto skaitymas
 - ▼ ○ Kūrybinės veiklos
 - Istorijos faktų ir fikcijos santykis;
 - Istorijos faktų reikšmė ir funkcija grožiniame tekste;
 - ▼ ○ Originalaus fantastikos kūrinio kūrimas;
 - Komiksas
 - ▼ ○ Skaitymo rekomendacijų bendraklasiams kūrimas;
 - Tinklaraščio rašymas;
 - Skaitytojo dienoraščio rašymas;
 - Šiuolaikiški liaudies dainos atlikimo būdai;
 - ▼ ○ Skaitytomų tekstų rūšys
 - Liaudies dainos, dainų stilizacija, dainomis virtusios eilės, dainuojamoji poezija;
 - Lietuvių ir verstinė fantastinė literatūra;
 - Lietuvių ir verstinė istorinė literatūra;
 - Literatūros ekranizacija (literatūros kūrinio ir jo inspiruoto kino filmo lyginimas);
 - Socialinius klausimus keliantys įvairių laikotarpių lietuvių ir verstiniai vaikų ir paauglių literatūros kūriniai;
 - ▼ ○ Skaitymo strategijos
 - ▼ ○ Skaitymo būdai;
 - ▶ ○ Atidusis (įdėmusis) skaitymas;
 - ▼ ○ Ieškomasis skaitymas;
 - Žodynai, žinynai;
 - Ilgasis skaitymas;
 - Pažintinis (apžvalginis) skaitymas;
 - Raiškasis skaitymas;
 - Tikslingas skaitymas iš naujo;
 - ▶ ○ Skaitymo planavimas;
 - ▶ ○ Skaitymo tikslai

3 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros programos 7 klasei teksto skaitymo pasiekimų srities ontologija

Teksto skaitymo pasiekimų srities ontologijoje (3 pav.) šio baigiamojo darbo problemai išspręsti aktualios kūrybinės veiklos, joms įgyvendinti galima įvardinti nemažai laisvai prieinamų virtualiųjų mokymosi priemonių, tinkamų pasiekti užsibrėžtų tikslų, pvz., ne tik kuriami tekstai, bet ir veikėjų ryšių bei jų santykių tinklas, veiksmo raidos schemas.

1.1.2. Virtualiųjų priemonių, skirtų lietuvių kalbos ir literatūros mokymui, apžvalga

Švietimo visuomenei teko susidurti su nauju išbandymu – nuotoliniu mokymu(-si), kuomet teko per itin trumpą laiką visas pamokas perkelti į virtualią erdvę. Vienoms mokyklų bendruomenėms pasisekė labiau – buvo skubotai organizuojami mokymai, kaip organizuoti nuotolines pamokas, kaip naudotis jau esamais skaitmeninio ugdymo(-si) ištekliais, kitoms – mažiau, kadangi iš padėties teko suktis, kaip kuris išmano. Išryškėjo dar viena akivaizdi problema: „/.../ prisidėjo kompetencijų netolygumai – tiek mokytojų, tiek ir mokinių [14].

Itin didelis iššūkis teko lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams, kadangi lietuvių kalbos, kaip mokomojo dalyko, integracija su informacinėmis technologijomis apsiribojo dokumentų rengimu, informacijos kaupimu, pateikčių kūrimu, mokytojų skaitmeninės kompetencijos ribos dažnu atveju prilygo bendrojoje programoje esančioms nuostatoms. Tuo metu esamo skaitmeninio turinio pobūdis – taip pat itin siaurų pritaikymo galimybių: virtualios tekstų šaltinių duomenų bazės (pvz., <http://www.xn--altiniai-4wb.info/>, <http://www.antologija.lt/>, <http://www.tekstai.lt/>, <https://vyturys.lt> ir kt.), iš kurių paskutinioji nemokamą prieigą mokiniams ir mokytojams suteikė tik pirmojo karantino metu; testai, žinių kontrolės užduotys

(<https://emapamokos.lt/> (mokama), <https://klase.eduka.lt/> (mokama)), <https://egzaminatorius.lt/>, <http://mkp.emokykla.lt/kalboskultura/>, <https://smp2014lt.ugdome.lt/9-10> ir kt.); virtualūs skirtingoms nagrinėjamosios temos praturtinti skirti puslapiai (<http://www.tradicinekultura.lt/>, <http://knygadvaris.lt/>, <http://tarmes.lt/>, <https://muziejai.lt/Index.lt.asp> ir kt.), dalies jų naudoti nebebuvo galima dėl nustojusio veikti įskiepio *Adobe Flash Player*.

Tačiau daugumos anksčiau išvardintų virtualiųjų priemonių medžiagos pritaikyta vyresniųjų klasių (t.y. 9 – 12 (I – IV gimnazijos)) mokinių ugdymui. I pakopos pagrindinės grandies (5 – 8 klasių) mokinių lietuvių kalbos ugdymas virto pačių mokytojų reikalu. Iš kilo kasdieniam praktiniam darbui tinkamo skaitmeninio turinio (žinių perteikimui, įtvirtinimui, išmokymo tikrinimui ir kontrolei) trūkumo problema. Nuotolinis mokymas(is) tapo „katalizatoriumi mokytojams eksperimentuoti naujus dalykus, tyrinėti kūrybines alternatyvas ir permąstyti savo pačių mokymo praktiką“ [16]. Taigi, siekdami prisitaikyti prie laikmečio iššūkių, supaprastinti kasdienį savo darbą, įveikinti prigimtinį paauglių norą tyrinėti, lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai skaitmeninį turinį ėmėsi kurti patys.

1.2. Skyriaus išvados

Per pastaruosius keletą metų pakito ne tik pamokos kokybės samprata, bet atnaujinamas visų bendrųjų programų ugdymo turinys, akcentuojama laisvė mokytojui organizuoti mokinių ugdymą, mokytojas gali rinktis ir mokymo strategijas, pamokų scenarijus, netradicinius metodus, įveikinti skaitmenines priemones ir įrankius. Bendrosiose programose naujai įvardinta skaitmeninė kompetencija virsta įrankiu anksčiau išvardintoms kompetencijoms ugdyti, tačiau lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai susiduria su keletu problemų: tinkamų virtualiųjų priemonių, skirtų lietuvių kalbai ugdyti, nepakanka, nes jos arba mokamos, arba nepatrauklios skirtingos psichologinės brandos mokiniams. Bendroji lietuvių kalbos ir literatūros programa skirstoma į šias pasiekimų sritis ir pasiekimus: kalbėjimą, klausymą ir sąveiką; skaitymą, teksto supratimą ir literatūros bei kultūros pažinimą; rašymą ir teksto kūrimą; kalbos pažinimą, iš kurių šio darbo nagrinėjamai temai atskleisti aktualūs rašymas ir teksto kūrimas.

Itin didelis iššūkis teko lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams, kadangi lietuvių kalbos, kaip mokomojo dalyko, integracija su informacinėmis technologijomis apsiribojo dokumentų rengimu, informacijos kaupimu, pateikčių kūrimu, mokytojų skaitmeninės kompetencijos ribos dažnu atveju prilygo bendrojoje programoje esančioms nuostatoms. Tuo metu esamo skaitmeninio turinio pobūdis – taip pat itin siaurų pritaikymo galimybių. Iš kilo kasdieniam praktiniam darbui tinkamo virtualiųjų priemonių (žinių perteikimui, įtvirtinimui, išmokymo tikrinimui ir kontrolei) trūkumo problema.

Galima teigti, kad atnaujintoje programoje aiškiai matyti požiūrio į teksto kūrimą pokytis – skaitmeninis teksto kūrimas prilyginamas ranka rašytam, tačiau vienodo pobūdžio žinioms patikrinti skirtos užduotys nelavina mąstymo, negerina rašybos įgūdžių, teksto rašymo ir kūrimo gebėjimų, o šiuolaikinės visuomenės išsilavinęs žmogus – raštingas, suprantamai ir vaizdingai reiškiantis mintis tiek raštu, tiek žodžiu, tiek skaitmeninėje erdvėje.

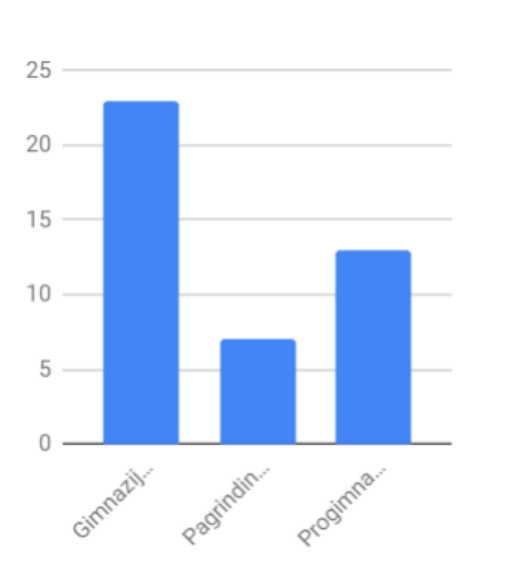
2. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų apklausa apie virtualiųjų priemonių taikymo galimybes pamokose

Šalies lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams buvo pateikta apklausa „Virtualiųjų mokymo priemonių galimybės lietuvių kalbai ugdyti“, kurios tikslas - apžvelgti skaitmeninio turinio taikymo galimybes lietuvių kalbai mokyti, išryškinti, ką reikėtų gerinti virtualiajame ugdyme.

2.1. Apklauso rezultatai

Klausimyną sudarė 14 klausimų, iš jų 2 atviro tipo klausimai, likę 12 klausimų pateikti su pasirinkamais atsakymų variantais.

Iš viso atsakė 44 skirtingose Lietuvos mokyklose dirbantys lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai. Dauguma jų (53,5 proc.) nurodė dirbantys gimnazijose, dar 30,2proc. teigia dirbantys progimnazijose ir tik 16,3 proc. kaip darbo vietą nurodo pagrindines mokyklas. Toks mokytojų pasiskirstymas visiškai natūralus, kadangi pagrindinio ugdymo tipo mokyklų Lietuvoje likę ne itin daug, dominuoja gimnazijos ir progimnazijos.

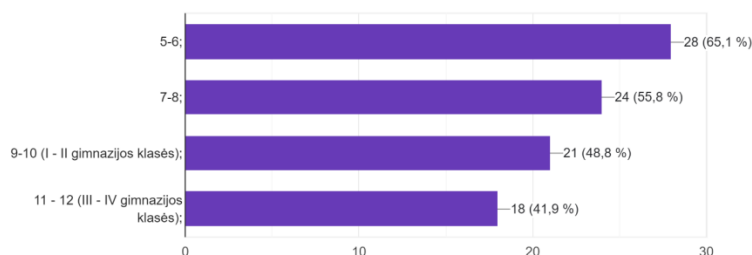

4 pav. Mokyklos tipų, kuriose dirba respondentai, diagrama

Į klausimą, kokioms klasėms dėstoma, mokytojų pateikti atsakymai pasiskirstė ganėtinai tolygiai: 65,1 proc. nurodė dėstantys 5-6 klasėse, 55,8proc. – 7-8 klasėse, 48,8 proc. – 9-10 klasėse, 41,9proc. – 11-12 klasėse. Toks įdomus procentų pasidalijimas aiškintinas tuo, kad progimnazijose ir pagrindinėse mokyklose mokinių yra daugiau, taigi ir lietuvių kalbą dėstančių mokytojų reikia daugiau. Į gimnazijas tęsti mokslo pereina ne visi mokiniai, todėl provincijose miestuose ar miesteliuose gimnazija yra tik viena, taigi ir lietuvių kalbą dėstančių mokytojų poreikis ne toks didelis.

2. Kokioms klasėms dėstote?

43 atsakymai

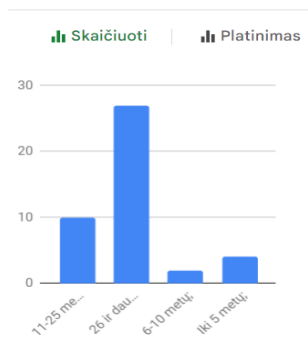

5 pav. Respondentų nurodytų dėstomų klasių diagrama

Į klausimą, koks respondentų pedagoginis stažas, gauti dabartinės Lietuvos švietimo sistemos problemas atspindintys atsakymai. 62,8 proc. respondentų nurodė, kad stažas yra 26 ir daugiau metų, 23,3 proc. teigia dirbantys 11-25 metus, 4,7 proc. pedagoginio stažo teigia turintys 6-10 metų, o 9,3 proc. – iki 5 metų. Toks lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų pedagoginio stažo dydis baugina, turint omenyje ateities perspektyvą, tačiau kartu ir labai tendencingas, turint omenyje skaitmenines mokytojų kompetencijas.

3. Koks Jūsų pedagoginis stažas...

Nepaisyti eilučių - 1 +

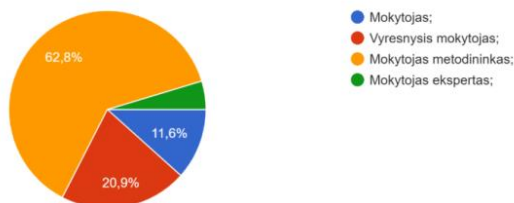

6 pav. Respondentų pedagoginio stažo diagramos ekranvaizdis

Klausimo, kokia respondento kvalifikacinė kategorija, atsakymai pasiskirsto taip: 62,8 proc. nurodo esantys mokytojai metodininkai, 20,9 proc. – vyresnieji mokytojai, 11,6 proc. – mokytojai, 4,7 proc. – mokytojai ekspertai. Tokių atsakymų buvo galima tikėtis, jie tiesiogiai susiję su turimu pedagoginiu stažu (aptarta anksčiau).

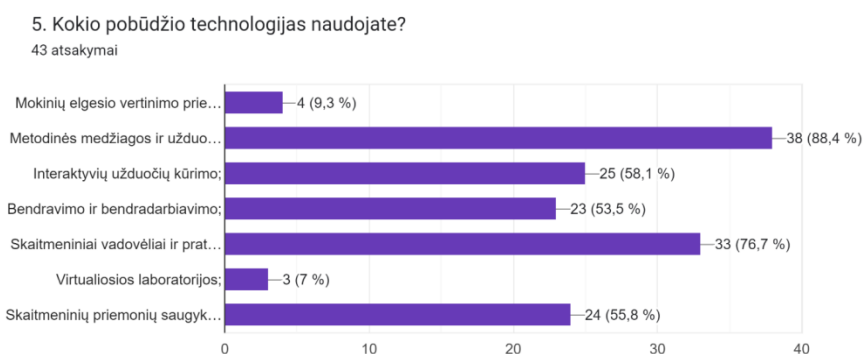
4. Kokia Jūsų kvalifikacinė kategorija?

43 atsakymai

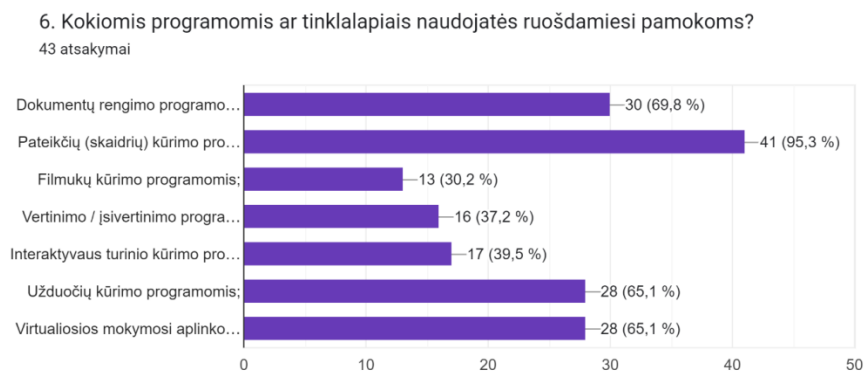
7 pav. Respondentų kvalifikacinės kategorijos diagramos ekranvaizdis.

5-u klausimu buvo siekta išsiaiškinti, kokio pobūdžio technologijas dažniausiai naudoja lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai. Paaiškėjo, kad dažniausiai (88,4 proc.) naudojamos metodinės medžiagos ir užduočių kūrimo technologijomis, 76,7 proc. – skaitmeniniais vadovėliais ir pratybomis, 58,1 proc. – interaktyvių užduočių kūrimo, 55,8 proc. – skaitmeninių priemonių saugyklomis, 53,5 proc. – bendravimo ir bendradarbiavimo, 9,3 proc. – mokinių elgesio vertinimo priemonėmis, 7 proc. – virtualiosiomis laboratorijomis. Atsakymai susigrupavo itin natūraliai: absoliučia dauguma atvejų laboratorijos tiesioginio ryšio su lietuvių kalba, kaip dėstomu dalyku, nieko bendro neturi, tačiau vykdant, pvz., integruotas ar STEAM veiklas, visiškai realus ir virtualiųjų laboratorijų galimybių išnaudojimas. Taip pat pastebėtinas faktas, kad interaktyvių užduočių kūrimo technologijomis naudojasi ganėtinai mažai lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų.

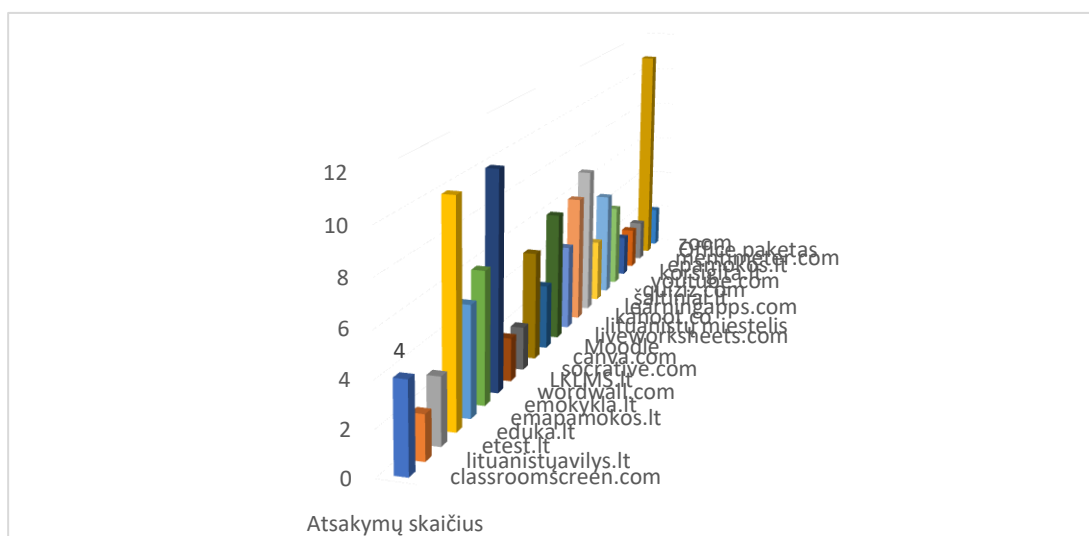
8 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų naudojamos technologijos

Šeštoju klausimu siekta išsiaiškinti, kokio pobūdžio programomis ar tinklalapiais naudojamos besiruošiant pamokoms. 95,3 proc. nurodė dažniausiai naudojantys pateikčių kūrimo programas, 69,8 proc. – dokumentų rengimo programas, po 65,1 proc. nurodė naudojantys užduočių kūrimo programas ir virtualiosios mokymosi aplinkos įrankius, 39,5 proc. – interaktyvaus turinio kūrimo programas, 37,2 proc. – vertinimo ir įsivertinimo programas, 30,2 proc. – filmukų kūrimo programas. Didesnė dalis lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų ruošdamiesi pamokoms naudoja įprastomis sau programomis ar tinklalapiais.

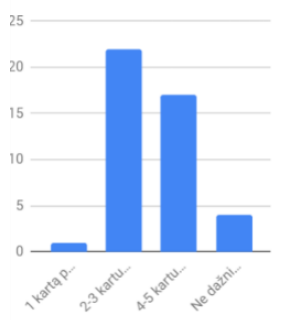
9 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų pasiruošimui pamokoms naudojamos priemonės

Septintuoju klausimu buvo siekta išsiaiškinti, kokias konkrečias programas, skaitmeninius įrankius ar interneto puslapius lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai naudoja ruošdamiesi pamokoms. 31 respondentas pateikė savo mėgstamiausius įrankius. Populiariausias yra *MS Office* paketas (11 respondentų), po 10 respondentų nurodė dažniausiai naudojantys *eduka.lt* ir *wordwall.com*, 7 – *learninapps.com.*, po 6 – *liveworksheets.com*, *kahoot.com.*, *emokykla.lt*, po 5 – *canva.com.*, *emapamokos.lt*, *quiziz.com*, kitos nurodytos programos, įrankiai ar puslapiai paminėti mažiau nei 5 mokytojų, taigi manytina, kad nėra itin patrauklūs naudojimui. Reikia paminėti, kad 18 programų, įrankių ar puslapių paminėta tik vieno žmogaus, taigi darytina išvada, kad tai – jo asmeninis atradimas. Tenka apgailestauti, kad tai būtent kūrybiškumą ugdantys įrankiai (ištekliai), pvz., *H5P*, *powtoon.com*, *bookcreator.com*, *kinomaster.com* ir kt. Tačiau kai kurios jų – mokamos (pvz., *vyturys.lt*, *piktochart.com*, *H5P.org*), taigi darytina išvada, kad nepatrauklūs būtent dėl būtinybės jas pirkti.

10 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų naudojami skaitmeniniai įrankiai

Aštuntuoju klausimu domėtasi, kaip dažnai virtualiosiomis priemonėmis naudojamos pamokų metu. 50proc. mokytojų nurodė, kad pamokose naudoja 2-3 kartus per savaitę, 38,6 proc. – 4-5 kartus per savaitę, 9,1 proc. – ne dažniau nei vieną kartą per savaitę, 2,3 proc. – vieną kartą per savaitę. Turint omenyje, kad lietuvių kalbos pamokų per savaitę 5 – 12 klasėse yra 5 valandos (4 val. tik 9 klasėje), galima daryti išvadą, kad lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai skaitmeninį turinį pamokų metu naudoja pakankamai dažnai.

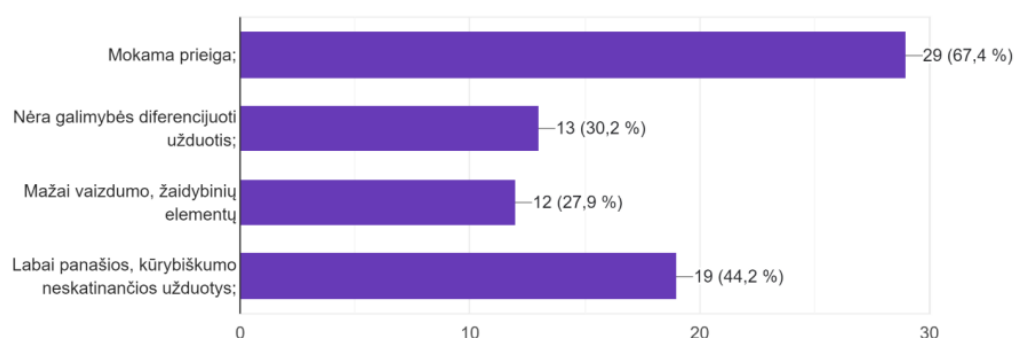

11 pav. Skaitmeninio turinio naudojimo pamokų metu dažnumo diagrama

Devintuoju klausimu siekta išsiaiškinti, ar lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai patys kuria skaitmeninį turinį. 77,3 proc. respondentų atsakė teigiamai, 22,7 proc. nurodė nekuriantys. Galima daryti išvadą, kad skaitmeninio turinio nekuriantys mokytojai naudojami jau esamais ištekliais.

Dešimtuoju klausimu lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų buvo paprašyta nurodyti didžiausius jų naudojamų virtualiųjų priemonių trūkumus. 67,4 proc. mokytojų nurodo didžiausią trūkumą – mokamą prieigą, 44,2 proc. respondentų akcentuoja, kad tai labai panašios, kūrybiškumo neskatinančios užduotys, 30,2 proc. pasigenda galimybės diferencijuoti užduotis, 27,9 proc. – vaizdumo, žaidybinių elementų. Mokamos prieigos skaitmeninis turinys užkerta kelią juo naudotis iš sudėtingo SEK (socialinio ekonominio konteksto) kilusiems mokiniams, o kūrybiškumo neskatinančios, nevaizdžios užduotys nėra patrauklios nei mokytojams, nei mokiniams, ypač iš žemesniųjų klasių.

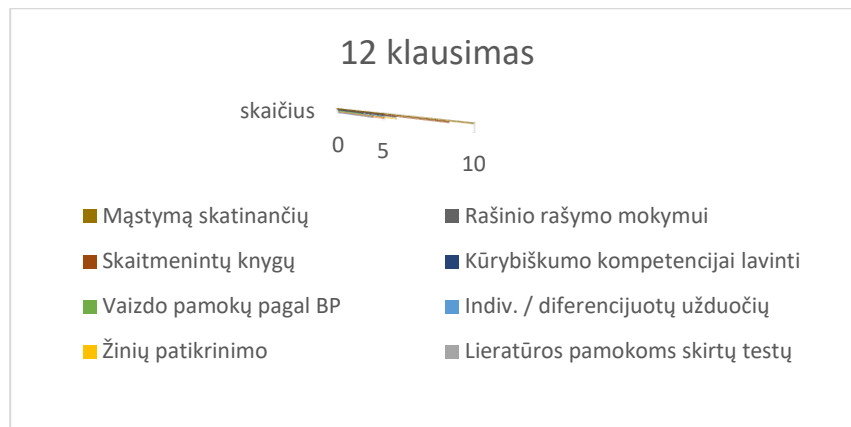
10. Įvardinkite didžiausius Jūsų naudojamų trūkumus:
43 atsakymai

12 pav. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų nurodyti virtualiųjų priemonių trūkumai

Iš atsakymų į vienuoliktą klausimą, ar pasigendama konkrečių klasių koncentrams skirto skaitmeninio turinio, paaiškėjo, kad 61,4 proc. mokytojų pasigenda, 38,6 proc. – ne. Darytina išvada, kad skaitmeninio turinio poreikis yra didesnis nei pasiūla.

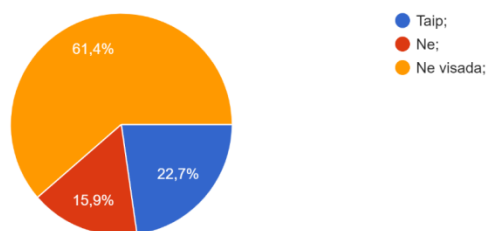
Dvyliktas klausimas – atvirojo tipo, į jį atsakymus pateikė 18 mokytojų. Domėtasi, kokių virtualiųjų priemonių, skirtų lietuvių kalbai ugdyti, pasigendama. 10 respondentų nurodė pasigendantys mąstymą skatinančių, 9 – skaitmenintų knygų, po 6 - žinių patikrinimo ir kūrybiškumo kompetencijai ugdyti, po 5 – kirčiavimo, rašinio rašymo mokymui, individualizuoto / diferencijuoto turinio, po 4 – literatūros pamokoms skirtų interaktyvių testų, taip pat skyrybos mokymui, 3 – vaizdo pamokų, atitinkančių bendrąsias ugdymo programas. Dar po vieną buvo nurodytas poreikis interaktyvių kompleksinių užduočių su vertinimu, pasigendama nebeveikiančios lietuvių kalba 5-6, 7-8 klasėms platformos, ne visas atkurtas *emokykla.lt* turinys.

13 pav. Kokių virtualiųjų priemonių pasigendama.

Tryliktuoju klausimu domėtasi, ar mokytojų naudojamame skaitmeniniame turinyje yra galimybė jį individualizuoti, diferencijuoti. Iš pateiktų atsakymų išryškėjo, kad 61,4 proc. nurodė, jog ne visada tokia galimybė yra, 22,7 proc. atsakiusiųjų nurodė, kad yra galimybė individualizuoti ar diferencijuoti, 15,9 proc. respondentų nurodė, kad tokios galimybės nėra. Darytina išvada, kad vienas didžiausių esamo skaitmeninio turinio trūkumų ir yra menkas lankstumas, turinys yra vienodas skirtingų gebėjimų mokiniams.

13. Ar Jūsų naudojamame skaitmeniniame ugdymo turinyje yra galimybė jį individualizuoti, diferencijuoti?
44 atsakymai

14 pav. Galimybės ugdymo turinį individualizuoti ir diferencijuoti galimybių diagrama.

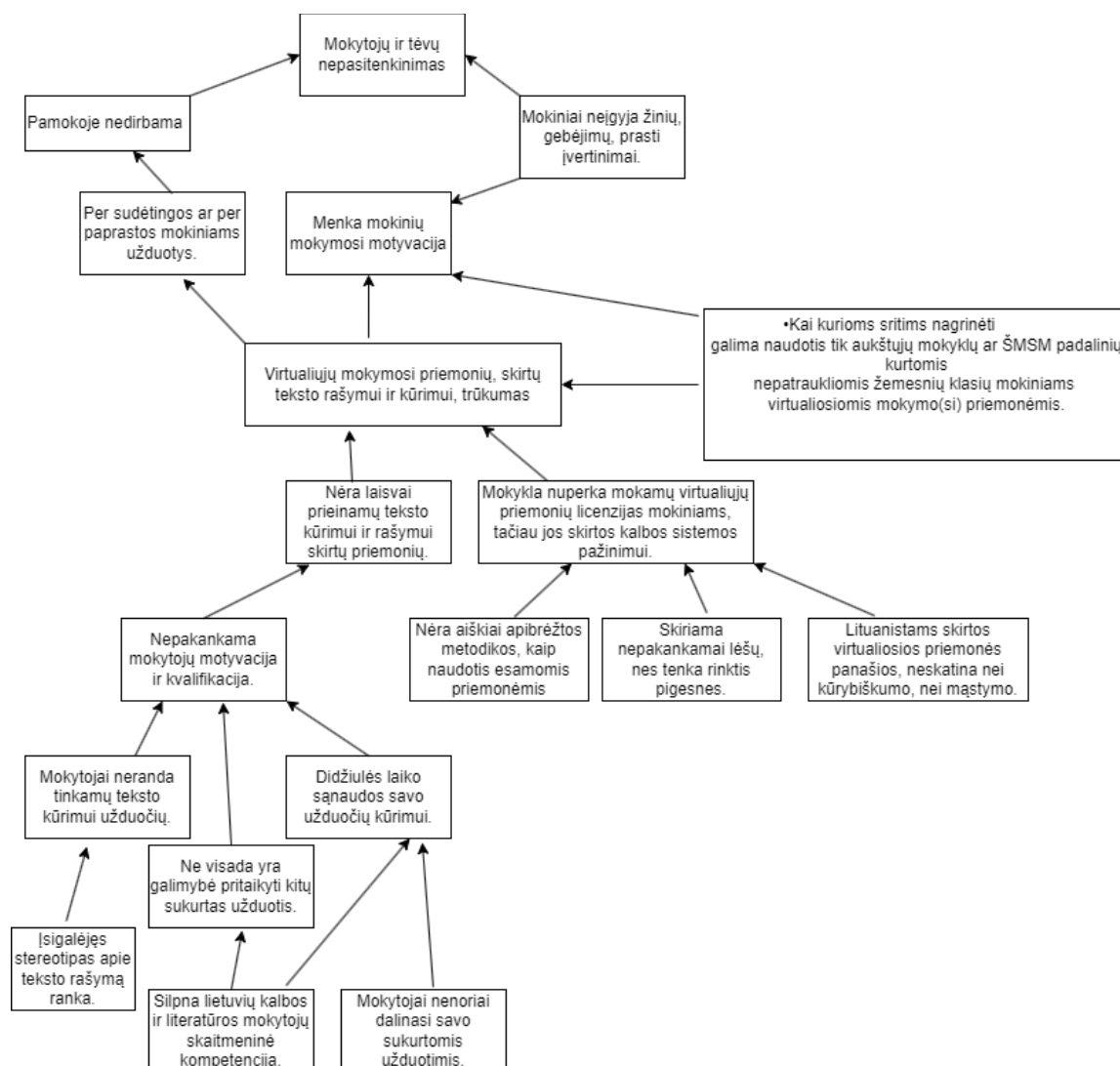
Į keturioliktąjį klausimą, ar, kurdami skaitmeninį turinį, mokytojai jį individualizuoja ir diferencijuoja, pateikti 37 atsakymai, kurie pasiskirstė tokiu būdu: 59,5 proc. nurodė, kad ne visada, 24,3 proc. atsakė teigiamai, 16,2 proc. – neigiamai.

Kadangi iš anksčiau pateiktų atsakymų jau paaiškėjo, kad kuriamas labai skirtingo pobūdžio skaitmeninis turinys (nuo pateikčių iki užduočių), tuomet ir šie atsakymų procentinė skalė labai natūrali.

2.2. Problemų medis

Gilinantį šio baigiamojo darbo problemą, išryškėjo keletas priežasčių, nulemiančių virtualiųjų priemonių, skirtų teksto rašymui ir kūrimui, stygių: menka lietuvių kalbos mokytojų motyvacija skaitmeniniam turiniui kurti dėl didelių laiko sąnaudos, silpna mokytojų skaitmeninė kompetencija, mažai laisvai prieinamų teksto rašymui ir kūrimui skirtų virtualiųjų priemonių, esamose turinys vienodo pobūdžio ir nepatrauklus žemesnių klasių mokiniams, mokytojams trūksta metodikos, kaip naudotis virtualiosiomis priemonėmis, mokykloms

skiriama per mažai lėšų mokamo turinio priemonėms įsigyti, taigi mokinių žinios ir gebėjimai nedžiugina nei tėvų, nei mokytojų: menkėja mokymosi motyvacija, kartu – ir įvertinimai.

15 pav. Problemų medis

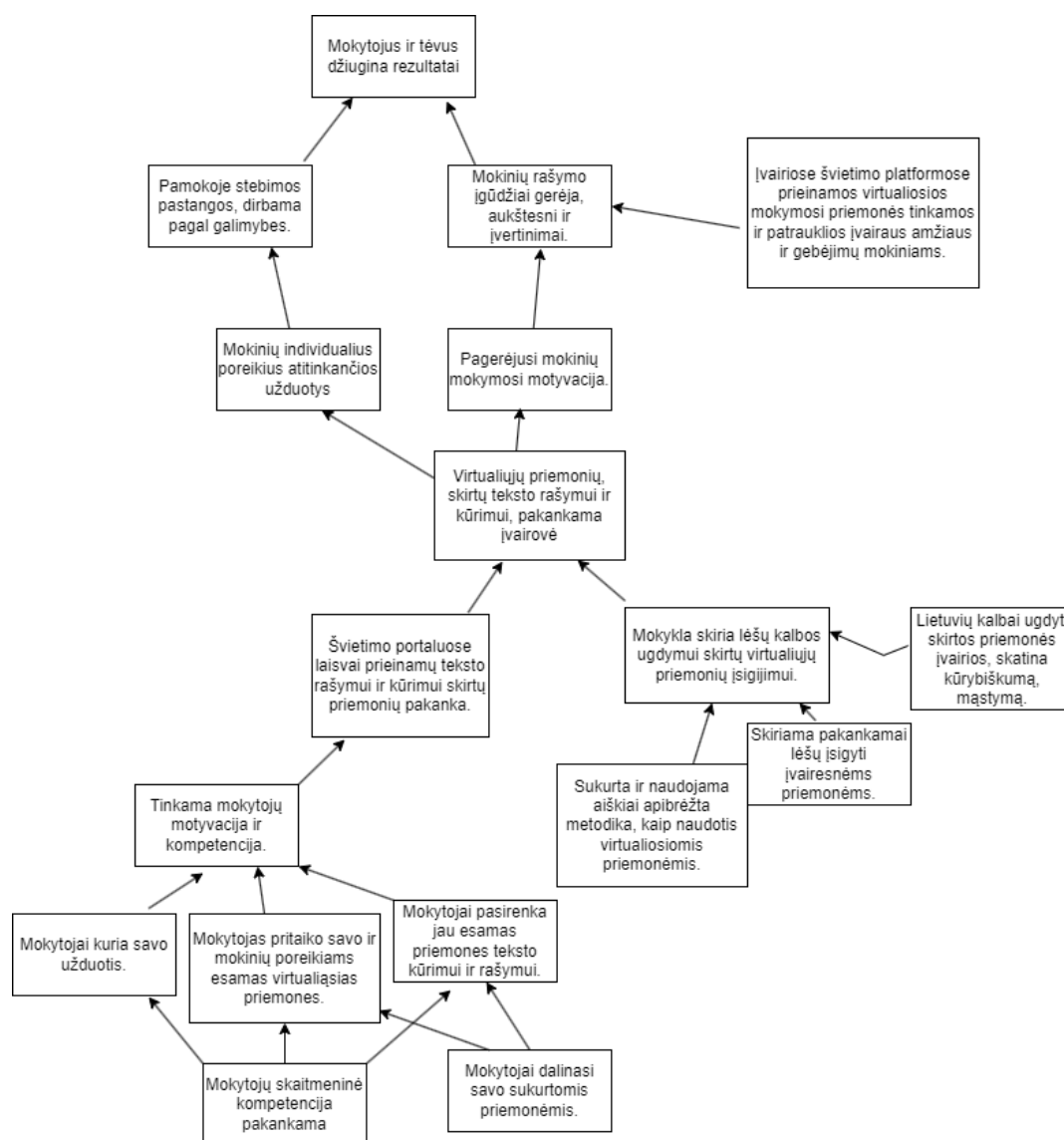
Kai kurie išgalėję stereotipai apie geresnius mokinių rezultatus, pvz. rašymo ranka, per paprastos ar labai panašios užduotys menkina mokinių mokymosi motyvaciją, menkai išitraukiama į darbą pamokoje, prastėja ir pasiekimai.

2.3. Tikslų medis

Keli pasiūlymai, galimai pagerinsiantys virtualiųjų priemonių taikymą teksto kūrimo ir rašymo gebėjimams mokyti (16 pav.):

- kolegialiai bendraudami mokytojai ne tik kurtų užduotis, bet jomis dalintųsi, prisitaikytų savo ar mokinių poreikiams;
- aktyviau dalindamiesi sukurta medžiaga įvairiuose švietimo portaluose, sumažintų mokytojų darbo krūvį, didintų mokinių mokymosi motyvaciją;
- sukurta aiški metodika palengvintų mokytojų darbą;

- mokiniai, galėdami atlikti daugiau ir įvairesnių virtualiųjų teksto kūrimo ir rašymo užduočių, geriau pasiruoštų periodiniams patikrinimams (NMPP, PUPP), laikomiems skaitmeniniu būdu.

16 pav. Tikslų medis

Taip būtų galima naudotis priemonėmis, artimomis šiuolaikiniam mokiniui, gerėtų rašymo įgūdžiai, didėtų mokymosi motyvacija, būtų pasiekiami aukštesni įvertinimai.

2.4. Skyriaus išvados

Į klausimus atsakinėję mokytojai – daugiausiai progimnazijose ir gimnazijose dirbantys, dėstantys labai skirtingų koncentrų klasių mokiniams, dauguma jų pedagoginio stažo turintys daugiau nei 26 metus, daugiau nei pusė – turintys mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją.

Dažniausiai naudojamų virtualiųjų priemonių pobūdis: metodinės medžiagos ir užduočių kūrimo, skaitmeniniai vadovėliai ir pratybos, interaktyvių užduočių kūrimo, skaitmeninių

priemonių saugyklos, bendravimo ir bendradarbiavimo, menkai naudojamos mokinių elgesio vertinimo priemonėmis, virtualiosiomis laboratorijomis.

Ruošdamiesi pamokoms nurodė dažniausiai naudojančios pateikčių kūrimo programas, dokumentų rengimo programas, užduočių kūrimo programas ir virtualiosios mokymosi aplinkos įrankius, gerokai mažiau - interaktyvaus turinio kūrimo programas, vertinimo ir įsivertinimo programas, filmukų kūrimo programas. Didesnė dalis lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų ruošdamiesi pamokoms naudoja įprastomis programomis ar tinklalapiais.

Kaip konkretūs įrankiai, programos ar puslapiai, naudingiausi besiruošiant pamokoms, nurodyti *MS Office* paketas, *eduka.lt*, *wordwall.com*, *learninapps.com.*, *liveworksheets.com*, *kahoot.com.*, *emokykla.lt*, *canva.com.*, *emapamokos.lt*, *quiziz.com*, tačiau tik pavieniai mokytojai nurodė naudojančios kūrybiškumą skatinančias, interaktyvaus turinio kūrimo programas.

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai skaitmeninį turinį pamokų metu naudoja pakankamai dažnai (nuo 2 iki 5 kartų per savaitę). Dauguma lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų nurodė patys kuriantys skaitmeninį turinį, manytina, kad nekuriantys respondentai naudoja jau esamais ištekliais.

Kaip didžiausias trūkumas nurodyta mokama prieiga, mokamos prieigos skaitmeninis turinys užkerta kelią juo naudotis iš sudėtingo SEK (socialinio ekonominio konteksto) kilusiems mokiniams, o kūrybiškumo neskatinančios, nevaizdžios užduotys nėra patrauklios nei mokytojams, nei mokiniams, ypač iš žemesniųjų klasių.

Dauguma lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų pasigenda konkrečioms klasėms skirtų virtualiųjų priemonių, kokybiško skaitmeninio turinio poreikis yra didesnis nei pasiūla.

Mokytojai teigė pasigendantys mąstymą skatinančių virtualiųjų priemonių, skaitmenintų knygų, žinių patikrinimo, kūrybiškumo kompetencijai ugdyti, kirčiavimo, rašinio rašymo, skyrybos mokymui, individualizuoto / diferencijuoto turinio, literatūros pamokoms skirtų interaktyvių testų, vaizdo pamokų, atitinkančių bendrąsias ugdymo programas. Taigi jau esamos virtualiosios priemonės lietuvių kalbai ugdyti netenkina lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų poreikių.

Tik dalis mokytojų naudojamo skaitmeninio turinio turi galimybę jį individualizuoti, diferencijuoti, turinys dažnai yra vienodas skirtingų gebėjimų mokiniams. Kurdami skaitmeninį turinį mokytojai nurodė patys jį individualizuojantys ar diferencijuojantys.

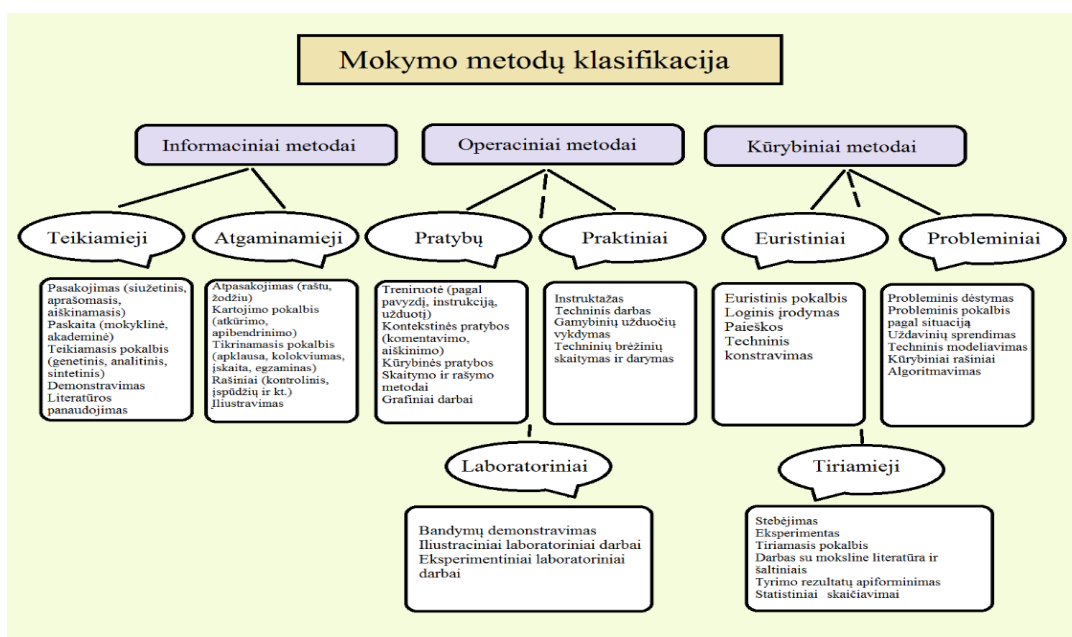
Problemų medyje ryškiausiomis problemomis įvardytinos didelės mokytojų laiko sąnaudos savo užduočių kūrimui, todėl nenoriai dalinamasi su kolegomis, mokyklos nuperka virtualiųjų priemonių licenzijas mokiniams, tačiau priverstos išigyti pigesnes dėl lėšų stygiaus; lituanistams skirtos priemonės panašios, neskatina mokinių mokymosi motyvacijos, todėl prastėja ir rezultatai; dažnai mokytojai nežino, kaip tinkamai panaudoti esamas virtualiąsias priemones.

Tikslų medyje išryškėja keli svarbiausi tikslai: pakanka lėšų įvairaus pobūdžio virtualiosioms priemonėms išigyti, mokytojai nori ir geba naudotis kolegų sukurtomis užduotimis, metodikomis, kaip savo kasdienei veiklai prisitaikyti esamas virtualiąsias priemones.

3. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo lietuvių kalbai mokytį 7 klasėje metodika

3.1. Lietuvių kalbos mokymo metodai

Lietuvių kalbos mokymas yra svarbi bendrojo lavinimo dalis, kurioje būtina integruoti įvairius mokymo metodus, kad būtų ugdomi mokinių kalbiniai įgūdžiai, kūrybiškumas, gerinami rašymo ir teksto kūrimo gebėjimai. Mokymo metodai - vadovavimo mokymuisi veiksmų, būdų visuma konkrečiam mokymo tikslui pasiekti [18] ir, priklausomai nuo tikslų bei žinių šaltinių, skirstomi į tris grupes: vaizdinius, žodinius ir praktinius. Tačiau, kintant pačiai ugdymo koncepcijai, kuomet svarbiausiu tampa ne žinių šaltinis, o mokinių išitraukimas į ugdomasias veiklas, mąstymo ir kūrybiškumo skatinimas, pakito ir metodų klasifikavimas, susistemintas L. Jovaišos (17 pav.) [19]:

17 pav. Mokymo metodų klasifikacija.

Mokymo ir mokymosi metodų paskirtis – padėti mokiniui aktyviai mokytis, kontroliuoti, struktūruoti, plėtoti, gilinti informacijos ir idėjų supratimą [20]. Tokių mokymo metodų, kurie būtų tinkami visiems mokomiesiems dalykams, nėra, o konkretaus metodo pasirinkimas priklauso nuo paties mokomojo dalyko specifikos, esamos klasės situacijos, mokinių gebėjimų lygmens, mokymo turinio, medžiagos, siekiamų tikslų, pagalbinių priemonių, mokytojo ir mokinių skaitmeninės kompetencijos įgūdžių, net nuo mokytojo temperamento ar mados ir pan. Tačiau pasiekti užsibrėžtų ugdymo tikslų (individualizuoto mokymo proceso, galimybės diferencijuoti turinį, mąstymą, kūrybiškumą skatinančių užduočių įvairovės) šiuolaikiniam mokytojui gali būti lengviau dėl virtualiųjų mokymo priemonių taikymo lietuvių kalbos pamokose.

Tradiciniai lietuvių kalbos pamokose taikomi metodai, papildyti tikslingai naudojamomis šiuolaikinėmis virtualiosiomis priemonėmis, ugdo mokinių kūrybiškumą, teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius. Štai keletas metodų, kaip tai būtų galima įgyvendinti: kūrybiniais metodams priskiriami probleminiai, lietuvių kalbos pamokoms iš jų labiausiai tinkami kūrybinio rašymo metodai, kurie šiuolaikinėje pamokoje gali būti įveiklinami kaip interaktyvios kūrybinės

užduotys, pvz., tekstų kūrimas naudojant virtualiuosius įrankius (virtualiųjų knygų kūrimas, skirtingo žanro eilėraščių rašymas, papildytas vaizdo įrašais ir garso takeliais), tokius kaip *my.visme.co*, *interactives.readwritethink.org* ir pan.

Informacinių metodų grupei priskiriami atgaminamieji, iš kurių lietuvių kalbos pamokose naudojamas yra atpasakojimas (žodžiu arba raštu). Šį metodą galima įveikinti naudojantis bendradarbiavimo lentomis (*linoit.com*, *padlet.com*), taip skatinamas ne tik individualus mokinių darbas, bet ir bendradarbiavimas, kuomet mokiniai kartu atpasakoja tekstą virtualioje erdvėje, padeda vienas kitam užpildyti turimas mokymo(si) spragas, patirti mokymo(si) sėkmę.

Iš operacinių metodų grupėje minimų pratybų metodų šiuolaikinis lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas gali įveikinti pratybų metodą: net ir žemesnių klasių mokiniai gali kurti savo rašymo portfolio, naudodami virtualiąsias priemones, pvz., *google.blogger.com*. Taip mokiniai išsaugo ir dalinasi savo geriausiais sukurtais skirtingų žanrų tekstais, dienoraščio įrašais ir kt.

Anksčiau paminėti metodai ne tik tikslingai leidžia panaudoti virtualiąsias priemones kaip patogų ir naudingą įrankį, bet ir skatina mokinių kūrybiškumą, norą eksperimentuoti, bendradarbiauti ir dalintis, taip pat gerina teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius.

3.2. Virtualiųjų priemonių panaudojimo galimybės lietuvių kalbai mokytis

Mokant rašyti ir kurti skirtingo pobūdžio, stiliaus ir žanro tekstus ugdomas ne tik gebėjimas taikyti kalbos taisykles, bet lavina mokinių kūrybiškumą, gebėjimą komunikuoti. Sukurta virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo metodika paremta atnaujintos lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo programos tikslu ir uždaviniais, taip pat 7 klasės programoje numatytomis pasiekimų sritimis ir pasiekimais. Sukurtos metodikos tikslas – pagerinti 7 klasės mokinių teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius, detalizuoti virtualiųjų priemonių taikymo lietuvių kalbos pamokose galimybes.

Nepaisant to, kad lietuvių kalbos mokomasi kaip gimtosios kalbos, mokinių turimos dalyko žinios, ugdymosi poreikiai ir gebėjimai labai įvairūs, skaitmeninės kompetencijos įgūdžiai taip pat nėra vienodi, todėl itin svarbu sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui patirti sėkmę, individualizuoti ir aktualizuoti užduotis taikant virtualiąsias priemones.

Atnaujintose ugdymo programos išskirtos tokios pasiekimų sritys: kalbėjimas, klausymas ir sąveika (A), skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas (B), rašymas ir teksto kūrimas (C), kalbos pažinimas (D). Virtualiųjų mokymosi priemonių taikymo metodikos kūrimui pasirinktos skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo, rašymo ir teksto kūrimo pasiekimų sritys. [8].

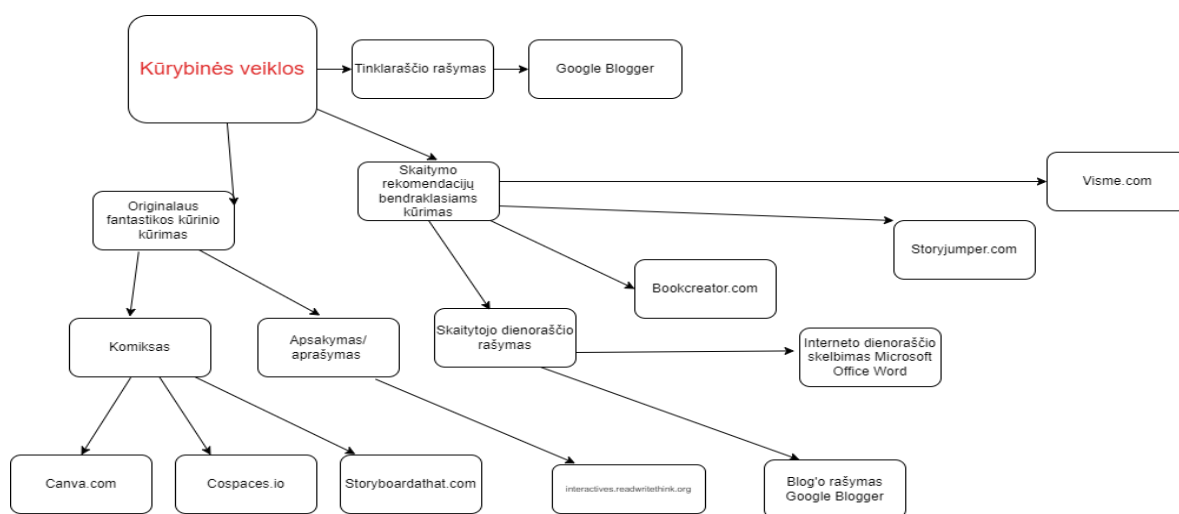
Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas. Tai, kad skaitymo gebėjimų visuma apibrėžiama kaip gebėjimas suprasti ir naudoti tas rašytinės kalbos formas, kurios reikalingos gyvenant visuomenėje ir / arba vertingos individui [22], 7 klasės programoje išskeltas skaitymo tikslas („Ugdomas pomėgis skaityti, estetinis skonis, mokomasi aptarti ir nagrinėti perskaitytus tekstus, ja remiantis *atlikti kūrybines užduotis*, suprasti skaitymo reikšmę ir poveikį“ [8].) ir akcentuojamos skaitymo skatinimo priemonės /.../ kaip pasakų valandėlės, knygų klubai, *kūrybinio rašymo veiklos* [23], atskleidžia, jog pasikeitė ir požiūris į skaitymo mokymąsi. Šiuolaikiniame pasaulyje maža gebėti perskaityti ir suprasti pateiktą tekstą, viena iš

svarbių skaitymo strategijų tampa kūrybinis teksto rašymas, kūrybiniai darbai, remiantis skaitytu tekstu.

7 klasės skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo srities mokymosi turinys klasifikuojamas tokiu būdu:

- skaitomo teksto rūšys;
- skaitymo strategijos;
- skaitymo tikslai;
- kūrybinės veiklos.

Išanalizavus skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo pasiekimų srityje numatytas kūrybinės rašymo, kaip skaitymo strategiją, papildančias veiklas, atsiranda galimybė rinktis virtualiąsias mokymo(si) priemones, tinkamas šioms veikloms. Rašant originalų pasirinkto žanro kūrinį labai svarbu nepamiršti taisyklingos teksto struktūros reikalavimų, taip pat taisyklingos rašybos, skyrybos, gramatikos: sukurtas tekstas turi būti ne tik kūrybiškai parašytas, bet ir taisyklingas, todėl pasirinktas virtualiąsias priemones gali prireikti derinti tarpusavyje, kad būtų optimaliai įgyvendintas išsikeltas tikslas – sukurtas visapusiškai taisyklingas ir įdomus tekstas. 1 lentelėje sugrupuotos priemonės, tinkamos skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo pasiekimų srityje numatytoms kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti.

18 pav. Virtualiųjų priemonių taikymas kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti.

Pirmojoje schemoje (18 pav.) sugrupuotos virtualiosios mokymosi priemonės kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti.

Pirmojoje lentelėje pateikiama virtualiųjų priemonių, tinkamų kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti, detalesnė apžvalga, pastabos apie taikymo, rengtinių užduočių galimybes.

1 lentelė. Virtualiosios priemonės, skirtos skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo pasiekimų srityje numatytoms kūrybinėms rašymo veikloms įgyvendinti.

Kūrybinės veiklos	Virtualioji priemonė	Pastabos
Originalaus fantastikos kūrinio	Canva.com	Gausus nemokamų šablonų pasirinkimas,

kūrimas: komiksas		nerikalauja daug specifinių IT naudojimosi gebėjimų.
	<i>Storyboardthat.com</i>	Vaizdinga, patraukli žemesnių klasių mokiniams priemonė, plačiai pritaikoma: galima ne tik kurti aktualius šiuolaikiniam mokiniui tekstus, bet sudėlioti ir visą pamokos scenarijų. Mokama prieiga.
	<i>Cospaces.io</i>	Virtualios ir papildytos realybės priemonė, lavinanti mokinių kūrybiškumą, įtraukianti savo inovatyvumu. Nemokama versija ribotų galimybių.
Originalaus fantastikos kūrinio kūrimas: apsakymas/aprašymas	<i>Interactives.readwritethink.com</i>	Nemokama, interaktyvi, tinkama skirtingo žanro, taisyklingos struktūros tekstų kūrimui priemonė.
Skaitymo rekomendacijų bendraklasiams kūrimas: tinklaraščio/blog'o rašymas	<i>Google Blogger</i>	Rekomendacijų bendraamžiams kūrimas patrauklia šiuolaikiniam paaugliui forma, lengvai naudojama. Grįžtamojo ryšio (bendradarbiavimo) galimybė.
	<i>Microsoft Office Word</i>	Interneto dienoraščio skelbimas.
	<i>Visme.com</i>	Elektroninių knygų (rekomendacijų) kūrimas, publikavimas.
	<i>Bookcreator.com</i>	Elektroninių knygų (rekomendacijų) kūrimas, publikavimas.
Skaitytojo dienoraščio rašymas	<i>Storyjumper.com</i>	Elektroninių knygų (rekomendacijų) kūrimas, publikavimas.
	<i>Google Blogger</i>	Rekomendacijų bendraamžiams kūrimas patrauklia šiuolaikiniam paaugliui forma, lengvai naudojama. Grįžtamojo ryšio (bendradarbiavimo) galimybė.
	<i>Microsoft Office Word</i>	Interneto dienoraščio skelbimas.

Lentelėje priemonės sugrupuotos pagal mokymo turinio pasiekimų lygius ir konkrečias ugdomąsias veiklas, pvz., komikso kūrimas – numatyta ne tik veikla (originalaus fantastinio kūrinio kūrimas), bet ir nurodomas žanras (komiksas), naudotinos virtualiosios priemonės (*canva.com* ir t.t.).

Rašymas ir teksto kūrimas. Rašymas apibrėžiamas kaip kalbinės veiklos rūšis, kai kalbos vartotojas kuria rašytinį tekstą siekdamas kokio nors tikslo tam tikroje situacijoje. Rašant tekstą

svarbu ne tik perteikti norimą prasmę, bet ir tinkamai parinkti kalbos priemones bei taikyti tinkamas rašymo strategijas [23]. Rašymą sunku atskirti nuo skaitomo teksto suvokimo, nes skaitomo teksto analizė deda pagrindus mokymuisi rašyti tekstą: skaitomame tekste mokiniai randa informacijos, mokosi struktūros reikalavimų, analizuoja kalbinę raišką [24]. Siekiant detalai atskleisti, kaip tikslingiau suderinti skirtingas rašymo strategijas, tikslus ir parinkti tinkamas virtualiąsias mokymo(si) priemones šioms veikloms įgyvendinti, rašymas ir teksto kūrimas buvo atskirti.

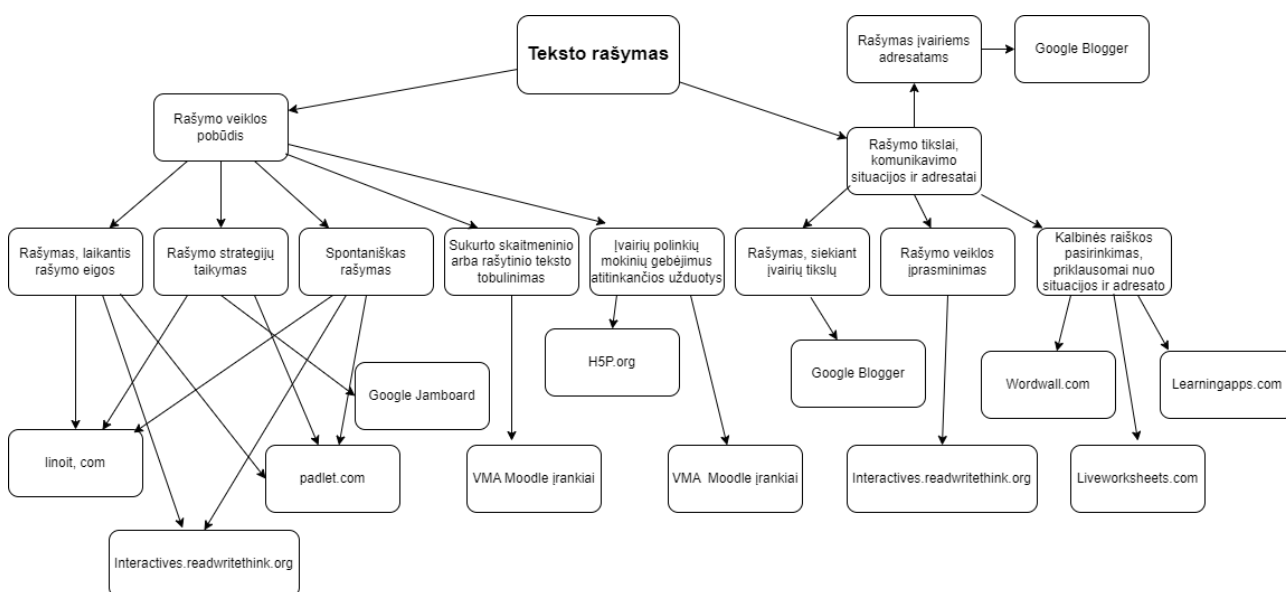
7 klasės rašymo pasiekimų srities mokymosi turinys klasifikuojamas tokiu būdu:

- Rašymo tikslai, adresatai ir komunikavimo situacijos;
- Rašymo veiklos pobūdis.

7 klasės teksto kūrimo pasiekimų srities mokymosi turinys klasifikuojamas tokiu būdu:

- Tekstų pobūdis;
- Žanrai;
- Struktūra.

Rašymo ir teksto kūrimo mokoma ir skaitant, analizuojant gautą informaciją, interpretuojant turinį, tokiu būdu taip pat gerinami rašybos, skyrybos ir gramatikos gebėjimai, todėl tinkamų virtualiųjų priemonių pasirinkimas labai svarbus. 2 schemeje (19 pav.) sugrupuotos priemonės, tinkamos teksto rašymo pasiekimų srityje numatytoms rašymo veikloms įgyvendinti.

19 pav. Virtualiųjų priemonių panaudojimas teksto rašymui.

2 lentelėje sugrupuotos priemonės, tinkamos teksto rašymo pasiekimų srityje numatytoms rašymo veikloms įgyvendinti, pateikiamos pastabos apie taikymo, rengtinių užduočių, grįžtamojo ryšio galimybes.

2 lentelė. Virtualiosios priemonės, skirtos teksto rašymo pasiekimų srityje numatytoms veikloms įgyvendinti.

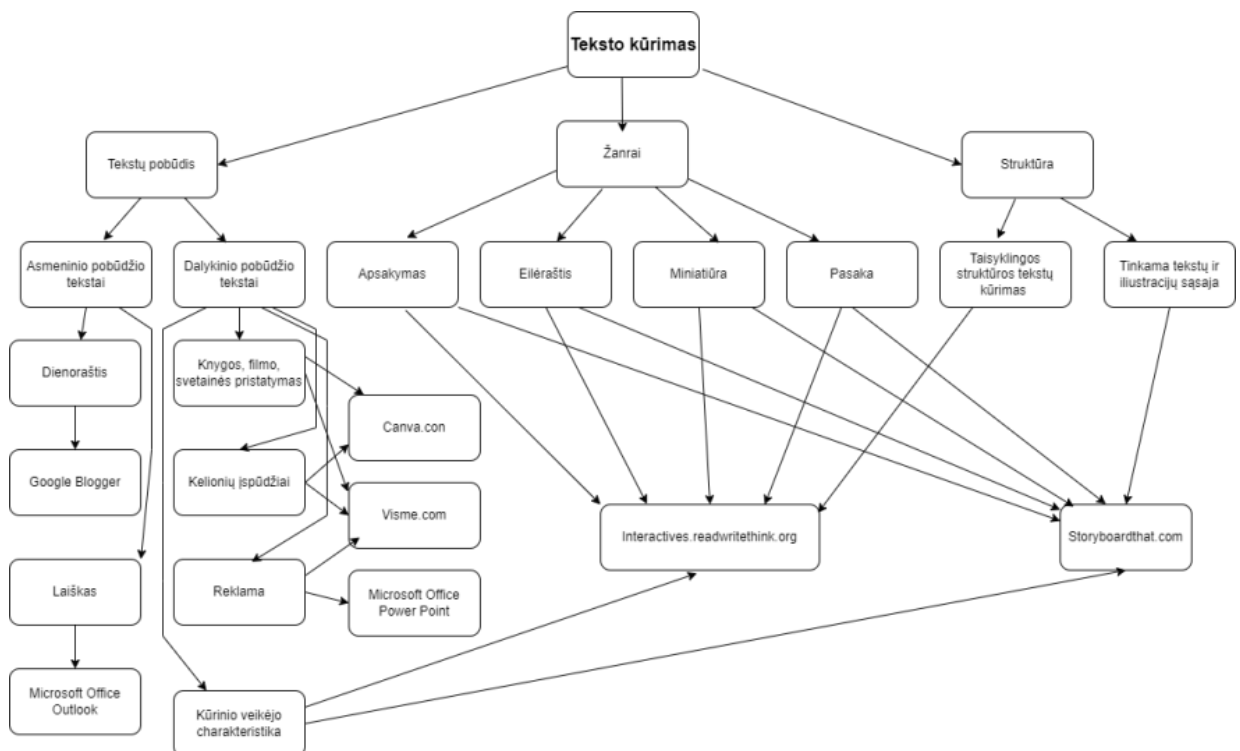
Pasiekimai	Veiklos	Virtualioji mokymo(si) priemonė	Pastabos

Rašymo tikslai, adresatai ir komunikavimo situacijos;	Kalbinės raiškos pasirinkimas, priklausomai nuo komunikavimo situacijos ir adresato.	<i>Liveworksheets.com</i>	Interaktyvios iš anksto paruoštos užduotys, skirtos mokymuisi ir žinių patikrinimui. Mokytojas rengia pats arba naudojami kolegų sukurtomis užduotimis.
		<i>Wordwall.com</i>	Įvairaus formato, vaizdžios užduotys.
		<i>Learningapps.com</i>	Įvairaus formato, vaizdžios užduotys, skirtos sužadinimui, mokymuisi ir žinių patikrinimui. Susikūręs paskyrą mokytojas pats rengia užduotis arba naudojami kolegų sukurtomis.
	Rašymas įvairiems adresatams.	<i>Google Blogger</i>	Įvairaus žanro, struktūros ir pobūdžio tekstų kūrimas mokiniui patraukliu formatu, grįžtamojo ryšio galimybė.
	Rašymas, siekiant įvairių tikslų.	<i>Google Blogger</i>	Įvairaus žanro, struktūros ir pobūdžio tekstų kūrimas mokiniui patraukliu formatu, grįžtamojo ryšio galimybė.
Rašymo veiklos įprasminimas.	<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Nemokama, interaktyvi, tinkama skirtingo žanro, taisyklingos struktūros tekstų kūrimui priemonė.	
Rašymo veiklos pobūdis.	Rašymas, laikantis rašymo eigos.	<i>Linoit.com</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi rašymo mokymui, pvz., rašymas pagal įvestis ar pavyzdį, schemą.
		<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Nemokama, interaktyvi, tinkama skirtingo žanro, taisyklingos struktūros tekstų kūrimui priemonė.
		<i>Padlet.com</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi rašymo mokymui, pvz., rašymas pagal įvestis ar pavyzdį, schemą.
	Rašymo strategijų taikymas.	<i>Google Jamboard</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi rašymo mokymui, pvz., rašymas pagal įvestis ar pavyzdį, schemą.
		<i>Linoit.com</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi rašymo mokymui, pvz., rašymas pagal įvestis ar pavyzdį, schemą.
		<i>Padlet.com</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi rašymo mokymui, pvz., rašymas pagal įvestis ar pavyzdį, schemą.
	Spontaniškas rašymas.	<i>Linoit.com</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi minčių srauto rašymui (galimybė pateikti anoniminius lapelius).

		<i>Padlet.com</i>	Bendradarbiavimo lenta, patogi rašymo mokymui.
		<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė.
	Sukurto skaitmeninio arba rašytinio teksto tobulinimas.	<i>VMA įrankiai</i> <i>Moodle</i>	Mokymuisi skirtos veiklos ir ištekliai.
	Įvairių polinkių ir gebėjimų mokinių interesus atitinkančios užduotys.	<i>VMA įrankiai</i> <i>H5P.org</i>	Platus įrankių pasirinkimas skirtingoms rašymo veikloms įgyvendinti (pvz., rašymo iššūkis). Interaktyvios užduotys, skirtos mokymuisi.

Lentelėje priemonės sugrupuotos pagal tai, kaip mokytojas pateikiamas virtualiąsias priemones gali pritaikyti mokinių rašymo gebėjimams tobulinti.

Trečiojoje schemeje (20 pav.) sugrupuotos priemonės, tinkamos teksto kūrimo pasiekimų srityje numatytoms rašymo veikloms įgyvendinti.

20 pav. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių panaudojimas teksto kūrimui.

Išryškėja faktas, kad kai kurias virtualiąsias priemones panaudoti teksto kūrimui galima itin dažnai, kūrybingai ir kurti skirtingo pobūdžio ir žanrų tekstus.

3 lentelėje sugrupuotos priemonės, tinkamos teksto kūrimo pasiekimų srityje numatytoms rašymo veikloms įgyvendinti, pateikiamos pastabos. Teksto kūrimas – labiau struktūruotas rašymas, laikantis griežtesnių reikalavimų pagal konkrečius pasiekimus.

3 lentelė. Virtualiosios priemonės, skirtos teksto kūrimo pasiekimų srityje numatytoms veikloms įgyvendinti.

Pasiekimai	Veiklos	Virtualioji mokymo(si) priemonė	Pastabos
Tekstų pobūdis	Asmeninio pobūdžio tekstai: dienoraštis	<i>Google Blogger</i>	Mokymosi, kasdienybės mokykloje dienoraštis patrauklia šiuolaikiniam paaugliui forma, lengvai naudojama.
	Asmeninio pobūdžio tekstai: laiškas	<i>Microsoft Office Outlook</i>	Organizacijos naudojama priemonė.
	Dalykiniai tekstai: kūrinio veikėjo charakteristika	<i>Storyboardthat.com</i>	Vaizdinga, patraukli žemesnių klasių mokiniams priemonė, galima iliustracijų sąsaja su tekstu.
		<i>Interactives.readwritethink.com</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė.
	Dalykiniai tekstai: kelionių įspūdžiai	<i>Visme.com</i>	Elektroninių knygų (kelionių užrašai) kūrimas, publikavimas.
		<i>Canva.com</i>	Gausus nemokamų skirtingų žanrų šablonų pasirinkimas.
	Dalykiniai tekstai: knygos, filmo, interneto svetainės pristatymas	<i>Visme.com</i>	Elektroninių knygų (rekomendacijų) kūrimas, publikavimas.
	Dalykiniai tekstai: reklama	<i>Canva.com</i>	Gausus nemokamų skirtingų žanrų šablonų pasirinkimas.
<i>Microsoft Office Power Point (video pristatymų kūrimas)</i>		Įprastos pateikčių kūrimo priemonės panaudojimas mokiniams neįprastu būdu.	
Žanrai	Apsakymas	<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė.
	Eilėraštis	<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė.
	Miniatiūra	<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė.
	Pasaka	<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė.
		<i>Storyboardthat.com</i>	Vaizdinga, patraukli žemesnių klasių mokiniams priemonė, galima iliustracijų sąsaja su tekstu.
Struktūra	Taisyklingos struktūros tekstų kūrimas	<i>Interactives.readwritethink.org</i>	Skirtingų žanrų šablonų įvairovė, taisyklingos struktūros rašymo žemėlapiai.
	Tinkama tekstų ir iliustracijų sąsaja	<i>Storyboardthat.com</i>	Vaizdinga, patraukli žemesnių klasių mokiniams priemonė, galima iliustracijų sąsaja su tekstu.

3.3. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo metodika lietuvių kalbos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti 7 klasėje

Sukurta 11 pamokų skirtingomis temomis aprašų, kuriuose pateikiami ne tik lietuvių kalbos ir literatūros ugdyme taikomi metodai, bet pateikiamos ir virtualiosios priemonės, kaip užsibrėžto mokymosi uždavinio įgyvendinimo metodai, pasirengimas, trumpa pamokos situacija, ugdytinės kompetencijos ir mokymosi eigos etapai.

3.3.1. Pasiekimų sritis: skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas

Mokymo turiniui įgyvendinti tinkamos kūrybinės veiklos: skaitymo rekomendacijų bendraamžiui kūrimas.

Operacinis pratybų metodas: kūrybinės pratybos.

Tikslas: pasirinkę elektroninėms knygoms kurti skirtą priemonę, mokiniai sukuria skaitymo rekomendacijas bendraklasiams naudodamiesi savarankiško skaitymo knygų aprašymo gairėmis.

Priemonės: <https://bookcreator.com/> (laisvai prieinama, paprasta, įtraukianti, individualiam ir grupiniam darbui, interaktyvaus turinio kūrimui skirta virtualioji priemonė), <https://www.storyjumper.com/> (laisvai prieinama, knygos formato, vaizdinga, interaktyvi skaitmeninė priemonė), <https://www.visme.co/> (vizualiai patrauklių prezentacijų ir infografikų kūrimui skirta priemonė, kurioje gausu lengvai pritaikomų šablonų, įskaitant ir elektroninės knygos pavyzdžių), <https://www.mentimeter.com/> (apibendrinimui, vertinimui, įsivertinimui, sužadinimui, apklausoms skirta virtualioji priemonė), *classroomscreen.com* pamokos organizavimo lenta.

Pasirengimas. Pamokos tema: skaitymo rekomendacijų bendraamžiui kūrimas. Planuojant pamoką (pamokas), kurioje būtų įgyvendinama skaitymo rekomendacijų kūrimo veikla, būtina atlikti keletą parengiamųjų darbų: 1. išsiaiškinti (pasitikslinti) mokinių skaitmeninės kompetencijos ribas, 2. užtikrinti tinkamas technines sąlygas (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, internetas), 3. mokytojui pačiam privalu išbandyti konkrečią veiklą, atlikti numatytas užduotis, tik tokiu būdu bus galima užtikrinti ugdymo(si) kokybę ir padėti mokiniui, patiriančiam sunkumų. Mokytojas, įvertinęs konkrečią situaciją (klasės pasirengimo lygį, skaitmeninės kompetencijos įgūdžius), pasirenka vieną iš elektroninėms knygoms kurti virtualiųjų priemonių ir ją rekomenduoja mokiniams. Mokytojas sugalvoja mokinių sudominimui skirtus klausimus, įveda juos į sužadinimui skirtą virtualiąją priemonę *mentimeter.com*, pasirengia dalintis klausimais (jei mokiniai naudojami išmaniaisiais telefonais, sugeneruojamas QR kodas, jei kompiuteriais ar planšetiniais kompiuteriais, - parengiamas prieigos kodas).

Galima alternatyva: naudojama *classroomscreen.com* pamokos organizavimo lenta, į kurią mokytojas, besiruošdamas pamokai, gali sukelti nuorodas ar QR kodus į sužadinimo ir refleksijos priemones, nuorodas į rekomenduojamas priemones, darbotvarkę, pagal poreikį įterpti laikmatį, kitas veiklas.

Pamokos situacija: mokiniai žemesnėse klasėse yra susipažinę, kuo ypatingas yra rekomendacijų žanras, kokiais kriterijais remiantis jos kuriamos, turi iš anksto aprašytą pagal sutartą planą vieną savarankiško skaitymo kūrinį.

4 lentelė. Mokymo eiga skaitymo rekomendacijoms kurti

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Mokiniais pateikiami du klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti, kiek svarbios bendraamžių rekomendacijos renkantis savarankiško skaitymo kūrinį. Sudominimo klausimai matomi mokinių turimuose įrenginiuose, jei yra poreikis, demonstruojami ir interaktyvioje lentoje arba multimedijos ekrane.</p> <p>Klausimai pateikiami mentimeter.com:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kieno nuomonė tau svarbi renkantis savarankiško skaitymo kūrinį? • Ar rinktumėsi kūrinį vadovaudamasis bendraamžio rekomendacijomis? <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Mokinių prašoma prisiminti, kas būdinga rekomendacijoms, kaip jos kuriamos, koku būdu pateikiama informacija jiems lengviau prisiminti, primenama, kad mokantis kurti galima naudotis savarankiško skaitymo knygų aprašymo planu, jei toks poreikis būtų.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas. Pasakoma pamokos tema, paaiškinama, kad jai mokytis bus skirtos dvi pamokos (rekomendacijų kūrimo ir pristatymo žodžiu), nurodoma, kad kitos rekomendacijos turės būti kuriamos sistemingai ir savarankiškai. Paaiškinamas šios pamokos uždavinys.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad tai individualus darbas, tačiau pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Paaiškinama, kad kiekvienas rekomendacijų kūrimo žingsnis bus mokytojos demonstruojamas ekrane, pateikiamas popierinis pamokos uždavinių ir veiklos žingsnių planas, siūloma žymėti visus atliktus žingsnius, paaiškinama, kad toks fiksavimas padeda pastebėti, kuriame žingsnyje patirta sunkumų, kiek pavyks įgyvendinti pamokos uždavinių.</p> <p>Galimas alternatyvus įgyvendintų žingsnių stebėjimo būdas – naudodamas classroomscreen.com pamokos organizavimo lentą, <i>Darbotvarkėje (Timetable)</i> mokytojas numato būsimus žingsnius, juos atlikus, žymima ekrane. Trūkumas: nemokama versija neleidžia išsaugoti sukurtos pamokos scenarijaus.</p>	7min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: mokiniai parengia darbui įreginį, prisijungiama į mokytojos rekomenduotą elektroninės knygos kūrimo virtualiąją priemonę, mokinsys jau žino, kokį savarankiškai skaitytą kūrinį pristatys bendraamžiams.</p> <p>II veiklos etapas: pasirenkamas virtualios knygos šablonas ir, sekdami ekrane demonstruojamą pavyzdį, mokiniai kuria el. knygos viršelį: nurodomas perskaitytos knygos autorius, pavadinimas, puslapių skaičius, nurodo elektroninės knygos kūrėjo vardą, pavardę. Akcentuotinas kūrybiškas požiūris, motyvuojama kurta savitą viršelį laikantis technologinių rekomendacijų.</p> <p>III veiklos etapas: individualiai kuriamos rekomendacijos, tariamasi su mokytoja, mokytojo padėjėja, esant poreikiui, rekomendacijos papildomos. Rekomendacijų juodraštis gali būti kuriamas <i>Microsoft Office Word</i>, kad maksimaliai būtų sumažintas rašybos ir gramatikos klaidų skaičius. Pabaigę rašyti juodraščius, mokiniai juos individualiai parodo mokytojai, paaiškina savo pasirinkimus. Jei pritrūksta paskirto laiko, žingsnių plane žymisi kaip neužbaigtą.</p> <p>IV veiklos etapas: sekdami ekrane mokytojos demonstruojamus technologinio įgyvendinimo žingsnius, mokiniai kuria rekomendacijų turinį, iš juodraščio nukopijuoja ir perkelia rekomendacijas į elektroninę knygą, knygas vizualizuoja (iš priemonėje siūlomo meniu parenka iliustracijas, grafinius vaizdus, vaizdo įrašus), pagal poreikį įterpia muzikinį foną.</p> <p>V veiklos etapas: sekdami nurodymus, mokiniai išsaugo ir įkelia į mokytojo rekomenduotą virtualiąją mokymo(si) aplinką elektroninės knygos formatu sukurtas skaitymo rekomendacijas bendraamžiui.</p>	31 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
<p>1. Grįžtama prie išdalintų lapų su uždaviniais ir etapais, siūloma pasidalinti, kiek pamokos uždavinių pavyko įgyvendinti, kokius etapus pavyko užbaigti.</p> <p>2. Mokiniais pateikiami du klausimai menti.com:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar pavyko sukurti skaitymo rekomendacijas bendraamžiui? • Kokių patyrei sunkumų? <p>3. Diskutuojant apie interaktyvioje lentoje arba multimedijoje matomus atsakymus, aptariamos sėkmės ir sunkumai, sutariama dėl pasidalijimo rekomendacijomis mokinių naudojamuose socialiniuose tinkluose (kaupiamuoju vertinimu vertinama informacijos sklaida).</p>	7 min.

Rezultatas: mokiniai sukuria elektroninės knygos formatu vaizdžias skaitymo rekomendacijas bendraamžiams ir jas pristato klasės draugams. Pagal atskirą susitarimą rekomendacijomis dalinamasi mokinių naudojamuose socialiniuose tinkluose. Ugdomos kūrybiškumo, komunikavimo, skaitmeninė kompetencijos.

5 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas skaitymo rekomendacijoms kurti.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Prezentacijų ir infografikų kūrimui skirta priemonė <i>www.visme.co</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Pasirinkta dėl elektroninės knygos šablonų, kuriuose išlaikomas knygos puslapių vertimo efektas.
Apibendrinimui, vertinimui, įsivertinimui, sužadinimui, apklausoms skirta virtualioji priemonė <i>www.mentimeter.com</i> .	Mokinių patirties išsiaiškinimui, sudominimui, refleksijai.	Paprastai, greitai ir įvairiai panaudojama virtualioji priemonė, skirta ne tik apibendrinimui, vertinimui, įsivertinimui, sužadinimui, apklausoms, bet ir minčių lietaus, mokinsy mokiniui metodams įveikinti. Naudotina ne tik šioms kūrybinėms veikloms įgyvendinti.
Pamokos organizavimo lenta <i>classroomscreen.com</i> .	Aktuali visuose mokymo eigose etapuose.	Priemonė naudojama kaip užrašinė, patogi ne tik mokytojui (stebi pamokos veiklų progresą), bet ir mokiniams (stebi atliktas užduotis, užduočiai skirtą laiką, žaismingu būdu suskirstomi į darbo grupes ir pan.). šios priemonės panaudojimas daug atsakomybės už mokymosi veiklas leidžia perteikti mokiniams,

Šioms kūrybinėms veikloms įgyvendinti pasirinktos paprastos naudoti virtualiosios priemonės, infografikų ir prezentacijų priemonė *visme.co* pasirinkta būtent dėl savo panašumo į panašios paskirties priemonę *canva.com*.

3.3.2. Pasiekimų sritis: skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas

Mokymo turiniui įgyvendinti tinkamos kūrybinės veiklos: originalaus fantastikos kūrinio kūrimas.

Kūrybinis probleminis metodas: kūrybinis rašinys.

Tikslas: susipažinę su virtualiosios priemonės naudojimosi ypatumais, mokiniai kuria originalų fantastikos kūrinių (komiksą).

Priemonės: https://www.canva.com/lt_lt/ (skaitmeninė grafinio dizaino priemonė, paprasta naudotis keičiant pateikiamus komiksų kūrimui skirtus šablonus), <https://www.cospaces.io/> (virtualios ir papildytos realybės erdvių kūrimo su interaktyviomis užduotimis priemonė), <https://www.storyboardthat.com/> (mokama, interaktyvi siužetinių schemų kūrimo priemonė, puikiai tinkanti komikso žanrui kurti).

Pasirengimas. Pamokos tema: originalaus fantastinio kūrinio (komikso arba fantastinio veikėjo vizitinės kortelės) kūrimas. Planuojant pamoką, kurioje bus rašomas kūrybinis darbas, būtina jai pasirengti: 1. pačiam mokytojui būti susipažinus su konkrečių priemonių naudojimosi principais; 2. užtikrinti tinkamas technines sąlygas (pakankamas įrenginių skaičius, būtina

programinė įranga, interneto prieiga); 3. skirti 1 – 2 pamokas mokinių supažindinimui su konkrečios priemonės naudojimosi ypatumais (pvz., <https://www.cospaces.io/>, <https://www.storyboardthat.com/> rečiau lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų naudojamos), kad būtų galima sklandžiai jomis naudotis kūrybiniam darbui atlikti. Mokytojas sugalvoja ir į apklausoms skirtą priemonę įrašo sudominimui ir veiklų apibendrinimui skirtus klausimus; priklausomai nuo mokinių naudojamo įrenginio, pasirūpina kodu (QR arba tiesioginio nukreipimo į apklausą kodu).

Pamokos situacija: mokiniai žemesnėse klasėse yra susipažinę, kokiomis žanrinėmis ypatybėmis pasižymi komiksai, kuo ypatingi fantastiniai kūriniai, fantastiniai veikėjai, skaitę fantastinių kūrinių. Anksčiau buvusi pamoka skirta mokinių supažindinimui su virtualios ir papildytos realybės erdvių kūrimo priemonės veikimo principais.

6 lentelė. Mokymo eiga originaliam fantastikos kūrinio kūrimui.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Mokiniais pateikiama trumpa vaizdo įrašo ištrauka (https://www.youtube.com/watch?v=XunbNJJ3cyY&ab_channel=XanderFlicks), pateikiami du klausimai, kuriais siekiama sudominti būsima užduotimi.</p> <p>Klausimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koks turi būti fantastinis kūrinys? • Ko reikia geram komiksui? <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Apibendrinant interaktyvioje lentoje arba multimedijos ekrane atsakymus, detalizuojami fantastinio kūrinio bruožai, komikso (vizitinės kortelės) kūrimo akcentai. Pateikiamos fantastinio kūrinio rašymo gairės, primenama, kad jomis vadovautis gali ne tik mokymosi sunkumų patiriantys mokiniai, bet ir visi, kam trūksta įkvėpimo.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas. Skelbiama pamokos tema, paaiškinama, kad, pritrūkus laiko, gali tekti pabaigti namuose. Paaiškinamas šios pamokos uždavinys. Sutariama dėl kūrinio apimties, vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad tai kūrybinis individualus darbas, tačiau pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Sutariama dėl pagalbos būdų, vertinimo kriterijų.</p>	7 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: mokiniai parengia darbui įrenginį, išdalijamos fantastinio veikėjo aprašymo gairės. Prisijungus į mokytojo rekomenduotą komiksams kurti skirtą virtualiąją priemonę, pasirenkamas komikso šablonas, mokiniams geba paaiškinti, koku būdu konkrečiame šablone bus sudėliotas fantastinis kūrinys, išlaikoma veiksmo raida.</p> <p>II veiklos etapas: mokiniai pasirinktame šablone kuria komikso scenas, vizualizuoja (parenka iliustracijas, grafiką), pagal poreikį įterpia muzikinį foną, patikrina, dialogo forma kuriamas rišlus tekstas.</p> <p>III veiklos etapas: komikso scenų dialogų juodraščių rekomenduojama kurti <i>Microsoft Office Word</i>, kad maksimaliai būtų sumažintas rašybos ir gramatikos klaidų skaičius. Mokiniai individualiai pristato juodraščių mokytojui, paaiškina savo pasirinkimus, jei reikia, tariamasi, tikrinama. Rekomenduojama mokinius skatinti bendradarbiauti: tartis tarpusavyje, padėti vienas kitam išspręsti kylančias technologines problemas.</p> <p>IV veiklos etapas: sekdami nurodymus, mokiniai išsaugo (skelbia, dalinasi, įkelia) virtualiąją priemonę sukurtą fantastinį komiksą. Jei pritrūksta laiko, išsaugomas nebaigtas darbas, sutariama dėl pabaigos terminų.</p> <p>6. Apibendrinama: peržvelgiami į mokyklos naudojamą VMA įkelti darbai.</p>	32min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
<p>1. Mokiniais pateikiami du klausimai menti.com.</p> <p>Klausimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar pavyko sukurti skaitymo fantastinį kūrinį? • Kaip įvertintum savo sukurtą komiksą?). <p>2. Grįžtama prie pamokos uždavinio, aptariami atsakymai, taip pat tai, kas labiausiai pavyko, kur kiekvienas galėjo patirti sėkmę.</p>	6min.

Priedai:

- **fantastinio kūrinio rašymo gairės;**
- **cospaces.io naudojimosi gairės:**
- https://www.youtube.com/watch?v=2WWCnNjeMzM&ab_channel=CoSpacesEdu
- https://www.youtube.com/watch?v=15Vlqe22_x0&list=PLwVby6khJkrpf1ssQ31qIb0DxcOlAKTgY&ab_channel=CoSpacesEdu

Rezultatas: mokiniai, naudodamiesi virtualiąja mokymosi priemone, sukuria vaizdingą originalų fantastinį kūrinį. Ugdomos komunikavimo, kūrybiškumo kompetencijos, mokiniai aktyviai įsitraukia į kūrybines veiklas, gali patirti sėkmę.

7 lentelė. Virtualių priemonių panaudojimas komiksams kurti.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Skaitmeninė grafinio dizaino priemonė <i>canva.com</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Paprastai, greitai ir įvairiai panaudojama virtualioji priemonė, kurioje komiksai kuriami pagal vartotojo poreikį keičiant priemonėje pateikiamus šablonus.
Virtualios ir papildytos realybės erdvių kūrimo su interaktyviomis užduotimis priemonė <i>www.cospaces.io</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Priemonės panaudojimui būtinos minimalios programavimo pagal kodus žinios, tačiau būtent dėl šios priežasties priemonė beveik nenaudojama arba retai naudojama lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų. Vaizdinga, interaktyvi, sukurtos scenos dinamiškos, žadinančios mokinių susidomėjimą, ugdančios kūrybiškumą. Pasirinkta dėl siekio mokinius supažindinti su papildytos ir virtualios realybės galimybėmis lietuvių kalbos pamokose.
Interaktyvi siužetinių schemų kūrimo priemonė <i>www.storyboardthat.com</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Priemonėje gausu būtent komiksams kurti skirtų scenų, veikėjų, aplinkos, infografikams reikalingų detalių, dialogų laukelių. Klases galima susieti su VMA <i>Google Classroom</i> .

Komiksui sukurti pasirinkta virtualios ir papildytos realybės erdvių kūrimo su interaktyviomis užduotimis priemonė *www.cospaces.io*, sukurti komiksai paprasti, tačiau dinamiški, mokiniai praktiškai susipažino su retai lietuvių kalbos ir literatūros pamokose naudojama virtualiąja priemone.

3.3.3. Pasiekimų sritis: skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas. Mokymo turiniui įgyvendinti tinkamos kūrybinės veiklos: skaitytojo dienoraščio rašymas.

Informacinis atgaminamasis metodas: įspūdžių rašinys.

Tikslas: susipažinę su virtualiosios priemonės naudojimosi ypatumais, mokiniai mokosi kurti skaitytojo dienoraštį.

Priemonės: *Google Blogger* (laisvai prieinama skaitmeninė priemonė, skirta greitai ir paprastai kurti ir skelbti turinį asmeniniame tinklaraštyje), *mentimeter.com* (apibendrinimui, vertinimui, įsivertinimui, sužadinimui, apklausoms skirta virtualioji priemonė).

Pasirengimas. Pamokos tema: skaitytojo dienoraštis (blog'o kūrimas (tinklaraščio rašymas)). Planuojant pamoką, kurioje bus mokomasi rašyti skaitytojo dienoraštį, būtina jai pasirengti: 1. mokytojas turi mokėti naudotis šiuo *Google* įrankiu, gebėti pademonstruoti, kaip tinklaraštį ištrinti; 2. užtikrinti tinkamas technines sąlygas (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga); 3. įsitikinti, kad mokiniai turi *Google* paskyras; 4. įsitikinti, kad mokiniai yra perskaitę pasirinktą pirmajam bendram aprašymui skirtą kūrinį. Mokytojas paruošia mokinių sudominimui skirtus klausimus, juos surašo į sužadinimui skirtą priemonę *mentimeter.com* (parenkami žodžių debesies ir atviro klausimo formatai), suranda keletą teminių asmeninių tinklaraščių pavyzdžių.

Pamokos situacija: mokiniai žino, kaip aprašomas savarankiško skaitymo kūrinys, turi aprašymo planą (skaitytojo dienoraščio formą), yra perskaitę sutartą su mokytoju kūrinį, turi išsirašę gražių žodžių, taiklių posakių, komentarų apie savijautą skaitant.

8 lentelė. Mokymo eiga skaitytojo išpūdžių kūrimui asmeninio tinklaraščio metodu.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Mokiniais pateikiami du klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti, kas žinoma apie asmeninius tinklaraščius, kuo jie panašūs į dienoraščius, tuomet atveriamas nuoroda (https://www.facebook.com/knygudienorastis/), domimasi, kokia šio tinklaraščio tema.</p> <p>Klausimai <i>mentimeter.com</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas toks yra blogeris? • Kokiomis temomis yra rašomi asmeniniai tinklaraščiai (blog'ai)? <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Aptariant gautus atsakymus, detalizuojama, ką mokiniai žino, ką nori sužinoti.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas. Skelbiama pamokos tema, paaiškinamas šios pamokos uždavinys. Sutariama dėl būsimo tinklaraščio įrašo apimtys, vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad tai kūrybinis individualus darbas, tačiau pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Patariama naudotis pildomu popieriniu skaitytojo dienoraščiu, sąsiuvinyje esančiu planu. Akcentuojamas skirtumas tarp skaitytojo rekomendacijų kūrimo ir dienoraščio, atkreiptinas dėmesys į išpūdį, emociją, kūrinio vertinimą. Primenamos etiško komentavimo taisyklės, sutariama dėl paskelbtų klasės draugų tinklaraščių vertinimo.</p>	7 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: prisijungiama į <i>Google Blogger</i> įrankį, mokiniai pasirengia aprašyti visų skaitytą ir klasėje aptartą kūrinį.</p> <p>II veiklos etapas: sekant ekrane demonstruojamus etapus, kuriama kūrinio legenda (priedas), tariamasi su mokytoja, mokytojo padėjėja, jei reikia, papildoma. Atkreiptinas dėmesys į antraštės, paantraštės kūrimą, formatavimą. Jei reikia, įrašus rekomenduojama kurti <i>Microsoft Office Word</i>, kad būtų maksimaliai sumažintas rašybos ir gramatikos klaidų skaičius.</p> <p>III veiklos etapas: mokiniai aprašo išpūdžius, vertina skaitytą kūrinį (kas patiko, sujaudino, sukretė, ko pasimokė, kas nustebino ir buvo netikėta, lygina su kino filmu (jei toks yra)), nukopijuoja ir perkelia į virtualiąją priemonę, vizualizuoja (parenka iliustracijas, grafiką), pagal poreikį įterpia muzikinį foną, patikrina. Viso proceso metu tariamasi su mokytoja, atkreiptinas dėmesys į estetinį įrašo pateikimą.</p> <p>IV veiklos etapas: sekdami nurodymus, mokiniai skelbia virtualiąją priemone sukurtą pirmąjį asmeninio tinklaraščio įrašą. Jei pritrūksta laiko, išsaugomas nebaigtas darbas, sutariama dėl pabaigos terminų. Įrašo nuoroda dalinamasi mokytojos rekomenduotoje virtualiosios mokymosi aplinkos diskusijų forume. Sutariama peržiūrėti bent trijų klasės draugų įrašus ir teigiamai pakomentuoti, laikantis viešojo bendravimo etiketo.</p>	32 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, apžvelgiama, kiek pavyko įgyvendinti, aptariami atsakymai,	6 min.

prašoma pasidalinti kūrėjo įspūdžiu, savijauta. 2. Prisimenama, ką mokiniai žinojo pamokos pradžioje, ką norėjo sužinoti, apibendrinama, ar pavyko tai padaryti.	
Priedas: skaitytojo dienoraščio gairės.	

Rezultatas: mokiniai, naudodamiesi virtualiąja mokymosi priemone *Google Blogger*, kartu su mokytoju sukuria pirmą asmeninio tinklaraščio įrašą (skaitytojo įspūdžių dienoraštį), mokosi jį sistemingai pildyti, etiškai komentuoti ir vertinti klasės draugų darbus. Asmeniniame skaitytojo tinklaraštyje paskelbti įrašai turi išliekamąją vertę, leidžia mokiniui stebėti savo, kaip rašytojo, pažangą, analizuoti savo pokyčius. Ugdomos skaitmeninė, kūrybiškumo, pažinimo kompetencijos.

9 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas skaitytojo įspūdžių kūrimui asmeninio tinklaraščio metodu

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Laisvai prieinama virtualioji priemonė asmeniniam tinklaraščiui rašyti <i>Google Blogger</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Paprastai panaudojama asmeniniam tinklaraščiui rašyti skirta virtualioji priemonė. Priemonė pasirinkta dėl galimybės mokiniams parodyti <i>Google</i> įrankių galimybes, siekiama šiuolaikinio jaunimo kultūros elementus (blog'us, socialinius tinklus ir pan.) įveikinti mokymuisi.

Skaitytojo įspūdžių kūrimui ir dalinimuisi pasirinkta asmeninių tinklaraščių kūrimo priemonė *Google Blogger* leidžia mokymosi turinį priartinti prie šiuolaikinio jaunimo kultūros, mokyti etiško elgesio virtualiojoje erdvėje.

3.3.4. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Mokant teksto rašymo, siekiama skirtingų rašymo tikslų, atsižvelgiama į skirtingus adresatus, komunikavimo situacijas. Mokymo turinyje akcentuojamas kalbinės raiškos pasirinkimas, priklausomai nuo komunikavimo situacijos ir adresato, šiam turiniui įgyvendinti tinkamos veiklos – kontekstinės aiškinimo pratybos.

Operacinis pratybų metodas: kontekstinės aiškinimo pratybos.

Tikslas: atpažįsta skirtingas kalbinės raiškos priemones, geba paaiškinti, kokių prasmės atspalvių jos suteikia tekstams, pagal pavyzdžius sukuria ir parenka skirtingo pobūdžio tekstams tinkamas kalbinės raiškos priemones.

Priemonės: <https://www.liveworksheets.com/> (laisvai prieinama priemonė, interaktyvios įvairaus pobūdžio užduotys).

Pasirengimas. Pamokos tema: kalbinės raiškos priemonės. Planuojant pamoką, kurioje bus mokomasi atpažinti skirtingas komunikavimo situacijas, adresatus, parinkti joms tinkamas kalbinės raiškos priemones, būtina jai pasirengti: 1. mokytojas turi mokėti naudotis šiuo įrankiu; 2. mokytojas turi sukurti interaktyvią tinkamą pamokos temai atskleisti užduotį (parenka reikiamų kalbinės raiškos pavyzdžių, pasirenka tinkamą užduoties formatą, išsaugo savo paskyroje, nustato privatumo nustatymus; 3. užtikrinti tinkamas technines sąlygas (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga); 4. įsitikinti, kad mokiniai turi *liveworksheets.com* paskyras.

Pamokos situacija: mokiniai žino ir geba paaiškinti keletą kalbinės raiškos meninių priemonių, įvardija, kas yra pasakotojas, adresatas.

10 lentelė. Mokymo eiga kalbinės raiškos priemonėms mokyti.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
1. Sudominimas. Mokinių paprašoma perskaityti dvi skirtingiems adresatams skirtas žinutes iš savo asmeninių susirašinėjimų, klausytojų prašoma įvardinti skirtumus, jų priežastis. Taip siekiama ir išsiaiškinti, ar mokiniai pamena, kas yra adresatas, nuo ko priklauso teksto rašymo pobūdis, kalbinių raiškos formų pasirinkimas. 2. Patirties išsiaiškinimas. Pateikiama užduotis mokinių patirčiai detalizuoti (https://www.liveworksheets.com/w/lt/lietuviu-kalba/2261824). 3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas. Skelbiama pamokos tema, paaiškinamas šios pamokos uždavinys. Sutariama dėl vertinimo. 4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Akcentuojama, kad būtina klausti, aiškintis, kad būtų galima išvengti mokymosi spragų.	10 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
I veiklos etapas: prisimenami anksčiau atliktos užduoties rezultatai, pakartotinai pristatomos dažniausiai pasitaikančios meninės raiškos priemonės. Mokiniai atlieka pirmąją užduotį: pateiktoje ištraukoje suranda bent 75 proc. meninių priemonių, įvardija pasakotoją.	10 min.
II veiklos etapas: pateikiama užduotis (https://www.liveworksheets.com/w/lt/lietuviu-kalba/2273893), primenama, kad bus tikrinamasi frontaliai. Pasitikrinama. Atlikta užduotis užbaigiama, mokiniai mato įvertinimą.	10 min.
III veiklos etapas: mokiniai pagal buvusių užduočių pavyzdžius sukuria 3 – 5 sakinius su skirtingomis kalbinės raiškos priemonėmis. Aptariama, prašoma pasidalinti, kokią kalbinės raiškos priemonę pasirodė sudėtingiausia atpažinti ir sukurti.	8 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
1. Prisimenama, nuo ko priklauso kalbinių raiškos priemonių pasirinkimas, prašoma sukurti ir pateikti skirtingiems nurodytiems adresatams skirtą atsiveikinimą. 2. Grįžtama prie pamokos uždavinio, detalizuojama, kiek pavyko įgyvendinti, aptariamos sėkmės ir sunkumai.	7 min.

Rezultatas: mokiniai, atlikdami virtualiojoje mokymosi priemonėje pateiktas užduotis, paprasčiau atpažįsta kalbinės raiškos priemones, greičiau geba įvardinti jų prasmes, pasirinkimo motyvus, patiria mažiau sunkumų kurdami savo skirtingo pobūdžio tekstus. Ugdomos pažinimo, skaitmeninė ir komunikavimo kompetencijos.

11 lentelė. Virtualiosios mokymosi priemonės kalbinės raiškos priemonėms mokyti.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Virtualioji interaktyvių užduočių su automatiniu vertinimu priemonė kalbai mokyti <i>liveworksheets.com</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Interaktyvūs užduočių lapai, momentinis grįžtamasis ryšys mokiniui. Priemonė pasirinkta, nes užduotys skatina mąstymą (pvz., surinkti meninės raiškos priemonės pavyzdžio ir sąvokos poras), mokytojas gali rinktis užduotis iš laisvai prieinamos bibliotekos arba kurti pagal poreikį pats.

Kalbinės raiškos priemonėms kurti pasirinkta interaktyvių užduočių virtualioji priemonė *liveworksheets.com* dėl galimybės pateikti mokiniams mąstymą skatinančias užduotis, mokiniams svarbi (mokytojams – patogi) momentinio grįžtamojo ryšio galimybė,

3.3.5. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Mokantis kurti tekstus, akcentuojamas skirtingas jų pobūdis, t.y. asmeninio ir dalykinio pobūdžio tekstai. Skiriami du asmeninio pobūdžio tekstų žanrai: dienoraštis ir laiškas. Siekiant išmokyti rašyti laiškus, taikytinas kūrybinis probleminis kūrybinio rašymo metodas, naudojantis virtualiąja interaktyvia kalbos mokymosi priemone *interactive.readwritethink.org*.

Probleminis kūrybinis metodas: kūrybinis rašymas.

Tikslas: pasirinkę pageidaujamą adresatą, laiško tipą (asmeninis ar dalykinis), vadovaudamiesi virtualiojoje priemonėje pateiktu šablonu mokiniai sukuria pasirinkto tipo laišką mokytojos rekomenduota tema.

Priemonės: <https://interactives.readwritethink.org/> (laisvai prieinama interaktyvi kalbos mokymosi priemonė, kurioje gausu skirtingų žanrų tekstų šablonų), minčių lietuviškai skirta priemonė *mentimeter.com*, teksto rengyklė *Microsoft Office Word*, automatinio vertimo programėlė išmaniajame telefone *Google Lens*.

Pasirengimas. Pamokos tema: laiškas suaugusiesiems. Planuojant pamoką, kurioje bus mokomasi rašyti skirtingo tipo laiškus, būtini pasirengimai: 1. mokytojas geba naudotis šiuo įrankiu, savo telefone turi automatinio vertimo programėlę; 2. mokytojas parengia ir primena mokiniams laiškų tipų ypatumus; 3. užtikrina tinkamas technines sąlygas (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga). Mokytojas parengia sudominimui skirtas priemones (laišką butelyje, laišką iš banko), sugalvoja ir į sužaditimui skirtą virtualiąją priemonę *mentimeter.com* įrašo klausimus (žodžių debesies ir pasirenkamo teisingo atsakymo formomis), pasirūpina klausimų dalijimosi būdais (QR ar tiesioginės prieigos kodas).

Pamokos situacija: mokiniai geba naudotis teksto rengykle *Microsoft Word*, *Google Lens* programėle, žino, kas yra adresatas ir adresantas.

12 lentelė. Mokymo eiga laiško rašymui.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
1. Sudominimas. Mokiniais pateikiami du skirtingo tipo laiškų pavyzdžiai (pvz., laiškas iš butelio ir laiškas iš banko), mokiniai įpareigojami juos perskaityti, prašoma įvardinti skirtumus. Taip siekiama išsiaiškinti, ar mokiniai pamena, kaip nuo adresato priklauso rašomo laiško tipas, stilistiniai, kalbiniai ypatumai. Klausimai <i>mentimeter.com</i> : <ul style="list-style-type: none">• Kada paskutinį kartą teko rašyti laišką?• Kuo jie skiriasi? 2. Patirties išsiaiškinimas. Apibendrinant interaktyvioje lentoje ar multimedijos ekrane matomus atsakymus, akcentuojama adresato svarba, išsiaiškinama turima laiškų rašymo patirtis. 3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių, sėkmės kriterijų skelbimas. Paaiškinami kriterijai, sutariama dėl vertinimo. 4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenami laiško tipų rašymo reikalavimai, nurodoma, kad bet kuriame darbo etape pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus, jei sudėtinga suprasti anglišką šabloną, primenama naudoti automatinio vertimo programėlę. Akcentuojama, kad rašymas turi būti prasmingas, argumentuotas, atskleidžiantis temą. Primenami patyriminio ugdymo principai: rašytina tai, kas yra asmeniškai svarbu.	10 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
I veiklos etapas: prisimenama pamokos tema. Atveriamas ir parengiamas darbu virtualioji mokymosi priemonė https://interactives.readwritethink.org/ , pasirenkamas laiškų rašymo šablonas <i>Letter</i>	30 min.

<p><i>generator</i>. Kiekvienas laiško rašymo žingsnis mokytojos demonstruojamas lentoje. Mokiniai atlieka pirmąją užduotį: priemonėje įrašo savo vardą, pavardę, pasirenka laiško tipą, užpildo adreso, pašto kodo, datos, kreipinio laukus (siekiant nepažeisti asmens duomenų apsaugos reikalavimų, mokiniai pildo išgalvotus).</p> <p>II veiklos etapas: atveriamas laiško turinio rašymo langas, kuriamas rišlus tekstas sutarta tema. Jei reikia, primenama naudotis teksto rengykle <i>Microsoft Word</i>, kad būtų galima sumažinti klaidų skaičių.</p> <p>III veiklos etapas: sekdami mokytojos demonstruojamus nurodymus, mokiniai parašytą laišką eksportuoja į naudojamą įrenginį (išmanųjį telefoną, kompiuterį ar planšetinį kompiuterį) <i>Pdf</i> formatu ir įkelia į mokyklos naudojamą virtualiąją mokymosi aplinką vertinimui.</p>	
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, sėkmės kriterijų, detalizuojama, kiek kriterijų pavyko įgyvendinti, aptariamos sėkmės ir sunkumai.	5 min.

Rezultatas: mokiniai, naudodamiesi virtualiojoje mokymosi priemonėje <https://interactives.readwritethink.org/> pateikiamu šablonu, sukuria skirtingų tipų laiškus suaugusiesiems. Išlaikomas ranka rašyto laiško formatas, sukurtas tekstas asmeniškėsniis. Ugdomos skaitmeninė ir kūrybiškumo kompetencijos.

13 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas laiško, haiku, taisyklingos struktūros rašinio, Veno diagramos kūrimui.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Interaktyvi kalbos mokymosi priemonė <i>interactive.readwritethink.org</i> , kurioje mokomasi pagal šablonus.	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Interaktyvūs skirtingo žanro tekstų šablonai, galimybė eksportuoti <i>Pdf</i> formatu, išspausdinti, naudoti kaip juodraščių. Priemonė pasirinkta, nes šablonai įvairūs, skatinantys mokinių kūrybiškumą (leidžia pasirinkti patrauklų foną (pvz., kuriant haiku)), aiškus ryšys su gyvenimu, pvz., išlaikoma tikro laiško forma.

Interaktyvi kalbos mokymosi priemonė *interactive.readwritethink.org* – vaizdi, patogi naudojimui mokantis tiek sinchoriniu, tiek asinchroniniu būdu.

3.3.6. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Mokantis kurti tekstus, akcentuojamas skirtingas jų pobūdis, t.y. asmeninio ir dalykinio pobūdžio tekstai. Dalykinio pobūdžio tekstams priskiriami kelionių išpūdžiai, reklamos, straipsniai, kūrinio veikėjo charakteristika, knygos, filmo, interneto svetainės pristatymas. Mokymo turiniui įgyvendinti tinkama veikla - mokyklos reklamos kūrimas.

Operacinis pratybu metodas: grafinis darbas.

Tikslas: sugalvoję reklaminių šūkių mokyklai, keisdami virtualiojoje priemonėje pateiktus šablonus, mokiniai sukuria reklamą mokyklai.

Priemonės: <https://www.canva.com/> (laisvai prieinama grafinio dizaino priemonė).

Pasirengimas. Pamokos tema: reklama. Planuojant pamoką, kurioje bus kuriama reklama mokyklai, būtina jai pasirengti: 1. mokytojas turi mokėti naudotis šiuo įrankiu; 2. mokiniai iš anksto turi pasirengti įvairaus rakurso mokyklos erdvių nuotraukų; 3. užtikrinti tinkamas technines sąlygas (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga); 4. mokytojos padedami mokiniai turimas nuotraukas įkelia į priemonės meniu. Mokytojas

parengia reklaminių šūkių, suranda švietimo įstaigų pavyzdžių, įsitikina, kad mokiniai turi asmenines *Google* paskyras.

Pamokos situacija: mokiniai geba glaudinti tekstą, žino, kas yra raktiniai žodžiai.

14 lentelė. Mokymo eiga mokyklos reklamai kurti.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Demonstruojamas įrašas, peržiūrėjus prašoma įvardinti vaizdo įrašo žanrą. https://www.youtube.com/watch?v=sf-wfXx2bGU&ab_channel=Madster</p> <p>Prašoma stebint žymėtis užrašuose ryškiausius akcentus, užsirašyti reklaminių šūkių, minčių lietaus metu žodžiu dalijamasi, kuo šūkis ypatingas.</p> <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Diskutuojant mokinių prašoma nurodyti, kokių būna reklamų, kokios labiausiai krinta į akis, palieka didžiausią įspūdį ir išlieka atmintyje.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas, sėkmės kriterijų nusistatymas. Sutariama dėl vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Akcentuojama, kad kiekvienas žingsnis, kaip naudotis virtualiosios priemonės šablonais, mokytojos bus demonstruojamas lentoje. Skatinama bendradarbiauti ne tik kūryboje, bet ir padėti vienas kitam sprendžiant kylančius technologinius sunkumus.</p>	10 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: mokiniai pasiruošia įrenginį, naudodamiesi asmenine <i>Google</i> paskyra, prisijungia prie https://www.canva.com/.</p> <p>II veiklos etapas: mokytojai demonstruojant interaktyvioje lentoje, kaip pasirenkamas šablonas (skrajutė), kaip pakeičiami įrašai, kiti būtini elementai, pasirenkami šriftai, pašalinamos nereikalingos detalės, puslapiai, mokiniai atlieka tuos pačius žingsnius.</p> <p>III veiklos etapas: mokiniai pagal demonstruojamą pavyzdį į šabloną įkelia turimas mokyklos nuotraukas, sukurtą reklaminių šūkių.</p> <p>IV veiklos etapas: mokytojai demonstruojant, kaip sukurta reklama pasiekama viešai peržiūrai, mokiniai įkelia viešai peržiūrai skirtą nuorodą į rekomenduojamą virtualiąją mokymosi aplinką vertinimui.</p>	28 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
<p>1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, detalizuojama, kiek pavyko įgyvendinti, aptariami pasiekti sėkmės kriterijai.</p> <p>2. Pageidaujantys dalintis nuveiktu darbu mokiniai demonstruoja sukurtas mokyklos reklamas, jomis dalijamasi mokyklos socialinių tinklų paskyroje.</p>	7 min.

Rezultatas: mokiniai, savo poreikiams pritaikydami virtualiojoje mokymosi priemonėje <https://www.canva.com/> pateikiamą šabloną, kuria patrauklią mokyklos reklamą. Noriai ir aktyviai įsitraukiama ne tik į kūrybos, bet ir į pasirengimo pamokai procesus, jaunimo mėgstami saviraiškos būdai įveiklinami prasmingai ugdymo(si) veiklai. Ugdomos skaitmeninė, kūrybiškumo ir komunikavimo kompetencijos.

15 lentelė. Virtualiosios priemonės panaudojimas mokyklos reklamai kurti.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Skaitmeninė grafinio dizaino priemonė <i>canva.com</i> .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Paprastai, greitai ir įvairiai panaudojama virtualioji priemonė, kurioje reklama kuriama pagal vartotojo poreikį keičiant priemonėje pateikiamus šablonus. Priemonė pasirinkta, nes joje pateikiami skirtingų socialinių tinklų įrašų šablonai, kuriuos paprasta pasikeisti.

Skaitmeninė grafinio dizaino priemonė *canva.com* – itin plačiai naudotina virtualioji priemonė, kurios panaudojimo galimybės labai parankios mokinių skaitmeninei kompetencijai ugdyti lietuvių kalbos ir literatūros pamokose.

3.3.7. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Dalykinio pobūdžio tekstams priskiriama kūrinio veikėjo charakteristika. Mokymo turiniais įgyvendinti tinkama veikla – skaityto kūrinio veikėjo charakteristikos kūrimas.

Operacinis pratimų metodas: kūrybinės pratybos.

Tikslas: remdamiesi skaitytu kūriniu, mokiniai bendradarbiavimo lentoje mokosi kurti veikėjo portretą.

Priemonės: *linoit.com* (bendradarbiavimo lenta). Kadangi mokymo turinyje dėmesys akcentuotas į charakteristikos kūrimą pagal schemas, lyginant veikėjus tarpusavyje ar struktūruojant bruožus lentelėje, parankiausios virtualiosios priemonės, suteikiančios galimybę mokiniui rašant stebėti planą, gaires arba lentelę, <https://learningapps.org/> (interaktyvių užduočių, žaidimų ir edukacinių veiklų priemonė, nemokama prieiga), <https://wordwall.net/> (interaktyvių žaidimų ir edukacinių veiklų virtualioji priemonė, nemokamas tik tam tikras skaičius naudotinių šablonų), <https://interactives.readwritethink.org/> (laisvai prieinama interaktyvi kalbos mokymosi priemonė).

Pasirengimas. Pamokos tema: kūrinio veikėjo charakteristika. Planuojant pamoką, kurioje bus rašoma kūrinio veikėjo charakteristika, būtina parengti priemones: 1. mokytojas turi bendradarbiavimo lentos *linoit.com* paskyrą, geba naudotis įrankiu; 2. parengiama konkrečiai pamokai skirta lenta, mokytojas įkelia visus reikalingus mokiniui naudotis elementus (pamokos tema, uždaviniai, sėkmės kriterijai, charakteristikos planas (rašymo gairės), reikalingos nuorodos), lentos nuoroda pasidalinama su mokiniais; 3. užtikrinamos tinkamos techninės sąlygos (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga); 4. mokytojas sukuria interaktyvią užduotį pasirinktoje priemonėje veikėjų lyginamajai analizei atlikti. Prašoma mokinius susėsti poromis (remiantis mokytojo rekomendacijomis).

Pamokos situacija: mokiniai yra skaitę ir aptarę kūrinių (ar du kūrinius), nagrinėję veikėjų ypatumus, žino, kas yra išorinis ir vidinis portretas, Veno diagrama, kaip naudotis aukščiau išvardintomis virtualiosiomis mokymo priemonėmis.

16 lentelė. Mokymo eiga kūrinio veikėjo charakteristikai kurti.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Per nuorodą bendradarbiavimo lentoje demonstruojamas įrašas, peržiūrėjus prašoma įvardinti matomo veikėjo išorės ir vidaus bruožus, kokį įspūdį palieka, kas žinoma apie jį tik iš šios ištraukos. https://www.youtube.com/watch?v=3VaZom-fYuI&ab_channel=SLEEPER Siekiama prieiti prie išvados, kad ištraukos gali būti per mažai detalios apibūdinti personažą.</p> <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Mokinių prašoma nurodyti, kokios aplinkybėmis gyvenime būtina mokėti detalios apibūdinti žmogaus išorės ir vidaus bruožus, kokiuose paskutiniuose skaitytuose kūriniuose (kūrinyje) itin įdomūs veikėjai, kuo jie patraukia skaitytoją.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas, sėkmės kriterijų nusistatymas. Sutariama dėl individualiai ir porose atliktų užduočių vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Nurodoma, kad užduotys numatomos dvi,</p>	10 min.

pirmoji individuali, o antroji bus atliekama poromis.		
Mokymo ir mokymosi veikla		
I veiklos etapas: mokiniai pasiruošia įrenginį, iš mokytojos pasidalintos nuorodos atveriamą bendradarbiavimo lentą linoit.com , pasirengiama darbui.		
II veiklos etapas: bendradarbiavimo lentoje pateikiama mokytojos parengtos užduoties https://wordwall.net/ (priskirti išorės ir vidaus bruožus dviem nurodytiems personažams) nuoroda, mokiniai atveria užduotį, įsiveda savo vardą, atlieka užduotį. Mokytoja mokinių veiklos rezultatus mato savo turimoje paskyroje, lyderių lentoje. Apibendrinant šią užduotį siektina prieiti prie išvados, kokio pobūdžio tai būtų charakteristikos (<i>lyginamoji</i>).	7 min.	
III veiklos etapas: mokiniai iš nuorodos bendradarbiavimo lentoje atveria https://interactives.readwritethink.org/ Veno diagramos šabloną, dirbdami porose pildo diagramą, jei reikia pagalbos, pasitikslinka matomose rašymo gairėse, siekiamybė – vidinių bruožų panašumų išryškėjimas, aptariamai susikertančioje diagramos dalyje sukurti įrašai.	15 min.	
IV veiklos etapas: mokytojai demonstruojant, kaip užpildyta diagrama išsaugoma įrenginyje, mokiniai ją išsaugo ir įkelia į bendradarbiavimo lentą, skelbiamame lapelyje nurodo autorių (t.y. savo) vardus.	8 min.	
V veiklos etapas: apžvelgiamos įkeltos diagramos, mokinių prašoma pakomentuoti, argumentuoti nurodytus veikėjų bruožus remiantis tekstais.		
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija		
1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, detalizuojama, kiek jų pavyko įgyvendinti, aptariamai pasiekti sėkmės kriterijai.		5 min.

Rezultatas: mokiniai kuria lyginamąją perskaityto kūrinio (kūrinių) veikėjų charakteristiką Veno diagramos formate. Sukurta charakteristika konkreti, lygiagrečiai pateikiami veikėjų paveikslų skirtumai ir panašumai. Bendradarbiavimo lentoje mokinių sukeltos diagramos išlieka ir baigus darbus.

17 lentelė. Virtualiųjų priemonių panaudojimas kūrinio veikėjo charakteristikai kurti.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Bendradarbiavimo lenta linoit.com .	Aktuali visuose mokymosi eigose etapuose.	Paprastai panaudojama virtualioji pamokos organizavimo priemonė, kurioje mokytojas gali vaizdingai pateikti visus mokymosi eigose etapus, numatomas užduotis, nuoroda į mokymosi veiklos ar vertinimui, įsivertinimui reikalingas priemones.
Interaktyvių užduočių, žaidimų ir edukacinių veiklų priemonė learningapps.com .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Priemonėje mokytojas gali pats kurti užduotis, gali ir pasirinkti kolegų sukurtas (paieškoje filtruojama pagal mokomąjį dalyką, mokinių amžių). Vaizdinga, interaktyvi, žadinanti mokinių susidomėjimą. Galima diferencijuoti užduotis, pvz., pasirinkus <i>Kas laimės milijoną</i> šabloną.
Interaktyvių žaidimų ir edukacinių veiklų virtualioji priemonė wordwall.com .	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Priemonėje gausu įvairaus žanro užduočių šablonų (nemokamoje versijoje galima pasinaudoti tik 5 skirtingais). Mokytojas užduotis gali kurti pats, gali naudotis kolegų sukurtomis. Sukurti kryžiažodžiai skatina mąstymą, kai kurie užduočių šablonai, pvz., <i>Kartuvės</i> , leidžia išnaudoti mokinių azartą mokymuisi. Priemonė pasirinkta, kadangi mokytojas gali matyti mokinių individualiai atliktų užduočių rezultatus.

Interaktyvių žaidimų ir edukacinių veiklų virtualioji priemonė *wordwall.com*.– priemonė, kurios panaudojimo galimybės labai parankios mokinių skaitmeninei kompetencijai ugdyti lietuvių kalbos ir literatūros pamokose. Užduotys vaizdžios, dinamiškos, gaunamas momentinis grįžtamas ryšys, kurį mato ir mokytojas.

3.3.8. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Dalykinio pobūdžio tekstams priskirtina ir veikėjų charakteristikos analizė, lentelės ar schemos kūrimas. Mokinio turiniui įgyvendinti tinkama veikla – veikėjo bruožų schemos kūrimas.

Kūrybinis probleminis metodas: kūrybinės pratybos.

Tikslas: perskaityt V. Juknaitės pokalbių knygos „Tariamas iš tamsos“ ištraukas, mokiniai sukurs ypatingo likimo žmonių bruožų schemą virtualiojoje minčių žemėlapiams skirtoje priemonėje <https://www.mindmeister.com/>.

Priemonės: minčių žemėlapių kūrimui skirta priemonė <https://www.mindmeister.com/>. (Mokama prieiga, nemokamai kurti leidžiama tik tris žemėlapius).

Pasirengimas. Pamokos tema: „Žmonės, keičiantys mūsų gyvenimus“, ypatingo likimo žmonių bruožų schemos kūrimas, pasirengimas rašiniui. Planuojant pamoką, kurioje bus kuriama veikėjų bruožų schema, būtina atlikti keletą parengiamųjų darbų: 1. mokytojas geba naudotis minėtomis priemonėmis, turi <https://www.mindmeister.com/> paskyrą; 2. priemonė parengiama darbui (mokytojas nubraižo žemėlapių kontūrą (neįgalių žmonių stiprybės šaltinis, vertybės, silpnybės, kokį pasaulį mato sudėtingo likimo žmonės, kalbinės raiškos priemonės, ko galima pasimokyti iš ypatingo likimo žmonių ir t.t.)), sukuria ir pasidalina tiesioginės prieigos nuoroda su mokiniais (siunčiama žinutė per elektroninį dienyną ar kitu mokiniams tinkamu būdu); 3. mokiniai namuose yra perskaityt teksto ištraukas; 4. užtikrinamos tinkamos techninės sąlygos (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga).

Pamokos situacija: mokiniai geba glaudinti tekstą, geba vadovautis mokytojos demonstruojamais priemonės naudojimosi žingsniais, užduočiai atlikti suskirstomi poromis, poroms paskiriamos užduotys žemėlapyje.

18 lentelė. Mokymo eiga veikėjo bruožų schemai kurti.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
1. Sudominimas. Interaktyvioje lentoje ar multimedijos ekrane atveriamas minčių žemėlapis. Prašoma mokinių dalintis įžvalgomis, kokias užduotis jų laukia. 2. Patirties išsiaiškinimas. Prisimenamas skaitytas tekstas, domimasi, kuo susisteminta medžiaga patogi ir kaip ja galima naudotis tolesnėms veikloms įgyvendinti. 3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas, sėkmės kriterijų nusistatymas. Sutariama dėl vertinimo. 4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Nurodoma, kad užduotis bus atliekama poromis, kolektyviai braižomas žemėlapis bus matomas visiems, atlikta užduotis išliks minčių žemėlapių priemonėje, akcentuojamas skirto laiko limitas.	5 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
I veiklos etapas: mokiniai pasiruošia įrenginį, porose susiskirsto pareigomis (atsakingas už žemėlapių pildymą ir informacijos paiešką tekste), sekdami mokytojos demonstruojamos žingsnius, žemėlapyje pildo pirmus įrašus sau paskirtoje užduoties srityje (pvz., surašo veikėjų vardus, taip mokomasi ir schemos kūrimo).	23 min.

 <p>II veiklos etapas: supratę, kaip kuriamas minčių žemėlapis (pildoma schema), mokiniai nagrinėja teksto ištrauką nurodytu aspektu, priemonėje braižo minčių žemėlapi, papildė citatomis. III veiklos etapas: mokiniai konsultuojasi su mokytoja, sparčiau dirbantys teikia technologinę pagalbą mokymosi sunkumų patiriantiems mokiniams. Visų mokinių kolektyviai braižomą žemėlapi mokytoja mato savo kompiuteryje, stebi kiekvienos poros užduoties progresą. Atkreiptinas dėmesys į laiką. IV veiklos etapas: besibaigiant užduoties laikui, skatinama dėlioti paskutinius akcentus. V veiklos etapas: mokinių poros pristato savo atliktą užduoties dalį. VI veiklos etapas: mokytoja eksportuoja sukurtą minčių žemėlapi Word formatu į įrenginį, įkelia kaip išteklių į mokyklos naudojamos VMA. Akcentuotina galimybė naudotis schema, kaip pagalbine priemone, rašant rašinį ne tik mokymosi sunkumų patiriantiems mokiniams.</p>	10 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
1. Aptariama sukurta schema, detalizuojama, kiek pavyko įgyvendinti pamokos uždavinių, aptariama, kokios vertybės labiausiai išryškėjo, kiek jos aktualios kiekvienam žmogui, ko galima išmokti iš sudėtingo likimo žmonių.	7 min.

Rezultatas: kolektyviai sukurama veikėjų analizės schema. Ugdoma atsakomybė už paskirtą užduoties dalį, komunikavimo, pažinimo ir skaitmeninės kompetencijos.

19 lentelė. Virtualiosios priemonės panaudojimas veikėjo bruožų schemai kurti.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Minčių žemėlapių kūrimui skirta priemonė <i>www.mindmeister.com.</i>	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Minčių žemėlapių braižymui skirta priemonė, skirta tiek atlikti užduotis individualiai, tiek dirbti poroje ar komandoje, ugdomas kruopštumas, atsakingumas, komandinio darbo įgūdžiai. Atnaujintose ugdymo programose daug dėmesio skirta mokymosi turinio struktūravimui, todėl ši priemonė ir pasirinkta.

Minčių žemėlapių kūrimui skirta priemonė www.mindmeister.com leidžia individualizuoti ir diferencijuoti užduotis, sukurtas produktas naudotinas kaip pagalbinė mokymo priemonė kitoje pamokoje, rašant rašinį.

3.3.9. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Vienas iš būtinų kokybiškai sukurto teksto kriterijų – taisyklinga arba motyvuota (meninių tekstų) struktūra. Mokymo turiniui įgyvendinti tinkama veikla – taisyklingos struktūros rašinio kūrimas.

Kūrybinis probleminis metodas: kūrybinis rašinys.

Tikslas: remdamiesi interviu su rašytoja V. Juknaite ir naudodamiesi virtualiosios priemonės <https://interactives.readwritethink.org> šablonais mokiniai sukurs taisyklingos struktūros rašinį su samprotavimui būdingais aiškinimo elementais.

Priemonės: <https://interactives.readwritethink.org> (interaktyvi kalbos mokymui skirta priemonė), minčių lietuviškai skirta priemonė <https://www.mindmeister.com/>.

Pasirengimas. Pamokos tema: taisyklingos struktūros rašinio (tema „Žmonės, keičiantys mūsų gyvenimus“) kūrimas. Planuojant pamoką, kurioje bus rašomas rašinys, būtina atlikti keletą parengiamųjų darbų: 1. mokytojas turi geba naudotis minėtomis priemonėmis, turi

<https://www.mindmeister.com/> paskyra; 2. priemonė parengiama darbui: parengiamas ir pateikiamas mokiniams minčių lietuvių skirto žemėlapio šablonas; 3. mokiniai žino būsimą temą, turi informacijos apie pasirinktus 1 – 2 žmones, turi sukurtą minčių žemėlapią apie neįgalius žmones, tačiau nėra informuoti apie būsimos užduoties pobūdį; 4. užtikrinamos tinkamos techninės sąlygos (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga).

Pamokos situacija: mokiniai žino rašinio struktūrinių dalių reikalavimus, geba vadovautis mokytojos demonstruojamais priemonės naudojimosi žingsniais.

20 lentelė. Mokymo eiga taisyklingos struktūros rašinio mokymui.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Lentoje užrašoma tema, prašoma įvardinti, kokios užduotys jau atliktos šia tema, kokio dar pobūdžio, žanro kūrybinius darbus būtų galima parašyti šia tema. Po https://www.mindmeister.com/ pateikto minčių lietaus mokytoja sugrupuoja mokinių pateiktus kūrybinių darbų pasiūlymus (mokiniai tai stebi interaktyvioje lentoje arba multimedijos ekrane), mokinių klausama, kokių dažniausių klaidų pasitaiko jų rašto darbuose, siekiama sulaukti struktūros klaidų įvardijimo.</p> <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Aptariant išgirstas struktūros klaidas, domimasi, kaip galima paprastai išvengti struktūros ir teksto siejimo trūkumų savo darbuose.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas, sėkmės kriterijų nusistatymas. Sutariama dėl vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Nurodoma, kad užduotis bus atliekama individualiai, kur parašytas darbas turės būti pateiktas vertinimui, akcentuojamas laiko limitas.</p>	5 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: mokiniai pasiruošia įrenginį, sekdami mokytojos demonstruojamus žingsnius, atveria priemonės https://interactives.readwritethink.org <i>Essay Map</i> šabloną, užpildo titulinį lapą (savo vardą, pavardę, rašinio pavadinimą).</p> <p>II veiklos etapas: mokiniai, sekdami interaktyvioje lentoje mokytojos demonstruojamą priemonėje pateikiamą rašinio struktūros žemėlapi, klausydami išangos kūrimo rekomendacijų, kuria rašinio įžangą.</p> <p>III veiklos etapas: sekdami mokytojos demonstruojamus žingsnius mokiniai kuria teiginius, aiškinimą, remdamiesi asmenine patirtimi, susirinkta informacija ir, jei reikia, ankstesnėse pamokose sukurtu minčių žemėlapiu. Esant poreikiui taisyti parašytus elementus, naudojasi šablono žemėlapiu, t.y. priemonėje atveria konkretų rašinio struktūros elementą, pvz., grįžta į teiginių rašymo langą ar papildo įžangą jai rašyti skirtame lange, tokiu būdu mokinys taip pat stebi savo įgyvendintus etapus.</p> <p>IV veiklos etapas: individualiai perskaičius parašytas rašinio dalis, priemonės šablone pasiekiamas išvadų (apibendrinimo) rašymo etapas, mokiniai rašo apibendrinimą.</p> <p>V veiklos etapas: sekdami mokytojos demonstruojamą pavyzdį, kaip išsaugoti įrenginyje parašytą rašinį, mokiniai išsaugo (<i>Export Pdf</i> formatu, įkelia vertinimui į mokytojos rekomenduotą VMA.</p>	33 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
<p>1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, detalizuojama, kiek pavyko įgyvendinti, aptariama, ar pavyko pasiekti pagrindinį sėkmės kriterijų (parašyti taisyklingos struktūros rašinį, išvengti teksto siejimo klaidų).</p>	7 min.

Rezultatas: mokiniai priemonės šablone sukuria taisyklingos struktūros rašinį nurodyta tema. Sukurtame produkte matyti rašinio struktūros elementai, sumažinamas teksto siejimo klaidų skaičius; ugdomos kūrybiškumo, skaitmeninė kompetencijos.

3.3.10. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Vienu iš rašymo ir teksto kūrimo tikslų įvardijamas mokymas kurti skirtingų žanrų tekstus: mokiniai supažindinami su eilėraščių, miniatiūros, pasakos, apsakymo žanriniais ypatumais, mokoma kurti originalius kūrybinius darbus pagal šablonus ar mokytojo rekomenduotus pavyzdžius.

Operacinis pratybų metodas: kūrybinės pratybos.

Tikslas: remdamiesi turimomis žiniomis ir pildydami virtualiosios priemonės <https://interactives.readwritethink.org> mokiniai sukurs grožinį tekstą (eilėrašį), vizualizuos jį <https://www.storyboardthat.com/>.

Priemonės: <https://interactives.readwritethink.org> (interaktyvi kalbos mokymui skirta priemonė), [storyboardthat.com](https://www.storyboardthat.com) (mokama, interaktyvi siužetinių schemų kūrimo priemonė, tinkanti sukurtų tekstų vizualizavimui), (minčių lietai skirta priemonė <https://www.mentimeter.com/> (vaizdingų žodžių bankui surinkti).

Pasirengimas. Pamokos tema: haiku kūrimas (tema „Pamečiau galvą“). Planuojant pamoką, kurioje bus kuriamas haiku, būtina atlikti keletą parengiamųjų darbų: 1. mokytojas geba naudotis paminėtomis priemonėmis, turi paskyras <https://www.mentimeter.com/>, <https://www.storyboardthat.com/>; 2. užtikrinamos tinkamos techninės sąlygos (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga); 3. mokytojas sukuria savo haiku, priemonėje <https://www.storyboardthat.com/> jį vizualizuoja (sukuria temai atskleisti tinkamą sceną); 4. mokytojas parengia klausimą vaizdingų žodžių bankui surinkti (pasirinktinai žodžių debesies formatais); 5. įsitikinama, kad mokiniai turi *Google* paskyras.

Pamokos situacija: mokiniai žino poetinio teksto ypatumus, yra supažindinti su haiku žanro reikalavimais.

21 lentelė. Mokymo eiga haiku kūrimui.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Lentoje atidaromas mokytojos kurtas pavyzdys, prašoma pasidalinti mintimis, įspūdžiais, aptarti išvelgiamas prasmes, siekiama sulaukti eilėraščio žanro įvardijimo. Po minčių lietaus domimasi, ar pažįsta poetų, teko su jais bendrauti.</p> <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Aptariant žodinio minčių lietaus rezultatus, domimasi, ar teko kurti eilėraščius patiems.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas, sėkmės kriterijų nusistatymas. Sutariama dėl vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Nurodoma, kad užduotis yra kūrybinė, bus atliekama individualiai, koku būdu parašytas darbas turės būti pateiktas vertinimui. Sutariama dėl kūrybinių darbų viešinimo.</p>	5 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: mokiniai pasiruošia įrenginį, prisimena haiku reikalavimus (5 + 7 + 5), sekdami mokytojos demonstruojamus priemonės naudojimo žingsnius, atveria priemonės https://interactives.readwritethink.org <i>Haiku Poem Interactiv</i> šabloną, užpildo titulinį lapą (savo vardą, pavardę).</p> <p>II veiklos etapas: mokiniai, atvėrę https://www.mentimeter.com/ minčių lietaus užduotį, surašo vaizdingus žodžius (epitetus, veiksmažodžius ir pan.) – kuria vaizdingų žodžių banką. Kiekvienas mokinys gali pateikti po tris įrašus. Esant poreikiui, mokytojas užduoda nukreipiančius tinkama linkme klausimus. Vaizdingų žodžių bankas matomas interaktyvioje lentoje arba multimedijos ekrane.</p> <p>III veiklos etapas: sekdami mokytojos demonstruojamus priemonės naudojimo žingsnius, naudodamiesi matomu vaizdingų žodžių banku, mokiniai kuria haiku. Esant poreikiui, konsultuojasi su mokytoja.</p> <p>IV veiklos etapas: sekdami mokytojos demonstruojamos priemonės naudojimo žingsnius, mokiniai parenka foną, išsaugo (<i>Export</i>) <i>PDF</i> formatu, įkelia vertinimui į mokyklos naudojamą VMA.</p> <p>V veiklos etapas: virtualiojoje priemonėje https://www.storyboardthat.com/ sukuria temai atskleisti tinkamą sceną (parenka personažą, nuotaikas, į teksto lauką parašo sukurtą haiku).</p> <p>VI veiklos etapas: sukurtą sceną išsaugo mokytojos rekomenduojamu formatu ir įkelia į mokykloje naudojamą VMA.</p>	20 min. 15min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	

1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, detalizuojama, kiek pavyko įgyvendinti, aptariama, ar pavyko pasiekti pagrindinį sėkmės kriterijų (sukurti haiku ir jį vizualizuoti), ar pavyko pasijusti poetais.	5 min.
Priedas: mokytojos sukurtas haiku scenos pavyzdys.	
	

Rezultatas: mokiniai priemonės <https://interactives.readwritethink.org> šablone sukuria haiku, jį vizualizuoja <https://www.storyboardthat.com/>. Sukurti du itin skirtingo stiliaus kūrybiniai darbai mokiniams leidžia lyginti rytietišką ir vakarietišką kultūras, ugdomos kūrybiškumo, pažinimo ir skaitmeninė kompetencijos.

22 lentelė. Virtualių priemonių panaudojimas haiku kūrimui.

Virtualioji priemonė	Panaudojimas	Pridėtinė vertė
Interaktyvi siužetinių schemų kūrimo priemonė <i>storyboardthat.com</i>	Mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Kuriamos siužetinės schemos poetinį tekstą šiuolaikiškai vizualizuoja, skatina vaikų kūrybiškumą, lavina vaizduotę.
Vertinimui, įsivertinimui ir apklausoms skirta priemonė <i>mentimeter.com</i>	Mokinių patirties išsiaiškinimui, mokymo ir mokymosi veiklų įgyvendinimui.	Paprastai, greitai ir įvairiai panaudojama virtualioji priemonė, šioje konkrečioje pamokoje panaudota kaip vaizdingų žodžių rinkimo metodas.

Kadangi šiuolaikinių mokinių žodynas skurdus, nėra vaizdingas, virtualioji priemonė, panaudota kaip vaizdingų žodžių bankas, ne tik lavina vaizduotę, bet ir turtina mokinių žodyną. Sukurtos siužetinės schemos artimos jaunimo kultūrai, todėl įdomios ir žadinančios norą kurti.

3.3.11. Pasiekimų sritis: rašymas ir teksto kūrimas

Dalykinio pobūdžio tekstais be reklamų, straipsnių, charakteristikos ir knygos, filmų pristatymų laikomi ir kelionių įspūdžiai, kuriuos kurti rekomenduotina vaizdo pristatymo formatu.

Informacinis atgaminamasis metodas: įspūdžių pasakojimas.

Tikslas: įprasmindami turimą patirtį mokiniai sukurs vaizdo pranešimą – kelionių įspūdžių pasakojimą.

Priemonės: *Microsoft Power Point* (pateikčių kūrimo įrankis), *Microsoft Word* teksto rengyklė.

Pasirengimas. Pamokos tema: kelionių įspūdžių pasakojimo kūrimas. Planuojant pamoką, kurioje bus kuriamas vaizdo pristatymas, būtina atlikti keletą parengiamųjų darbų: 1. mokytojas geba naudotis paminėtomis priemonėmis; 2. užtikrinamos tinkamos techninės sąlygos (pakankamas įrenginių skaičius, būtina programinė įranga, interneto prieiga); 3. parengiama priemonė: mokiniai pasirenka tinkamą dizainą, pateikčių šablonus; 4. mokiniai iš anksto pasirūpina savo patirtos kelionės įspūdžių nuotraukomis.

Pamokos situacija: mokiniai žino pasakojimo ypatumus, žino, kad reikės nuotraukų nurodyta tema, tačiau nežino, kokio pobūdžio užduotis numatyta. Mokiniai supažindinti su tinkamų pristatymų reikalavimais.

23 lentelė. Mokymo eiga kelionių įspūdžių pasakojimui vaizdo formatu kurti.

Mokymo ir mokymosi eiga	
Mokinių sudominimas, jų patirties išsiaiškinimas, pamokos uždavinio skelbimas	Trukmė
<p>1. Sudominimas. Lentoje demonstruojamas vaizdo įrašas (https://www.youtube.com/watch?v=oYuP3VDSrQk&ab_channel=DjHell2007), mokinių prašoma įvardinti galimai atpažintas vietas. Užduodant kryptingus klausimus siekiama sulaukti atsakymo apie keliones.</p> <p>2. Patirties išsiaiškinimas. Išsiaiškinama, kiek yra laisvalaikį keliaujant leidžiančių mokinių šeimų, kokio pobūdžio kelionės mėgstamos, kokios kryptys ir priežastys, kodėl žmonės keliauja.</p> <p>3. Pamokos temos, mokymosi uždavinių skelbimas, sėkmės kriterijų nusistatymas. Sutariama dėl vertinimo.</p> <p>4. Pamokos veiklos būdų aptarimas. Mokiniais primenama, kad pagalbos galima kreiptis tiek į mokytoją, tiek į mokytojo padėjėją, tiek į klasės draugus. Sutariama, kad didesnę dalį praktinio darbo bus atliekama pamokoje, tačiau užbaigti reikėsia namuose dėl objektyvių priežasčių. Nurodoma, kad užduotis yra kūrybinė, bus atliekama individualiai, aptariama, kokiu būdu parašytas darbas turės būti pateiktas vertinimui, sutariama dėl sukurto produkto pristatymo žodžiu.</p>	10 min.
Mokymo ir mokymosi veikla	
<p>I veiklos etapas: mokiniai pasiruošia įrenginį, prisijungia prie mokyklos <i>Office</i> paskyros, atveria <i>Power Point</i> pateiktųjų rengimo priemonę, užpildo titulinę skaidrę (nurodo savo vardą, pavardę, klasę, temą).</p> <p>II veiklos etapas: mokiniai, vadovaudamiesi mokytojos demonstruojamais žingsniais, kuria skaidres (talpina nuotraukas, kuria joms tinkamas antraštes, lygiagrečiai kuria įspūdžių pasakojimo planą būsimam įrašui). Individualiai konsultuojasi su mokytoja ar mokytojo padėjėja dėl atliktų darbų kokybės.</p> <p>III veiklos etapas: sekdami mokytojos demonstruojamus žingsnius, atlieka bandomąjį įrašą. Bandomasis įrašas pašalinamas, jei jo kokybė netenkina.</p> <p>IV veiklos etapas: individualiai su mokytoja aptaria sukurtas pateiktis, sukurtą įspūdžių pasakojimo planą.</p> <p>V veiklos etapas: sutariama dėl darbo pabaigos terminų, įkėlimo (vaizdo įrašo formatu) į mokyklos naudojamą VMA, dėl sukurto įspūdžių pasakojimo pristatymo žodžiu laiko.</p>	30 min.
Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija	
<p>1. Grįžtama prie pamokos uždavinio, detalizuojama, kiek pavyko įgyvendinti, aptariama, kokius darbus dar reikės pabaigti, ar pavyko pasijusti poetais.</p> <p>2. Aptariama, kokias emocijas kelia buvusių kelionių prisiminimai.</p>	5 min.

Rezultatas: mokiniai kuria dalykinio pobūdžio vaizdo įrašą (kelionių įspūdžių pasakojimą) naudodamiesi pateiktųjų kūrimo įrankiu. Sukurtas vaizdo įrašas pristatomas žodžiu, sukurtas filmukas turi išliekamąją emocinę vertę (išsaugomi prisiminimai). Ugdomos komunikavimo, pažinimo, skaitmeninė kompetencijos.

3.4. Metodikos praktinis pritaikymas ugdyme

Kiekviena metodikoje nurodyta veikla gali būti atliekama ne tik pamokų metu, bet ir gilinant žinias savarankiškai ar kūrybiškai eksperimentuojant integruoto modulio „Atrask, pažink, sukurk“ veiklų metu. Mokiniai skatinami rinktis skirtingas virtualiąsias priemones konkrečioms užduotims atlikti, taip gilinami ne tik teksto rašymo ir kūrimo gebėjimai, bet ir skaitmeninė kompetencija.

Savarankiškam mokymuisi pateikiamos labiausiai mokytojo rekomenduojamų virtualiųjų priemonių vartojimo instrukcijos.

Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo metodika sukurta pagal atnaujintoje programoje nurodytas pasiekimų sritis (skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo,

teksto rašymo ir kūrimo (teksto rašymas ir kūrimas atskirti siekiant pateikti kuo didesnes virtualiųjų priemonių pasirinkimo galimybes)), veiklos detalizuotos pagal mokymo turinį. Kadangi šio baigiamojo projekto problema buvo nurodyta tinkamų teksto rašymui ir kūrimui priemonių stygius bei atliktos apklausos metu pasigesta galimybės individualizuoti turinį, metodikoje veiklų įgyvendinimas pateikiamas kuo įvairesnėmis priemonėmis. Užduotys interaktyvios, vaizdžios, patrauklios žemesnių klasių mokiniams. Mokytojas vadovauja mokiniams, supažindina su metodikos tikslais, aplinka, vertinimo kriterijais, stebi ir vertina metodikos taikymo rezultatus, tobulina ir koreguoja pagal poreikį procesus, kad galėtų maksimaliai įgyvendinti užsibrėžtus tikslus.

Mokiniai teksto rašymo ir kūrimo gebėjimus gerina sistemingai, mokytojo patariamai atlieka konkrečias veiklas, stebi ir asmeninę savo pažangą.

3.5. Bendradarbiavimo lentos „Linoit.com“ galimybės rašymo ir teksto kūrimo gebėjimams ugdyti

Linoit.com – dalinimosi mintimis priemonė, skirta bendradarbiavimui. Analogiška priemonė – padlet.com, abi jos beveik lygiagrečiai naudojamos įvairių dalykų mokytojų. Didžiausias jų poreikis atsirado nuotolinio mokymo(si) metu, kuomet reikėjo patogios, laisvą prieigą turinčios nemokamos bendradarbiavimo priemonės, skirtos ne tik informacijos dalinimuisi, bet ir grupiniam, poriniam darbui atlikti.

Bendradarbiavimo lentos linoit.com taikymo sritys labai įvairios: joje paprasta ir lengva kurti skirtingos tematikos pristatymus, įterpti sukurtus minčių žemėlapius, porose, individualiai ar grupėse kurti tekstus (taikant įvairius bendradarbiavimo metodus), spręsti uždavinius, galima įterpti vaizdo, garso įrašus, kita priemone ar įrankiu sukurtus elementus. Kadangi linoit.com valdymas itin paprastas ir nereikalaujantis specifinių IT žinių ar įgūdžių, vartotojų amžius gali įvairuoti nuo pradinių klasių mokinio (pradedančio vartotojo) iki bet kokio amžiaus, bet kurios veiklos srities asmens, kuriam ši priemonė tinkama iš anksto numatytiems tikslams pasiekti. Ši priemonė tinkama

Sukurtas produktas išsaugomas neribotam laikui, lapeliuose pateikta informacija išlieka automatiškai, kūrėjui rūpintis išsaugojimu nereikia – išvengiama papildomo streso.

Naudotis šia priemone galima ne tik švietimo sistemoje, tačiau būtent mokykloje ar kitoje ugdymo įstaigoje linoit.com panaudojimas itin plataus spektro: a) tinkama klasės vadovo veikloms planuoti, ne tik kurti medžiagą teminėms klasės valandėlėms, bet ir spręsti kolektyve kilusias problemas, nes lapelius galima klijuoti ir anonimiškai; b) tinkama neformaliojo ugdymo veikloms planuoti; c) tinkama išvirkščios klasės metodei taikyti; d) kuriamos skaitymo kortelės skirtingoms skaitymo strategijoms mokyti; e) tinkamai apgalvojus, *linoit.com* įveiklinama visa pamoka – nuo temos, uždavinio iki refleksijos; f) gali būti naudojama kaip darbotvarkė („to do list“).

Darbo autorės žiniomis, bendradarbiavimo lenta *linoit.com* pagal naudojimo populiarumą konkuruoja su *padlet.com* ir jai kiek nusileidžia, yra mažiau žinoma ir paplitusi, tačiau didžiausias jos pranašumas kitų *linoit.com* alternatyvų atžvilgiu yra nemokama prieiga.

Rengiant šį darbą naudotasi priemonės naudotojo vadovu bei oficialiame tinklalapyje pateikta medžiaga.

Ši priemonė yra aplinka, kurioje labai aiškūs vartotojų vaidmenys: bendradarbiavimo lentos kūrėjas (tai gali būti ir mokytojas) ir lentoje numatytų veiklų vykdytojas (tai gali būti mokinys). Priklausomai nuo vartotojo vaidmens, skiriasi ir jų atliekamų funkcijų įvairovė.

Pagrindiniai priemonės naudotojai: mokytojas (lentos kūrėjas) ir mokiniai (veiklos dalyviai).

Bendradarbiavimo lentos kūrėjo (mokytojo) funkcijos:

- Kuria ir dalinasi įvairaus pobūdžio informacija (garso ir vaizdo įrašai, tekstai, nuotraukos, nuorodos į kitus šaltinius);
- Pasirenka skirtingus privatumo nustatymus (tik asmeniniam naudojimui, rodyti lentą kitiems vartotojams, leisti klijuoti lapelius visiems nuorodą turintiems vartotojams (esant reikalui šiuos nustatymus galima keisti)), nuo kurių priklauso, kas galės matyti ir redaguoti konkrečią lentą;
- Nustato, kad lapeliai būtų rodomi pateikimo eiliškumo tvarka;
- Planuoja ir fiksuoja lentos veiklas kalendoriuje: nustatyto užduoties pateikimo datą (galima kiekvienam lapeliui nustatyti atskirai), todėl ši priemonė tinkama ir kaip komandinis įrankis darbui namuose (ne, pvz., pamokos metu), ir kaip įrankis atvirkštinės klasės metodui įgyvendinti;
- Kūrėjas turi galimybę suburti uždaras grupes (klases), kur pateikiamą medžiagą mato ir gali redaguoti tik tos grupės nariai.

Visa lentoje esanti medžiaga išsaugoma automatiškai, tačiau parsisiųsti jos negalima. Jei pokyčiai po darbo lentoje nepageidaujami, galima pakeisti privatumo nustatymus, kad medžiaga būtų matoma, tačiau redaguoti nebeleistų.

Mokytojas priemonę gali panaudoti tiek realiuoju laiku vykstančioje pamokoje, tiek asinchroniniu.

Bendradarbiavimo lentos *linoit.com* analogiška priemonė – *padlet.com*. Gretinant šias dvi priemones išryškėjo tokie privalumai ir trūkumai.

24 lentelė. Bendradarbiavimo lentų lyginamoji analizė

Padlet.com	Linoit.com
Pliusai	Pliusai
<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė moderuoti įrašus prieš juos pateikiant lentoje; 	<ul style="list-style-type: none"> • Galima keisti lapelio ir teksto dydį ir spalvas;
<ul style="list-style-type: none"> • Eksportavimo ir spausdinimo galimybė; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastabų žymėjimo galimybė;
<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė įkelti vaizdo įrašus tiesiai iš mobiliojo įrenginio (telefono); 	<ul style="list-style-type: none"> • Pažymėti lapelius pagal pateikimo eiliškumą;
<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė naudoti <i>La Tex</i> matematiniam reiškiniams skelbti; 	<ul style="list-style-type: none"> • Įrašas lentoje pateikiamas, kuomet yra baigtas;
<ul style="list-style-type: none"> • Yra galimybė įterpti į <i>Moodle</i> kursą (<i>embed code</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> • Jei vartotojas nėra lentos administratorius, koreguoti gali tik savo lapelį;

	<ul style="list-style-type: none"> Galimybė sukurti uždaras grupes, dalyviai pakviečiami naudojant el.paštą;
	<ul style="list-style-type: none"> Nemokama prieiga;
	<ul style="list-style-type: none"> Yra galimybė įterpti į Moodle kursą (<i>embed code</i>).
Minusai	Minusai
<ul style="list-style-type: none"> Nėra galimybės žymėti įrašus; 	<ul style="list-style-type: none"> Vaizdo įrašai gali būti įkeliami tik per <i>Vimeo</i> arba <i>youtube.com</i>;
<ul style="list-style-type: none"> Nėra galimybės žymėti įrašų pateikimo eiliškumo; 	<ul style="list-style-type: none"> Jei vartotojas nenurodo autorystės, pateikiami lapeliai bendro naudojimo lentoje išlieka anonimiški;
<ul style="list-style-type: none"> Daugiau galimybių nemokamoje versijoje. 	<ul style="list-style-type: none"> Nėra galimybės eksportuoti ir spausdinti.

Vienas didžiausių *linoit.com* lentos pranašumų – galimybė kurti uždaras grupes (klases), tuomet lentą galima išnaudoti ne tik pamokos kūrimui, bet ir kaip metodinės medžiagos sandėliu su visais būtinais pamokos elementais (tema, tikslas, uždaviniai, teorinė medžiaga, vaizdo medžiaga, būtini priedai aktyvinimui, refleksijai), turinčią išliekamąją vertę ne tik mokytojui, bet mokiniui (tos konkrečios uždaros grupės (klasės) vartotojui). Yra galimybė bendradarbiauti mokytojui ir mokiniui: mokiniui atlikus užduotį, pvz., parašius pastraipą, mokytojas redaguoja, žymi, mokinys tobulina rašymo užduotį remdamasis mokytojo pastabomis, tokiu būdu *linoit.com* išnaudojama teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti.

Ryškesnis bendradarbiavimo lentos *linoit.com* minusas – vaizdo įrašų pateikimas tik iš *Vimeo.com* ar *Youtube.com*.

Galimybė nurodyti lapelio autorystę vertintina dvejopai: jei lapelyje pateikiama vertinimui skirta užduotis, o mokinys nenurodo savo vardo, galimi nesklandumai, tačiau, jei naudojantis bendradarbiavimo lenta sprendžiama kažkokia problema (pvz., klasės valandėlės metu) arba nagrinėjama jautresnė tema, lapelių anonimiškumas – jau privalumas.

Ugdymo įstaigoms, naudojančioms *Moodle*, vienodai parankios abi priemonės, kadangi yra galimybė tiek *linoit.com*, tiek *padlet.com* įterpti į minėtą puslapį: tai padeda sutelkti mokinių dėmesį į lentoje pateiktas veiklas, leidžia lengvai ir paprastai atlikti užduotis ir stebėti kitų indėlį, lenta traktuojama kaip organiška *Moodle* kurso dalis.

Tiek *linoit.com*, tiek *padlet.com* suteikia galimybes ir sinchroniniu, ir asinchroniniu būdu peržiūrėti, įvertinti ir bendrauti su mokiniais (studentais) jiems įprastu formatu, patogiu tempu. Ir konkrečios priemonės pasirinkimas priklauso nuo to, kokią informaciją reikia pristatyti ir koku būdu tai reikia pateikti, kitaip tariant, tai tik asmeninio pasirinkimo klausimas, tačiau bene didžiausias privalumas – nemokama *linoit.com* lentos prieiga ir pakankamas nemokamos versijos funkcijų pasirinkimas.

3.6. Skyriaus išvados

Virtualiųjų priemonių taikymo lietuvių kalbos ir literatūros teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams ugdyti metodika ne tik lavina mokinių kūrybiškumą, norą eksperimentuoti, bendradarbiauti ir dalintis, sudaromos sąlygos kiekvienam mokiniui patirti sėkmę, taip pat

gerina teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius, bet ir leidžia mokytojui individualizuoti, diferencijuoti ir aktualizuoti užduotis.

Kiekvieną ugdymo turinio veiklą siekiama įgyvendinti kuo įvairesnėmis virtualiosiomis priemonėmis, arba mokoma naudoti žinomas virtualiąsias priemones neįprastoms užduotims atlikti. Užduotys sukurtos remiantis atnaujintoje lietuvių kalbos ir literatūros programoje pateiktomis pasiekimų sritimis.

Metodika naudota kūrybinių apibendrinimo, įvairioms kūrybinėms veikloms, ruošiantis rašinio rašymui, lygiagrečiai stebėta ir asmeninė mokinio pažanga.

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams metodika aiški, pateikiama kaip gairės mokymosi veikloms aktualizuoti, detalizuoja mokinių skaitmeninės kompetencijos ugdymo galimybes.

4. Virtualiosios mokymosi aplinkos, skirtos virtualiųjų priemonių panaudojimo metodikai realizuoti, projektavimas

Virtualioji mokymosi aplinka (VMA) yra kompiuterių tinklais ir kitomis informacinėmis bei komunikacinėmis technologijomis pagrįsta ugdymo sistema, kurioje yra organizuojamas studijų procesas. Tai sistema, suteikianti galimybes organizuoti sinchroniniu ir asinchroniniu būdu ugdymo(si) procesą, įgyvendinti įvairius mokymo(si) scenarijus. VMA paskirtis glaudžiai susijusi su jos pačios pagrindinėmis funkcijomis, tokiomis, kaip: kursų kūrimu, mokymosi išteklių valdymu ir mokymosi proceso organizavimu ir valdymu.

Virtualiojoje mokymosi aplinkoje išskiriamos šios funkcijos: vartotojų registracija, mokymosi turinio tvarkymas, užduočių pateikimas ir atlikimas, mokinių mokymasis ir pasiekimų pažangos stebėjimas, bendravimo ir bendradarbiavimo galimybė, interaktyvių užduočių kūrimas.

VMA aplinkos dalyviai yra puslapio administratorius, mokytojas (VMA vadinamas dėstytoju) ir mokinys (VMA vadinamas besimokančiuoju). Administratorius prižiūri VMA sistemą, ją redaguoja ir atnaujina, esant poreikiui atlieka ir kitų vartotojų funkcijas. Administratorius valdo atskirus kursus (pvz., kuria jų kopijas), registruoja VMA vartotojus, suteikia jiems teises, jo kompetencijoje – sinchroninių įvykių kontroliavimas, tvarkaraščių valdymas ir duomenys apie mokinius.

Kita VMA dalyvių grupė yra dėstytojai. Jie organizuoja ir vykdo ugdymo procesą (kuria kurso ir jam reikalingus išteklius ir veiklas, gali naudotis VMA resursais ar integruojamais išoriniais ištekliais, kontroliuoja mokinius; gali pateikti, peržiūrėti ir įvertinti vertinamas ir nevertinamas veiklas; stebėti mokinių rezultatus).

Dar viena dalyvių grupė yra mokiniai (besimokantieji), jie peržiūri ir naudojami pateikta medžiaga, atlieka užduotis, gauna įvertinimus su grįžtamuoju ryšiu, turi galimybę stebėti savo mokymosi pažangą, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais naudotojais. VMA – tinkama aplinka mokiniams mokytis jiems patogiu laiku ir kiekvienam asmeniškai būdingu tempu.

VMA galima išskirti šias posistemes: administravimo posistemė, kursų kūrimo ir valdymo posistemė, turinio kūrimo ir pateikimo posistemė, mokymosi ir vertinimo veiklų organizavimo posistemė, dalyvių bendravimo ir bendradarbiavimo posistemė.

4.1. Reikalavimai virtualiajai aplinkai

Dalyvių poreikių klasifikacija pagal posistemiuss:

- **administravimo posistemis:** vartotojai registruojami, grupuojami, suteikiamos arba apribojamos teisės, stebimos dalyvių veiklos, integruojama VMA su kita programine įranga, informacinėmis sistemomis, patogumas mokytis nuotoliniu būdu, mokomasi ir naudojamas VMA gimtąja kalba, pasiekiamumas įvairiais įrenginiais, spartus prisijungimas prie sistemos ir naudojimas visomis jos teikiamomis galimybėmis, itin nedidelė asmens duomenų vagystės tikimybė;
- **mokymosi kursų kūrimo ir valdymo posistemis:** kuriami kursai ir pritaikoma jiems reikalinga vertinimo sistema, galimybė atlikti paiešką, tvarkaraščių sudarymas,

kalendoriuje nustatomi atsiskaitymo terminai, kursų išvaizdos keitimo galimybė, patraukli aplinka mokymui ir mokymuisi;

- **mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemis** – darbas su įvairiais failų formatais, kuriamas, pateikiamas, apdorojamas, peržiūrimas ir skaitomas elektroninio mokymosi turinys skirtingomis formomis, galimybė įkelti išorinius failus, naudotis multimedijos failais, darbas su atvirais standartais (pvz., Scorm);

- **mokymosi ir vertinamų veiklų organizavimo posistemis** – sukurtos vertinamos (testai, užduotys, atviro tipo rašymas (esė)) ir nevertinamos veiklos, pritaikomi skirtingi vertinimo metodai, užduotys atliekamos, gaunami įvertinimai ir komentarai, mokinių darbai peržiūrimi, vertinami, pateikiami komentarai, stebima ir fiksuojama mokinių pažanga, renkama informacija apie patį mokymosi procesą;

- **kurso dalyvių bendravimo ir bendradarbiavimo posistemis** – galimybė bendrauti, tartis ir ieškoti pagalbos sinchroniniu ir asinchroniniu būdu, bendradarbiavimo galimybė atliekant komandines užduotis.

Mokymo turinio parengimo ir pateikimo posistemis turi įgalinti funkcijas, kad mokytojas galėtų rengti skirtingai vertinamas veiklas VMA kursuose, pvz., užduočių, tinkamų įvertinti ir stebėti mokinių pažangą, stiprybes ir silpnybes, kūrimas, vertinimo metodų taikymas, priklausomai nuo užduočių pobūdžio, patogios formuojamajam ir apibendrinamajam vertinimui vertinimo sistemos kūrimas. Mokiniui būtinos funkcijos, kurios suteiktų galimybę stebėti savo pažangą, atlikti skirtingo pobūdžio ir tikslų užduotis, gauti savalaikį grįžtamąjį ryšį ir turėti galimybę mokytis iš savo klaidų.

Pagrindinių VMA funkcijų sąrašas – panaudojimo atvejai mokymosi ir vertinamų veiklų organizavimo posistemėje (raidėmis nurodomas pagrindinis funkcijos arba panaudojimo atvejo dalyvis: A – administratorius, M1 – mokytojas, M2 – mokinys):

- pateikti mokymosi turinį įvairiais formatais (M1);
- peržiūrėti pateiktą mokymosi turinį (M1, M2);
- parengti užduotį: pateikti nurodymus, vertinimo kriterijus, pridėti papildomus failus (M1);
- atlikti interaktyvią užduotį: stebėti animaciją, atsakyti į klausimus, pasirinkti atsakymus (M2);
- atlikti praktines užduotis: pridėti individualią ataskaitą, pridėti grupėje parengtą ataskaitą, peržiūrėti gautą įvertinimą, skaityti komentarą (M2);
- įvertinti pateiktą darbą: peržiūrėti pateiktą ataskaitą, įrašyti įvertinimą, parašyti komentarą (M1);
- parengti testą: sukurti testo klausimą, pridėti į testą klausimą, keisti klausimus, nustatyti testo parametrus (M1);
- atlikti testą: atsakyti į testo klausimus, sužinoti įvertinimą (M2);
- rengti Viki dokumentą: paruošti Viki užduotį (M1, M2);
- peržiūrėti Viki dokumente atliktus pakeitimus (M1, M2);
- perskaityti komentarus (M2);
- nurodyti (sukurti) vertinimo sistemą: į įvertinimų knygelę įkelti vertinamas veiklas, nurodyti vertinamų veiklų svorį (svarbą bendrajame kurso įvertinime), priskirti vertinimo metodus vertinimo veikloms, susikurti vertinimo šablonus (M2);
- sukurti apklausą: balsuoti apklausoje, peržiūrėti apklausos rezultatus (M1, M2).

25 lentelė. Mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemio panaudojimo atvejo specifikacija

Panaudojimo atvejis	Rengti mokymosi turinį sistemoje
Tikslas	Parengti mokymosi turinį kursui, panaudoti VMA mokymosi turinio rengimo galimybes: funkcijas ir priemones.
Dalyviai	Mokytojas.
Ryšiai su kitais panaudojimo atvejais	Pirminiai: Naudotis turinio rengimo priemonėmis ir funkcijomis. Antriniai: Importuoti mokymosi turinį; kurti ir redaguoti mokymosi turinį; dalinti kitose VMA sukurtu turiniu;; pateikti mokymosi turinį; įkelti mokymosi medžiagos failus; įkelti medžiagą iš išorinių šaltinių; rašyti ir formatuoti tekstą; įterpti multimedijos objektus kaip mokomąją medžiagą arba į mokomąjį turinį.
Nefunkciniai reikalavimai	Patogus ir funkcionalus mokymosi turinio rengimo redaktorius, leidžiantis naudoti multimedijos objektus, galimybė kurti unifikuotais įvairiais formatais, kuriems peržiūrėti nereikia specialios papildomos programinės įrangos.
Prieš sąlygos	Vartotojas turi būti prisijungęs prie VMA kaip mokytojas, turintis redagavimo teises, sukurti išteklių arba veiklą, kurioje galėtų rengti mokymosi turinį: rašyti tekstą, pridėti iliustracijas, multimedijos objektus, failus ir pan.
Sužadinimo sąlyga	Sukurti kurse išteklių „Puslapis“ ir jį redaguoti: sukurti mokymosi turinį arba šalia sukurto išteklių esančiuose nustatymuose spustelėti mygtuką „Redaguoti“.
Po-sąlyga	Kurse atsiranda ir yra matoma speciali mokymosi turinio ikona ir nuoroda. jei jį rengiant nėra ribojama, kokie vartotojai gali jį matyti. Tokiu atveju kurso dalyviai gali peržiūrėti ir skaityti mokymosi turinį.
Pagrindinis scenarijus	Kuriant mokymosi turinį VMA sistemoje, galima naudotis turinio redaktoriumi: rašyti tekstą, pridėti multimedijos objektus (ilustracijas, vaizdo ir garso įrašus, animacijas), pridėti failus, perkelti turinį tiesiogiai iš nustatytų failų formatų, ištrinti tekstą, įkelti kopijuotą tekstą, skaidyti mokymosi turinį dalimis arba į puslapius, kurti lenteles, sąrašus ir kt. Parengus mokymosi turinį, spragtelėti „Išsaugoti“, kad jis atsirastų kurse, būtų tinkamas pradėti naudoti ugdymo procese, kurso dalyviai galėtų jį peržiūrėti.
Alternatyvus scenarijus	Kuriant mokymosi turinį, VMA sistema ir turinio redaktorius gali neleisti tiesiogiai įkelti mokymosi turinio, kadangi sistemoje nėra tam skirtos funkcijos arba modulio. Pateikiant parengtą mokymosi turinį, sistema gali rodyti klaidą, jei nebuvo nurodytas rengiamo turinio išteklių pavadinimas (reikia įvesti pavadinimą, kad parengtas mokymosi turinys būtų išsaugotas kurse).

Šio posistemio dalyviai visi priklauso tai pačiai sistemai, tačiau skiriasi jų paskirtis ir galimybės. Administratoriaus ir mokytojo galimybės: temų įtraukimas, medžiagos įkėlimas,

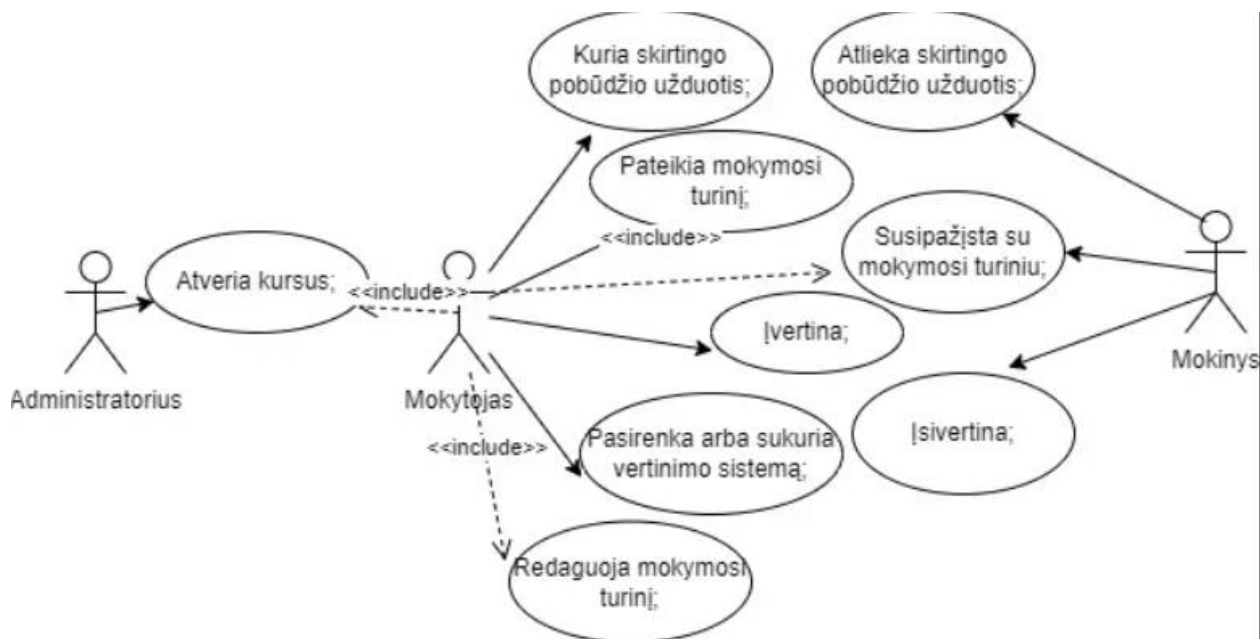
taisymas pagal poreikį, pateikimas skirtingoms mokinių grupėms. Mokiniai susipažįsta su kurso medžiaga, vadovaujasi pateiktomis instrukcijomis, atlieka užduotis, mato įvertinimus ir grįžtamąjį ryšį.

26 lentelėje sugrupuoti virtualiosios mokymosi aplinkos funkciniai reikalavimai pagal svarbiausius posistemius ir dalyvių galimybės atlikti konkrečius veiksmus aplinkoje.

26 lentelė. Funkciniai reikalavimai pagal posistemius.

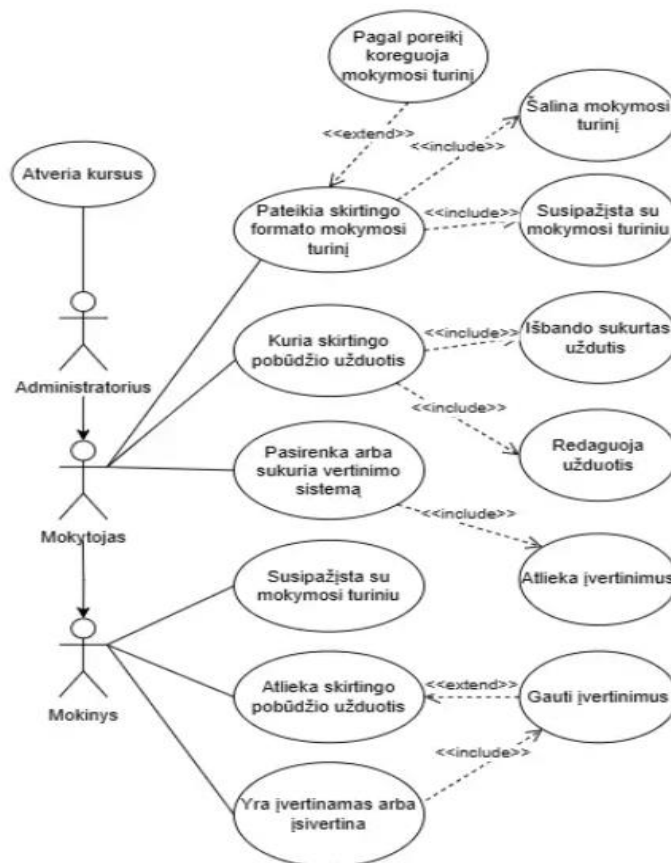
Posistemis	Funkcijos	Dalyviai
Administravimo posistemis	Kuria kursus.	Administratorius, mokytojas
	Šalina kursus.	Administratorius
	Pasirenka kalbos nustatymus.	Administratorius
	Įtraukia ir šalina naudotojus.	Administratorius, mokytojas
	Įkelia skirtingo pobūdžio dokumentus.	Administratorius, mokytojas
	Keičia VMA išvaizdą.	Administratorius
	Siunčia pranešimus.	Administratorius
Mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemis	Atveria kursus.	Administratorius
	Kuria skirtingo pobūdžio užduotis.	Mokytojas.
	Pateikia skirtingo formato mokymosi turinį.	Mokytojas.
	Pasirenka arba sukuria vertinimo sistemą.	Mokytojas.
	Atlieka skirtingo pobūdžio užduotis.	Mokinys.
	Susipažįsta su mokymosi turiniu.	Mokinys, mokytojas.
	Yra įvertinamas arba įsivertina.	Mokinys, mokytojas.
	Redaguoja mokymosi turinį.	Mokytojas.
Mokymosi ir vertinamų veiklų organizavimo posistemis	Sukuria vertinamas užduotis.	Mokytojas.
	Pritaikomi skirtingi vertinimo metodai.	Mokytojas.
	Atlieka užduotis.	Mokinys.
	Peržiūri, įvertina ir komentuoja mokinių darbus.	Mokytojas.
	Stebi ir fiksuoja mokinių pažangą.	Mokytojas.
	Įsivertina atliktas užduotis.	Mokinys.
	Stebi savo pažangą.	Mokinys.

Nefunkciniais virtualiosios mokymosi aplinkos reikalavimais laikytini naudojimosi patogumas, paprastumas, nemokama prieiga, tęstinumas, patrauklumas, funkcionalumas, organiškumas. Nemokama aplinkos prieiga suteikia galimybę ja naudotis vartotojams iš įvairių socialinių sluoksnių, patogiai ir paprastai įkeliamas, koreguojamas mokymosi turinys, paprasta navigacija priemonėje ją daro patrauklią, medžiagos, kursų keitimas, papildymas užtikrina funkcionalumą, organiškumą.

21 pav. Administravimo posistemio panaudojimo atvejai

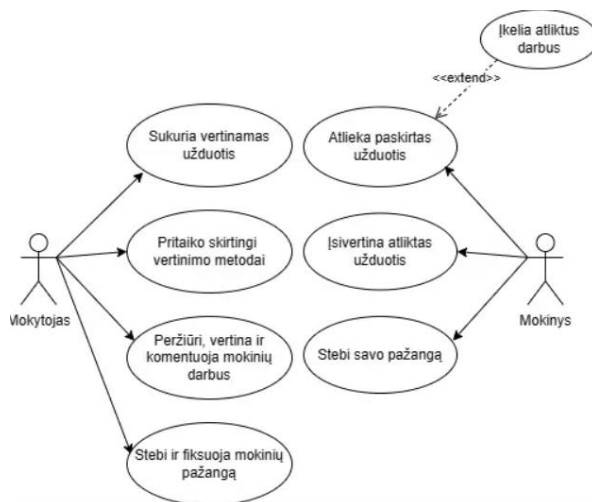
Administratorius atveria kitų vartotojų (mokytojų) pageidautus kursus, mokytojai pasirinktu būdu užregistruoja į kursus mokinius, pateikia būtinąją informaciją, kuria ir/ar pateikia, redaguoja mokymo turinį, kuria ar pasirenka vertinimo sistemą, įvertina darbus, stebi asmeninę mokinio pažangą.

22 pav. Mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemio panaudojimo atvejai

Mokymosi turinio parengimo ir pateikimo posistemyje (22 pav.) - vartotojų galimybės mokymosi turinį pateikti, kurti ir redaguoti įvairiais formatais, šalinti turinį, pagal poreikį susipažinti, įvertinti ir būti vertinamam.

Mokymosi ir vertinamų veiklų organizavimo posistemyje (23 pav.) – vertinimo / įsivertinimo galimybės, asmeninės pažangos stebėjimas / savistaba, savalaikis grįžtamas ryšys kaip ugdymo(si) dalis.

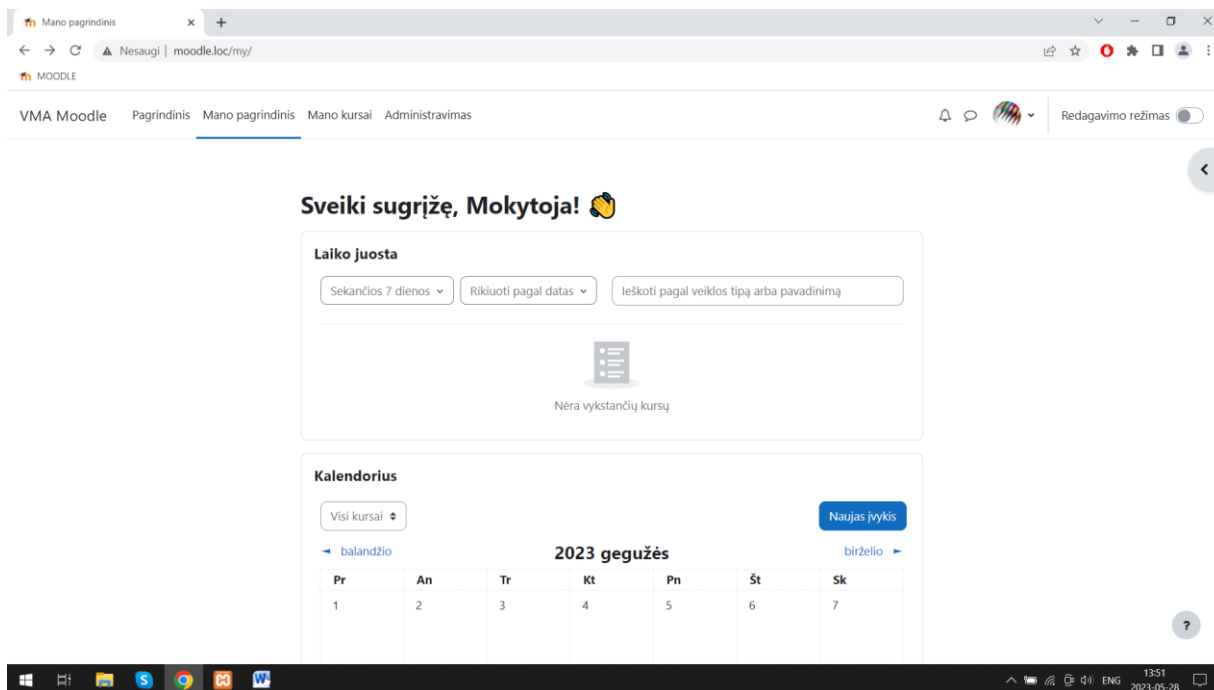

23 pav. Mokymosi ir vertinamų veiklų organizavimo posistemio panaudojimo atvejai

Virtualioji mokymosi aplinka suteikia galimybę įgyvendinti visą pamoką su jos struktūrinėmis dalimis, mokymosi turiniu, vertinimu, įsivertinimu, asmeninės pažangos stebėjimu.

4.2. VMA Moodle ir alternatyvios aplinkos (Google Classroom) kursų projektavimas

VMA Moodle ir Google Classroom sukurti kursai „Lietuvių kalba. 7 klasė“, įregistruotas papildomas vartotojas, jam suteiktas besimokančiojo (mokinio) statusas.

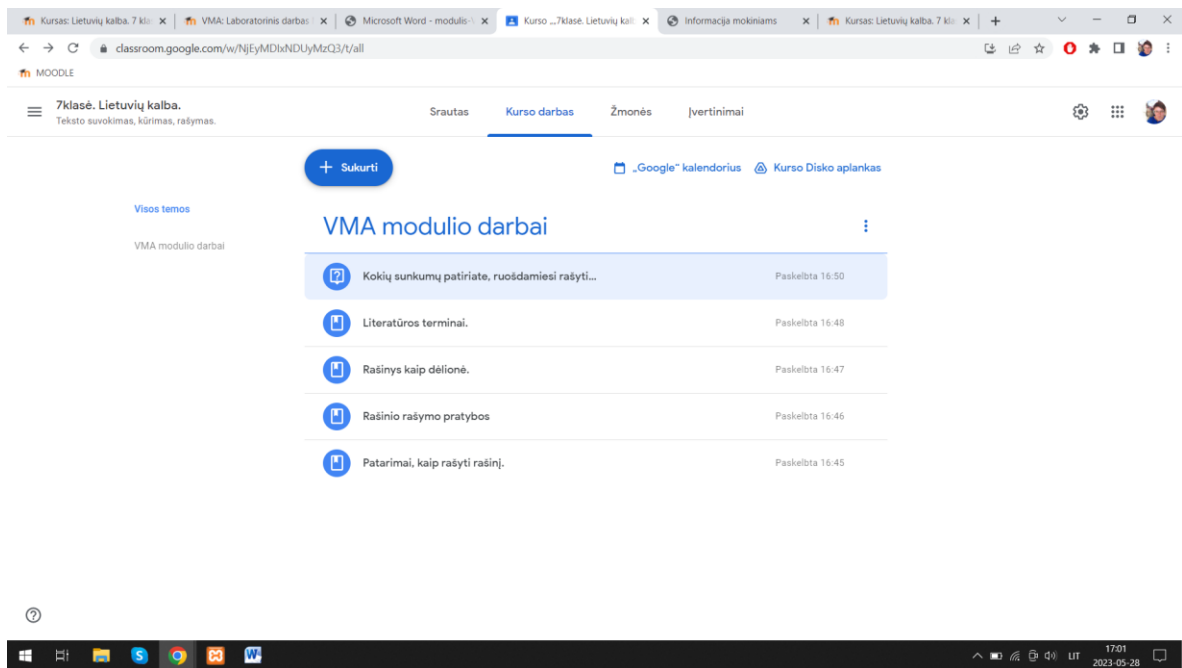
24 pav. Suprojektuotas VMA Moodle

VMA administratorius gali registruoti naudotojus ir suteikti jiems įvairius vaidmenis, taip pat be atskiros registracijos lankytis bet kuriuose kursuose, juos taisyti, priskirti arba šalinti naudotojus, atlikti kitus VMA aplinkoje galimus veiksmus.

Kūrėjas gali kurti naujus kursus, registruoti mokytojus ir mokyti savo sukurtuose kursuose: prisiregistravusius mokinius ar studentus, rengti ir priskirti veiklas, sudaryti grupes, vadovauti diskusijoms, suteikti prisijungimo vardus ir pan. Mokytojas, turintis redaktoriaus teises, gali keisti kurso sandarą, pridėti ir šalinti besimokančiuosius, vertinti darbus, talkinti atliekant veiklas, pridėti arba šalinti kursą, pridėti arba šalinti veiklas, priskirti kursui kuratorius, mokytojus.

Skirtingose aplinkose buvo sukurti du kursai tokiu pat pavadinimu „Lietuvių kalba. 7 klasė“. Kursai skirti teksto skaitymo, suvokimo, rašymo ir kūrimo įgūdžiams gerinti. Į VMA Moodle demonstracinį kursą buvo įtrauktas video failas, nuorodos į mokiniui naudingą medžiagą, Pdf dokumentas ir nuoroda į išorinį įrankį, kuriame pateikta interaktyvi užduotis.

Google Classroom kurse sukeltos tos pačios nuorodos ir medžiaga, užduotas klausimas mokiniams kaip galima ruošimosi kitoms pamokoms kryptis mokytojui. Klausimas nustatytas taip, kad mokiniai galėtų redaguoti savo pateiktą atsakymą, taip pat suteikta galimybė atsakyti vienas kitam, taigi mokiniui, patiriančiam sunkumų, gali padėti ne tik mokytojas, bet ir kolega.

25 pav. Suprojektuotas *Google Classroom* kursas

Kokią VMA vartotojas bepasirinktų, būtina aplinka su galimybe realizuoti įvairias priemones ir įrankius, skirtus ugdymui, mokymuisi, bendravimui ir bendradarbiavimui. VMA turi būti ugdymo turinio tvarkymo priemonės ir funkcijos, kad į kursų modulius būtų keliami arba kursuose sukuriama mokymuisi skirta medžiaga. Kad tai būtų įmanoma, pirmiausiai reikalinga vartotojo registracija ir tam tikri saugumo nustatymai, kad nepatektų nepageidaujami vartotojai, parankiausia – rankinė registracija, net jei ilgiau užtrunka, taip pat sukurtas kursas. Kursuose turėtų būti aiškiai apibrėžta struktūra, medžiaga pateikiama kryptingai, jei mokiniai jaunesni, rekomenduotina, kad modulių pavadinimas sutaptų, pvz., su vadovėlio skyrių pavadinimais; kuriamos mokinių žinių tikrinimui skirtos užduotys, stebimi dalyvių pasiekimai ir pažanga, taip pat pasirinktų metodų (ar parinktų užduočių) efektyvumas.

Sukurtos metodikos veikloms įgyvendinti pasirinkta mokykloje naudojama VMA *Moodle*, toks sprendimas priimtas ne tik dėl platesnių galimybių, bet ir dėl to, kad mokiniai įgudę dirbti šioje VMA, nereikia atskirai skirti laiko mokymui(si), kaip naudotis mokymosi aplinka.

Kurse atidarytos temos, skirtos metodikoje numatytoms veikloms įgyvendinti.

- ▼ Svarbu
 - Forumas: svarbi informacija;
 - Žodynas: naudingos sąvokos ir apibrėžimai.
- ▼ Socialiniai tinklai - būdas kurti socialines reklamas.
 - Nuoroda: kaip pagauti gerą kadra;
 - Įrankiai „Instagram“ istorijos kūrimui;
 - Užduotis: įkelk mokyklos reklamą;
- ▼ Ar pristatymas - tik nuobodžios skaidrės? Video pristatymas.
 - Įrašymo instrukcija (ekranvaizdžiai);
 - Video pristatymas („Mano šeima“).
 - Filmukas „Daikto istorija“.
- ▼ Taisyklingos struktūros rašinio kūrimas.
 - Instrukcija, kaip rašyti rašinį naudojantis interactives.readwritethink.org;
 - Taisyklingos struktūros rašinys.
- ▼ Akrosticho kūrimas;
 - Išorinio įrankio nuoroda akrostichui kurti;
 - Užduotis: sukurtas akrostichas;
- ▼ Haiku kūrimas: vizualizacija;
 - Išorinis haiku kūrimo įrankis;
 - Haiku vizualizavimui skirta priemonė;
 - Užduotis: haiku scena;
 - Užduotis: haiku japoniška vizualizacija;
- ▼ Laiško kūrimas;
 - Išorinis įrankis laiškui kurti;
 - Užduotis: sukurtas laiškas.
- ▼ Veikėjo poelgių diagrama;
 - Išorinis įrankis minčių žemėlapiui kurti;
- ▼ Kūrybinės veiklos;
 - Išorinis įrankis kryžiažodžiui kurti;
 - Užduotis: kryžiažodis;
 - Užduotis: memas pagal dailės kūrinį;
 - Atsiliepiamas: memai.
- ▼ Fantastikos kūrinių kūrimas: komiksas;
 - Nuoroda: cospaces.io pradžiamokslis;
 - Išorinis įrankis komiksui kurti;
 - Užduotis: komiksas;

26 pav. VMA Moodle kurse įtrauktos temos metodikai įgyvendinti.

26 paveikslėlyje pateiktoje ontologijoje sugrupuotas kurso turinys: metodikoje numatytos mokymosi veiklos, VMA ištekliai ir veiklos.

5. Virtualiųjų priemonių taikymo metodikos realizavimas

5.1. Kursas virtualiosioms mokymosi priemonėms realizuoti

Virtualiųjų priemonių metodikos realizavimui ir pasirinktų priemonių tinkamumo įvertinimui buvo pasirinkta mokyklos naudojama virtualioji mokymo(si) aplinka *Moodle*, sukurtas kursas *Lietuvių kalba 7 klasei*, jame ir įgyvendinamos metodikoje numatytos veiklos. Sukurtas kursas lankstus, kadangi užduotys pateikiamos pagal temas (priklausomai nuo mokytojo – kūrėjo ilgalaikio teminio plano), dėl laiko ribų sutariama su dalyviais, t.y. mokiniais, tačiau jos nėra itin kategoriškai apibrėžtos.

Į sukurtą kursą mokytojas įtraukia dalyvius (septintų klasių mokinius), sukuria grupes pagal klases (7a ir 7b). Dalyviai į kursą įregistruoti rankiniu būdu. Kurse atvertos modulio (metodikos) veikloms įgyvendinti skirtos temos.

Skelbimų lentoje (27 pav.) pateikiami bendri susitarimai apie atsiskaitymų pobūdį, vertinimą, numatomas veiklas. Atvertas naudingų sąvokų ir apibrėžimų žodynas, kuriame pateikti metodikoje minimi žanrai, raktiniai žodžiai ir pan.

▼ Svarbu

Mieli septintokai, noriu pasidalinti keletu svarbių akcentų:

1. Modulio veiklos skirtos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti, tačiau nereiškia, kad nebus ir tiesiog smagių kūrybinių veiklų;
2. Visos veiklos bus vertinamos Moodle aplinkoje, įvertčiai kaupiami, tam tikrais periodais surašomi į tamo.lt dienyną (pažymys įtraukiamas į lietuvių kalbos ir literatūros mokomąjį dalyką);
3. Jei sukauptas pažymys netenkis, į dienyną jis nebus rašomas;
4. Jei sirgote ar pamokas praleidote dėl kitų priežasčių, užduotis per sutartą laiką teks atlikti vadovaujantis įkeltomis instrukcijomis;
5. Kurso pradžioje - naudingų sąvokų ir apibrėžimų žodynas.

Svarbi informacija

Naudingos sąvokos ir apibrėžimai

Pažymėti kai

27 pav. VMA Moodle skelbimų lenta.

Ugdymo turinio veiklų pagal pasiekimų sritis organizavimas. Mokytojas (kurso autorius ir rengėjas) kuria užduotis, skirtas teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti, vadovaudamasis pasiekimų sričių aprašais. Veiklos (užduotys) įgyvendinamos naudojantis virtualiosiomis mokymo(si) priemonėmis, į jas VMA pateikiamos tiesioginės nuorodos (28 pav.).

▼ Veikėjo poelgių diagrama

Veikėjo charakterio požymių schemos kūrimas.

Uždavinys:

Mokiniai sukuria dienoraščio veikėjos charakterio raidos žemėlapi, parengia ir pristato bent vieną patarimą suaugusiems, kaip bendrauti su paaugliais.

Sėkmės kriterijai:

- Surandama reikiama informacija tekste;
- Pateikiamas įrašas <https://www.mindmeister.com/>;
- Sukuriamas patarimas suaugusiems ir pateikiamas bendradarbiavimo lentoje padlet.com;

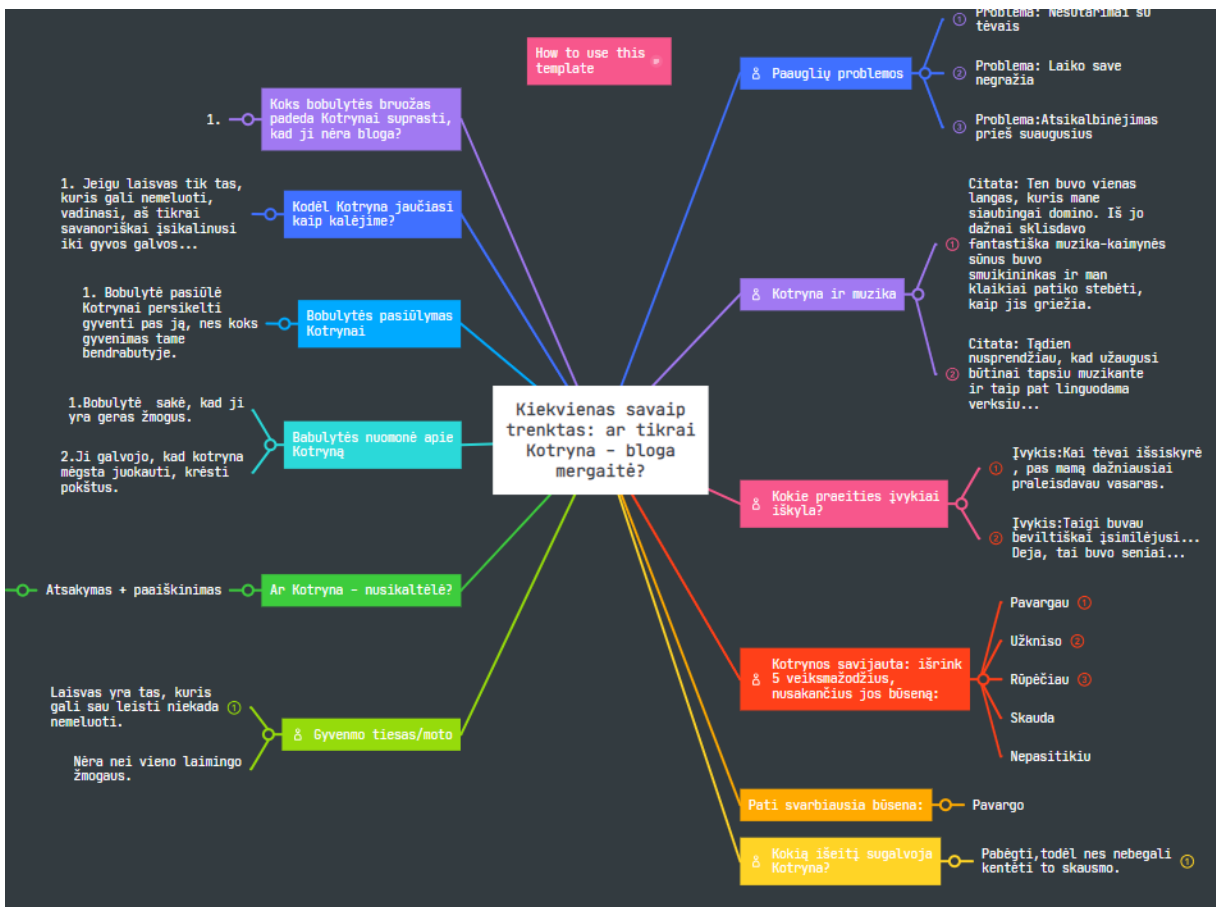
Veikėjų poelgių diagrama

Patarimai suaugusiems

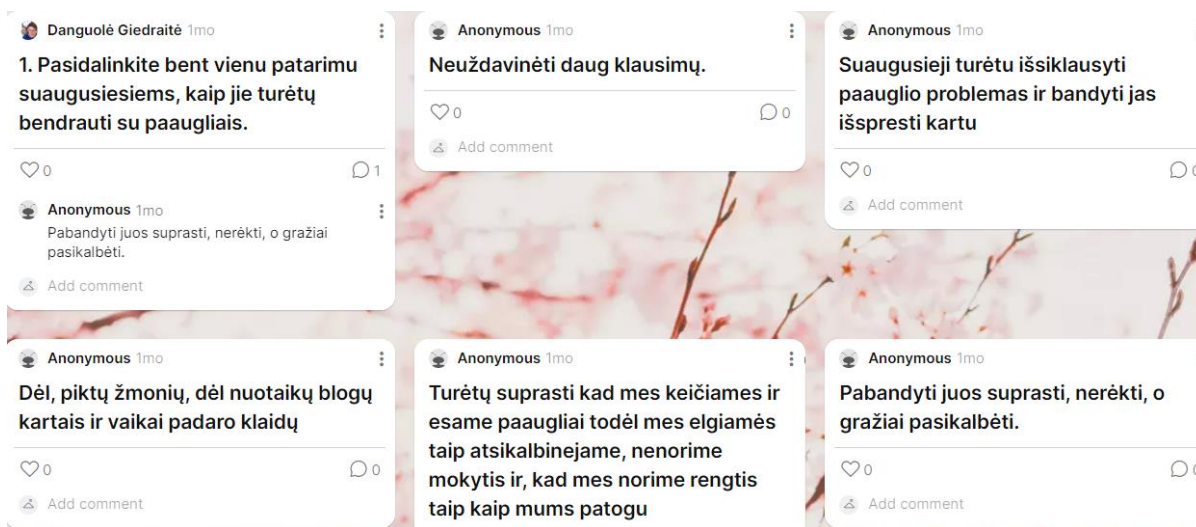
28 pav. Metodikos veiklų organizavimo pamokoje pavyzdys.

Paspaudus tiesioginę nuorodą mokiniai nukreipiami į veikloms atlikti mokytojo parinktas virtualiąsias priemones. Atveriamą tiesioginę prieigą į mokytojos iš anksto paruoštą veikėjo poelgių raidos minčių žemėlapi (29 pav.).

29 pav. Minčių žemėlapis, parengtas virtualiąja priemone.

Paspaudus kitą nuorodą, mokiniai nukreipiami į bendradarbiavimo lentą *Padlet* (30 pav.) kitos užduoties atlikti.

30 pav. Mokinių sukurti ir pateikti *Padlet* lentoje patarimai suaugusiems, kaip bendrauti su paaugliais.

Pasirinktas anoniminis įrašų pateikimo būdas, kadangi diskutuojama jautria paaugliams tema, o siekiama maksimaliai atviros diskusijos.

Virtualiojoje mokymo(si) aplinkoje mokymosi turinys pateikiamas vaizdo įrašais iš *Youtube* platformos (*cospaces.io* pradžiamokslis), *Word* dokumentais (instrukcijos, kaip naudotis virtualiosiomis priemonėmis), tiesiogiai į kursą įterptais ekranvaizdžiais. Virtualiojoje aplinkoje veiklos pateikiamos pagal mokytojo ilgalaikiame teminiame plane numatytą eiliškumą, tačiau mokytojas pasilieka teisę koreguoti eiliškumą.

Atliktos užduotys į *Moodle* aplinką pateikiamos įvairiais formatais per *Užduoties*, *Testo* veiklas, pildomas *Vikis*.

Su mokiniais aiškiai sutariami užduočių atlikimo terminai, jei pamokos laiko neužtenka.

Vertinimas ir įsivertinimas. Visos metodikoje numatytos veiklos vertinamos 10 balų, įverčiai kaupiami *Moodle* aplinkoje, sutartais periodais gautas pažymių vidurkis surašomas į mokyklos naudojamą *tamo.lt* dienyną. Jei pasiektas konkretaus periodo vidurkis mokinio netenkina, pažymys nerašomas. Įsivertinimui naudojamos išorinės virtualiosios priemonės arba *Moodle* veikla *Atsiliepimas*.

Kadangi numatytos veiklos yra kūrybinės, teksto kūrimas ir rašymas, visos užduotys yra vertinamos mokytojo, grįžtamasis ryšys mokiniams pateikiamas pagal mokykloje nustatytą vertinimo aprašą.

5.2. Skyriaus išvados

Sukurta virtualiųjų priemonių teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti metodika realizuota VMA *Moodle* kurse *Lietuvių kalba 7 klasei*, temoje *Integruotas modulis „Atrask, pažink, sukurk“*. Veiklos (užduotys) įgyvendinamos naudojantis virtualiosiomis mokymo(si) priemonėmis, į jas kurse pateikiamos tiesioginės nuorodos, mokymosi turinys pateikiamas vaizdo įrašais, *Word* dokumentais, tiesiogiai į kursą įterptais ekranvaizdžiais. Mokiniai užduotis pateikia įvairiais formatais per *Užduoties*, *Testo* veiklas, pildomas *Vikis*. Vertinama kaupiamuoju pažymiu, kuris sutartais periodais įrašomas į *tamo.lt* dienyną, įsivertinama per išorines priemones arba pildant veiklą *Atsiliepimas*.

Sukurtame lietuvių kalbos ir literatūros kurse modulio (metodikos) veikloms išbandyti skirta tema, kurioje pateiktos metodikos veiksmingumui išbandyti skirtos užduotys.

6. Metodikos ir priemonės tinkamumo tyrimas

Norint išsiaiškinti virtualiųjų priemonių taikymo metodikos efektyvumą, atliktas tyrimas, remiantis sudarytu planu.

6.1. Tyrimo planas

Tyrimui atlikti numatyta:

1. sukurtą kursą metodikos išbandymui pristatyti 7 klasių mokiniams 2023 m. rugsėjo 11 – 15 dienomis;
2. į sukurtą kursą įregistruoti 7a ir 7b klasės mokinius, suteikti besimokančiojo statusą;
3. virtualiosios mokymosi aplinkos kursą išbandyti 2024 m. vasario 14 – balandžio 19d.;
4. pravesti atvirą pamoką metodikai pristatyti;
5. pristatyti metodiką rajono ir mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams;
6. atlikti apklausą balandžio 22 – 26d..

Tyrimo tikslas – ištirti, ar virtualiųjų priemonių taikymo lietuvių kalbos ir literatūros pamokose metodika yra tinkama teksto rašymo ir kūrimo įgūdžiams gerinti, ar pagerėjo mokinių teksto rašymo ir kūrimo gebėjimai, pakilo lietuvių kalbos ir literatūros įvertinimai.

Tyrimo uždaviniai:

1. ištirti sukurtos metodikos teksto rašymo ir kūrimo įgūdžiams gerinti tinkamumą;
2. išsiaiškinti, ar pasirinktos virtualiosios priemonės tinkamos skirtingoms mokymosi turinyje numatytoms veikloms įgyvendinti;
3. ištirti, kokią įtaką metodikos taikymas turėjo mokinių įvertinimų pokyčiui;
4. išsiaiškinti metodikos tobulintinus aspektus.

Sukurta metodika realizuota sukūrus VMA *Moodle* kursą. Kursas pasirinktas, kadangi virtualioji mokymosi aplinka *Moodle* yra įprasta šios konkrečios mokyklos mokiniams, todėl patogi naudojimuisi. Metodika testuota su Radviliškio Gražinos pagrindinėje mokykloje su 7a ir 7b klasėmis integruoto lietuvių kalbos ir literatūros bei IT modulio „Atrask, pažink, sukurk“ užsiėmimų metu. Virtualiosios mokymosi aplinkos kursas mokiniams buvo pristatytas 2023m. rugsėjo mėnesį, nuo 2024 m. vasario 14d. mokiniai išbandė teksto rašymo ir kūrimo įgūdžiams gerinti skirtą metodiką. Metodika mokiniams pristatyta 2024 m. vasario mėnesį. Mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams bei administracijai pravesta atvira pamoka, kurioje praktiškai pademonstruotas metodikoje numatytų veiklų, naudojant virtualiąsias mokymosi priemones, ir metodų veiksmingumas, priimtas nutarimas virtualiųjų priemonių taikymo metodiką, skirtą teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti, taikyti 7 klasės lietuvių kalbos ir literatūros pamokose.

6.2. Tyrimo rezultatai

Tyrimu siekta įvertinti metodikos veiksmingumą, kaip jos naudojimas paveikė mokinių gebėjimus ir įvertinimus.

Buvo apklausti 43 7a ir 7b klasių mokiniai, jų paprašyta įsivertinti, kaip sekasi mokytis lietuvių kalbos ir literatūros. 9,3 proc. nurodė besimokantys puikiai, 2,3 proc. – blogai, 32,6 proc. – gerai, 20,9 proc. nurodė dažnai patiriantys sunkumų, 34,9 proc. gerai įvertino savo pasiekimus.

Paprašius įvardinti praėjusių mokslo metų (2022/2023m.m.) įvertinimus, mokiniai nurodė, kad tik 2,3 proc. turėjo 10 balų, 16,3 proc. turėjo 9, 32,6 proc. mokinių pasiekimai buvo įvertinti 7 – 8 balais, 32,6 proc. buvo įvertinti 5 – 6 balais, 9,3 proc. vertinti 4, nei vienas mokinyss nenurodė turėjęs neigiamą lietuvių kalbos ir literatūros metinį įvertinimą. Darytina išvada, kad tiriamosios grupės pasiekimų lygis – vidutinis.

Į klausimą, ar norėtų turėti aukštesnį lietuvių kalbos ir literatūros įvertinimą, 97,7 proc. atsakė teigiamai, tik vienas mokinyss nurodė nenorintis dėl objektyvių priežasčių – jo žinios jau vertinamos 10.

Paprašius nurodyti, kokio pobūdžio lietuvių kalbos ir literatūros užduotys mokiniui sekasi sunkiausiai, 67,4 proc. nurodė, kad sunkiausiai įveikiamos yra teksto suvokimo užduotys, 44,2 proc. respondentų nurodė rašinių rašymą, 30,2 proc. – kūrybinį rašymą, 25,6 proc. – savarankiško skaitymo užduotis. Galima daryti išvadą, kad net 74,4 proc. mokinių patiria teksto rašymo ir kūrimo sunkumų.

Uždavus klausimą, kaip mokiniams sekasi rašyti rašinius, kurti kitokio pobūdžio tekstus, kokio pobūdžio klaidų daroma, 9,3 proc. nurodė, kad sekasi puikiai (vertinama 10 – 9 balais), 37,2 proc. teigė, kad sekasi gerai (vertinama 7 – 8 balais), 32,6 proc. nurodė, kad pakankamai gerai: daro struktūros, teksto siejimo klaidų (vertinama 5 – 6 balais), 20,9 proc. nurodė, kad prastai: rašiniuose nėra pastraipų, daug minties šuolių, reikia mokytojos pagalbos (vertinama 4 balais). Nė vienas mokinyss nenurodė, kad rašinius rašyti sekasi blogai. Darytina išvada, kad mokytojas vertina slenkstiniu lygiu besimokančių mokinių pastangas, o ne rezultata.

Į klausimą, su kokiais iššūkiais tenka susidurti mokantis lietuvių kalbos, 31 proc. mokinių nurodė nepatiriantys jokių iššūkių, 61,9 proc. kaip iššūkius nurodė neįdomias, panašias, greitai nusibostančias užduotis, 28,6 proc. teigė, kad lietuvių kalbos mokomasis dalykas jiems apskritai neįdomus, 35,7 proc. mokinių nurodė dažnai neatliekantys namų darbų, ir tai laikantys mokymosi iššūkiu. Nors išryškėjo, kad net trečdalis mokinių nepatiria jokių iššūkių besimokant lietuvių kalbos, daugiau nei dviems trečdaliams mokymos turiniui įgyvendinti skirtos užduotys atrodo neįdomios, greitai nusibosta.

Paprašius nurodyti, kur ieškoma pagalbos, jei patiriama mokymosi sunkumų, 69,8 proc. mokinių nurodė, kad kreipiasi į mokytoją, 67,4 proc. – į klasės draugą, 34,9 proc. nesikreipia į nieką, bando gilintis pats (pati), 32,6 proc. kreipiasi į tėvus, kitus artimuosius, 25,6 proc. – į mokytojo padėjėją, nė vienas mokinyss nenurodė, kad nebando spręsti kilusios problemos. Darytina išvada, kad mokiniai atsakingai suvokia savo pastangų svarbą, siekiant geresnių rezultatų.

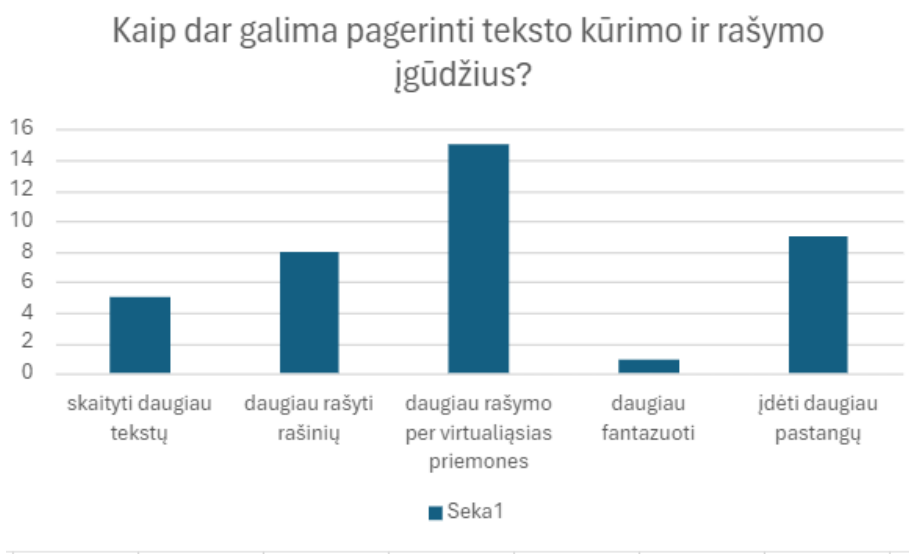
Į klausimą, kokias virtualiąsias priemones lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja naudoja pamokose, 83,7 proc. mokinių nurodė, kad naudojamos interaktyvios (žodžiu mokiniai patikslino, kad turima omenyje ir eduka.lt platforma), 37,2 proc. nurodė mokytoją naudojant grafines vaizdo priemones, 34,9 proc. – pateikčių demonstravimo, 34,9 proc. – virtualiąsias minčių lietaus, vertinimo, įsivertinimo priemones, užduočių pabėgimo kambarius – 20,9 proc.

Paklausus, kokios priemonės teksto rašymo ir kūrimo mokymui labiau patiktų, 79,1 proc. mokinių nurodė, kad patiktų virtualiosios mokymosi priemonės, 20,9 proc. – padalomoji spausdinta mokymosi medžiaga.

Į klausimą, kokios priemonės pasirodė patraukliausios teksto kūrimui, 67,4 proc. nurodė interactives.readwritethink.org, 48,8 proc. nurodė visme.com, vienodai įdomios pasirodė storyboardthat.com, cospaces.io ir *Microsoft Office 356 Power Point* (po 27,9 proc.). Teksto rašymui parankiausia priemone mokiniai nurodė interactives.readwritethink.org (62,8 proc.), *VMA Moodle* įrankius (34,9 proc.), padlet.com ir liveworksheets.com pasirodė vienodai tinkamos (po 25,6 proc.). Kūrybinėms veikloms įgyvendinti parankiausia mokiniams pasirodė canva.com (72,1 proc.), interactives.readwritethink.org (44,2 proc.), papildytos realybės priemonė cospaces.io (37,2 proc.).

Paprašius įsivertinti, kokios įtakos virtualiųjų priemonių taikymas turėjo teksto rašymo ir kūrimo įgūdžių gerinimui, 67,4 proc. nenusprendė dėl poveikio, 21 proc. mokinių nurodė, kad pagerėjo ir įgūdžiai, ir rezultatai, 11,7 proc. teigė, kad nepajuto jokio pokyčio. Darytina išvada, kad dar nepasibaigus mokslo metams mokiniams sunku pastebėti ir įvardinti pokyčius, tačiau jau dabar penktadalio mokinių įgūdžiai yra geresni.

Į klausimą, kaip pasikeitė lietuvių kalbos ir literatūros mokomojo dalyko rezultatai, mokantis teksto rašymo ir kūrimo taikant virtualiąsias priemones, 44,2 proc. nurodė, kad pasikeitė į aukštesnį balą, 41,9 proc. nurodė nieko nepasikeitus, 14 proc. nurodė įvertinimus sumažėjus.

31 pav. Mokinių atsakymų, kaip galima pagerinti teksto rašymo ir kūrimo gebėjimus, diagrama

Į atviro tipo klausimą, kaip galima būtų pagerinti teksto kūrimo ir rašymo įgūdžius, 15 mokinių nurodė manantys, kad reiktų daugiau rašymo per virtualiąsias priemones, 8 mokiniai norėtų daugiau rašyti rašinių, 9 mokiniai teigia manantys, kad apskritai reiktų įdėti daugiau pastangų, 5 mokiniams atrodytų tikslinga daugiau skaityti, 1 mokinys nurodė būtinybę daugiau fantazuoti, o ne tik domėtis lietuvių rašytojais.

6.3. Skyriaus išvados

Buvo apklausti 43 7a ir 7b klasių mokiniai, remiantis respondentų pateiktais atsakymais, grupės pasirengimo lygis – vidutinis, tačiau beveik visi norėtų turėti aukštesnę lietuvių kalbos ir literatūros mokomojo dalyko įvertinimą, ir net 74,4 proc. mokinių patiria teksto rašymo ir kūrimo sunkumų. Daugiau nei dviems trečdaliams atsakiusiųjų mokymosi turiniui įgyvendinti skirtos užduotys atrodo neįdomios, greitai nusibosta, tačiau mokiniai nurodė atsakingai suvokiantys savo pastangų svarbą, siekiant geresnių rezultatų.

Teksto kūrimui patraukliausiomis mokiniai įvardijo interactives.readwritethink.org, visme.com. Teksto rašymui parankiausia priemone mokiniai nurodė interactives.readwritethink.org, VMA Moodle įrankius. Kūrybinėms veikloms įgyvendinti parankiausia mokiniams pasirodė canva.com, interactives.readwritethink.org, papildytos realybės priemonė cospaces.io.

Penktadalis mokinių nurodė pajutę, kad virtualiųjų priemonių taikymas turėjo įtakos teksto rašymo ir kūrimo įgūdžių gerinimui, 44,2 proc. atsakiusiųjų nurodė, kad lietuvių kalbos ir literatūros mokomojo dalyko įvertinimas pasikeitė į aukštesnę balą.

Beveik 80proc. mokinių nurodė, kad teksto rašymo ir kūrimo mokymuisi labiau patiktų virtualiosios mokymosi priemonės, o atviru atsakymu mokiniai nurodė, kad, siekiant gerinti teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius, reiktų daugiau rašyti ir kurti skirtingo pobūdžio tekstus naudojantis virtualiosiomis mokymosi priemonėmis.

Išvados

1. Bendrosiose programos naujai įvardinta skaitmeninė kompetencija virsta įrankiu anksčiau išvardintoms kompetencijoms ugdyti, tačiau lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai susiduria su keletu problemų: tinkamo skaitmeninio turinio, skirto lietuvių kalbai ugdyti, nepakanka, nes jis arba mokamas, arba nepatrauklus skirtingos psichologinės brandos mokiniams. Esamo skaitmeninio turinio pobūdis – taip pat itin siaurų pritaikymo galimybių. Galima teigti, kad atnaujintoje programoje aiškiai matyti požiūrio į teksto kūrimą pokytis – skaitmeninis teksto kūrimas prilyginamas ranka rašytam, tačiau vienodo pobūdžio žinioms patikrinti skirtos užduotys nelavina mąstymo, negerina rašybos įgūdžių, teksto rašymo ir kūrimo gebėjimų. Mokytojai teigė pasigendantys mąstymą skatinančių virtualiųjų priemonių, skaitmenintų knygų, žinių patikrinimo, kūrybiškumo kompetencijai ugdyti, kirčiavimo, rašinio rašymo, skyrybos mokymui, individualizuoto / diferencijuoto turinio, literatūros pamokoms skirtų interaktyvių testų, vaizdo pamokų, atitinkančių bendrąsias ugdymo programas. Taigi virtualiosios priemonės lietuvių kalbai ugdyti netenkina lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų poreikių: dažnai mokytojai nežino, kaip tinkamai panaudoti esamas virtualiąsias priemones. Problemų medyje ryškiausiomis problemomis įvardytinos didelės mokytojų laiko sąnaudos savo užduočių kūrimui, todėl nenoriai dalinamasi su kolegomis, mokyklos nuperka virtualiųjų priemonių licenzijas mokiniams, tačiau priverstos įsigyti pigesnes dėl lėšų stygiaus; lituanistams skirtos priemonės panašios, neskatina mokinių mokymosi motyvacijos, todėl prastėja ir rezultatai.
2. Mokant rašyti ir kurti skirtingo pobūdžio, stiliaus ir žanro tekstus ugdomas ne tik gebėjimas taikyti kalbos taisykles, bet lavina mokinių kūrybiškumą, gebėjimą komunikuoti. Išanalizavus skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo pasiekimų srityje numatytas kūrybines rašymo, kaip skaitymo strategiją, papildančias veiklas, atsiranda galimybė rinktis virtualiąsias mokymo(si) priemones, tinkamas šioms veikloms. Rašant originalų pasirinkto žanro kūrinių labai svarbu nepamiršti taisyklingos teksto struktūros reikalavimų, taip pat taisyklingos rašybos, skyrybos, gramatikos: sukurtas tekstas turi būti ne tik kūrybiškai parašytas, bet ir taisyklingas, todėl pasirinktas virtualiąsias priemones gali prireikti derinti tarpusavyje, kad būtų optimaliai įgyvendintas išsikeltas tikslas – sukurtas visapusiškai taisyklingas ir įdomus tekstas. Išryškėja faktas, kad kai kurias virtualiąsias priemones panaudoti teksto kūrimui ir rašymui galima itin dažnai, kūrybingai ir kurti skirtingo pobūdžio ir žanrų tekstus.
3. Sukurta 11 pamokų skirtingomis temomis aprašų, kuriuose pateikiami ne tik lietuvių kalbos ir literatūros ugdyme taikomi metodai, bet pateikiamos ir virtualiosios priemonės, kaip užsibrėžto mokymosi uždavinio įgyvendinimo metodai, pasirengimas, trumpa pamokos situacija, ugdytinės kompetencijos ir mokymosi eigos etapai. Virtualiųjų mokymo(si) priemonių taikymo metodika sukurta pagal atnaujintoje programoje nurodytas pasiekimų sritis (skaitymo, teksto supratimo ir literatūros bei kultūros pažinimo, teksto rašymo ir kūrimo (teksto rašymas ir kūrimas atskirti siekiant pateikti kuo didesnes virtualiųjų priemonių pasirinkimo galimybes)), veiklos detalizuotos pagal mokymo turinį. Kadangi šio baigiamojo projekto problema buvo nurodyta tinkamų teksto rašymui ir kūrimui priemonių stygius bei atliktos apklausos metu pasigesta galimybės individualizuoti turinį, metodikoje veiklų įgyvendinimas pateikiamas kuo

įvairesnėmis priemonėmis. Užduotys interaktyvios, vaizdžios, patrauklios žemesnių klasių mokiniams. Paminėtos virtualiosios priemonės tikslingai naudojamos ne tik kaip patogus ir naudingas įrankis, bet pačios virsta metodu, skatinančiu ne tik mokinių kūrybiškumą, norą eksperimentuoti, bendradarbiauti ir dalintis, taip pat gerina teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius.

4. Sukurta virtualiųjų priemonių teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti metodika realizuota VMA Moodle kurse *Lietuvių kalba 7 klasei*. Veiklos (užduotys) įgyvendinamos naudojantis virtualiosiomis mokymo(si) priemonėmis, į jas kurse pateikiamos tiesioginės nuorodos, mokymosi turinys pateikiamas vaizdo įrašais, *Word* dokumentais, tiesiogiai į kursą įterptais ekranvaizdžiais. Mokiniai užduotis pateikia įvairiais formatais per *Užduoties*, *Testo* veiklas, pildomas *Vikis*. Vertinama kaupiamuoju pažymiu, kuris sutartais periodais įrašomas į *tamo.lt* dienyną, įsivertinama per išorines priemones arba pildant veiklą *Atsiliepimas*.
5. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad sukurta metodika, skirta teksto rašymo ir kūrimo gebėjimams gerinti, teigiamai paveikė dalies 7-ų klasių mokinių gebėjimus, teksto kūrimas ir rašymas pasidarė paprastesnis, pagerėjo ir įvertinimai, respondentai pageidautų daugiau virtualiosiomis priemonėmis pateikiamų teksto rašymo ir kūrimo užduočių.

Literatūros sąrašas

1. GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA. 2015. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259?jfwid=32wf90sn>
2. VALSTYBINĖ ŠVIETIMO STRATEGIJA 2013-2022. PRIEIGA PER INTERNETĄ: <https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/kiti/strategija.pdf>;
3. <https://www.emokykla.lt/titulinis/renginiai/renginys/11256>;
4. UGDYMO TURINIO ATNAUJINIMAS. Prieiga per internetą: <https://www.plungespspc.lt/2021/06/10/ugdymo-turinio-atnaujinimas-uta/>
5. KOMPETENCIJŲ APRAŠAS. (2020). Prieiga per internetą: https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/1%20priedas.%20Kompetencij%C5%B3%20raidos%20apra%C5%A1as_04-22.pdf
6. GIRDZIJAUSKIENĖ, R., GUDYNAS, P., JAKAVONYTĖ, D., & JEVSIKOVA, T. (2010). Inovatyvių mokymo (si) metodų ir IKT taikymas. *Vilnius: Ugdymo plėtotės centras*.
7. JUODAITYTĖ, A., & MALINAUSKIENĖ, D. (2018). Mokytojų ir mokinių pedagoginė sąveika: mitologizuotas vs realus pasaulis. *Pedagogika*, 105-115.
8. BENDROSIOS PROGRAMOS. Prieiga per internetą: https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-10-10/13_Lietuvi%C5%B3%20kalba%20ir%20literat%C5%ABra_%C4%AEKELTA%2023-02-27.pdf
9. LIETUVIŲ K. IR LITERATŪROS PAGRINDINIO UGDYMO BENDROJI PROGRAMA (2018) prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2018/03/Lietuviu-k.-ir-lit.-pagrindinio-ugdymo-bendroji-programa.pdf>
10. BUTVILAS, T., NEIFACHAS, S., & SLUŠNIENĖ, G. (2022). Mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimas.
11. BP PROJEKTAI. Prieiga per internetą: <https://www.mokykla2030.lt/teikiamas-galutinis-atnaujintos-lietuviu-kalbos-ir-literaturos-programos-projektas/>
12. LKL PAGRINDINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTO PRISTATYMAS. Prieiga per internetą: <https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2020/08/Lietuvi%C5%B3-kalbos-ir-literat%C5%ABros-BP-projekto-pristatymas-2020-08-26-1.pdf>
13. LIETUVIŲ KALBOS UGDYMO STRATEGIJA BENDROJO LAVINIMO PROGRAMAS VYKDANČIOSE MOKYKLOSE. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.258390/format/ISO_PDF/?_cf_chl_tk=xAnL8svarFKwK1Qp5zLlXip9ILjreg0ouWcAtllolLU-1686504577-0-gaNycGzNDXs

14. MERFELDAITĖ, Odeta; PRAKAPAS, Romas; RAILIENĖ, Asta. Nuotolinio mokymo organizavimas COVID-19 metu: bendrojo ugdymo mokyklų patirtis. 2020.
15. BUČIENĖ, Laimutė. Pupils' Literacy Problems in the Essays of Lithuanian Language and Literature State Matura Examinations: Gaps in the Knowledge of Syntax. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 2021, 47: 80-92.
16. TYRIMAS ATSKLEIDĖ PAGRINDINIUS NUOTOLINIO MOKYMO IŠŠŪKIUS. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/news/kokias-pamokas-mokykloms-tenka-ismokti-covid-19-pandemijos-metu-organizuojant-ugdyma-nuoto>
17. VARTOTOJO VADOVAS. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=Nu5CRDB31wE>
18. MOKYMO METODAI. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/mokymo-metodai/>
19. PEČIULIAUSKIENĖ, Palmira ir Marija BARKAUSKAITĖ. *Pedagoginės praktikos mokykloje vadovas: vadovėlis*. Vilnius: Edukologija, 2011. ISBN 9789955207108.
20. KOMPETENCIJŲ UGDYMO PRAKTIKA. Prieiga per internetą: <https://www.ugdome.lt/kompetencijos5-8/pagrindinis/kompetenciju-ugdymo-praktika/aktyvaus-mokymo-ir-mokymosi-metodai-ir-ju-taikymo-pavyzdziai/aktyvaus-mokymosi-metodu-aprasymas/>
21. BENDROSIOS PROGRAMOS. Prieiga per internetą: <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/22?ach-1=4&ach-2=4&ach-3=4&ach-4=4&clases=3651&ct=4&educations=&st=2&types=1,3,5,6,7>
22. Prieiga per internetą: Skaitymas kaip tikslas. Apie skaitymo skatinimo metodus ir tyrimus/ <file:///C:/Users/HP/Downloads/Skaitymas%20kaip%20tikslas.pdf>
23. Prieiga per internetą: RAŠYMO STRATEGIJOS IR GEBĖJIMAI. <https://vikc.lt/wp-content/uploads/2019/09/5-LT.pdf>
24. Prieiga per internetą: TEKSTO RAŠYMO MOKYMAS PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE: TEORINĖS PRIELAIDOS IR PRAKTINĖS GALIMYBĖS <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2010~1367174232841/J.04~2010~1367174232841.pdf>

Priedai

1 priedas. Diegimo aktas.

RADVILIŠKIO GRAŽINOS PAGRINDINĖ MOKYKLA

Budžetinė įstaiga. Aušros a.10, 82123 Radviliškis.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190671637

Gražinos g. 8, 82132 Radviliškis. faks. (+370 422) 51 045, tel. (+370 422) 53 711, el.p. info@grazinosmok.lt

Kauno technologijų universitetui

2024-04-26

Nr. S-(2.4)-87

PAŽYMA DĖL VIRTUALIŲJŲ PRIEMONIŲ TAIKYMO METODIKOS LIETUVIŲ KALBAI MOKYMO DIEGIMO

Pažymime, kad Radviliškio Gražinos pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinės grupės pritarta įdiegti ir taikyti 7 klasių pamokose lietuvių kalbos mokytojos metodinės Danguolės Giedraitės parengtą virtualiųjų priemonių taikymo metodiką lietuvių kalbai mokytis. Metodika realizuojama mokyklos naudojamoje VMA „Moodle“.

Direktorius

Egidijus Dailidonis

Nina Kavaliauskienė, tel. (+370 422) 53 711, el.p. info@grazinosmok.lt

2 priedas. Tyrimas: virtualiųjų mokymo priemonių galimybės lietuvių kalbai ugdyti.

Apklausa „Virtualiųjų mokymo priemonių galimybės lietuvių kalbai ugdyti“

Apklauso tikslas: apžvelgti skaitmeninio turinio taikymo galimybes lietuvių kalbai ugdyti, išryškinti, ką reikėtų gerinti virtualiajame ugdyme.

1. Kokio tipo mokykloje jūs dirbate?

- Progimnazijoje;
- Pagrindinėje mokykloje;
- Gimnazijoje;

2. Kokioms klasėms dėstote?

- 5-6;
- 7-8;
- 9-10 (I - II gimnazijos klasės);
- 11 - 12 (III - IV gimnazijos klasės);

3. Koks Jūsų pedagoginis stažas?

- Iki 5 metų;
- 6-10 metų;
- 11-25 metų;
- 26 ir daugiau metų;

4. Kokia Jūsų kvalifikacinė kategorija?

- Mokytojas;
- Vyresnysis mokytojas;
- Mokytojas metodininkas;
- Mokytojas ekspertas;

5. Kokio pobūdžio technologijas naudojate?

- Mokinių elgesio vertinimo priemonės;
- Metodinės medžiagos ir užduočių kūrimo;
- Interaktyvių užduočių kūrimo;
- Bendravimo ir bendradarbiavimo;
- Skaitmeniniai vadovėliai ir pratybos;
- Virtualiosios laboratorijos;
- Skaitmeninių priemonių saugyklos;

6. Kokiomis programomis ar tinklalapiais naudojate ruošdamiesi pamokoms?

- Dokumentų rengimo programomis;
- Pateikčių (skaidrių) kūrimo programomis;
- Filmukų kūrimo programomis;
- Vertinimo / įsivertinimo programomis;
- Interaktyvaus turinio kūrimo programomis;
- Užduočių kūrimo programomis;
- Virtualiosios mokymosi aplinkos įrankiais;

7. Įvardinkite konkrečias programas, skaitmeninius įrankius ar interneto puslapius, kuriais naudojotės ruošdamiesi pamokoms:

Trumpo atsakymo tekstas

8. Kaip dažnai naudojotės skaitmeniniu turiniu pamokų metu?

- 4-5 kartus per savaitę;
- 2-3 kartus per savaitę;
- 1 kartą per savaitę;
- Ne dažniau kartą per savaitę;

9. Ar skaitmeninį turinį kuriate pats (pati)?

- Taip;
- Ne;

10. Įvardinkite didžiausius Jūsų naudojamų trūkumus:

- Mokama prieiga;
- Nėra galimybės diferencijuoti užduotis;
- Mažai vaizdumo, žaidybinių elementų
- Labai panašios, kūrybiškumo neskatinančios užduotys;

11. Ar pasigendate skirtingiems klasių koncentrams skirto skaitmeninio turinio?

- Taip;
- Ne;

12. Jei į ankstesnį klausimą atsakėte TAIP, tuomet kokio skaitmeninio turinio lietuvių kalbai ugdyti pasigendate?

Trumpo atsakymo tekstas

13. Ar Jūsų naudojamame skaitmeniniame ugdymo turinyje yra galimybė jį individualizuoti, diferencijuoti?

- Taip;
- Ne;
- Ne visada;

14. Ar kurdami skaitmeninį turinį jį individualizuojate ir diferencijuojate (jei nekuriate, klausimą praleiskite)?

- Taip;
- Ne;
- Ne visada;

3 priedas. Tyrimas: virtualiųjų priemonių taikymo galimybės lietuvių kalbos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimų mokymui.

Virtualiųjų priemonių taikymo galimybės lietuvių kalbos teksto rašymo ir kūrimo gebėjimų mokymui

Sveiki, esu KTU magistro studijų programos „Nuotolinio mokymo informacinės technologijos“ II kurso studentė. Rašau baigiamąjį darbą apie virtualiųjų priemonių taikymo galimybes teksto rašymui ir kūrimui mokytis. Prašyčiau atsakyti į apklausos klausimus, mat ši apklausa padės išsiaiškinti, ar virtualiųjų priemonių taikymas lietuvių kalbos pamokose padeda gilinti teksto rašymo ir kūrimo įgūdžius.

Apklausa yra anoniminė ir bus naudojama tik magistro darbo rašymui.

Užtruksite tik 10 min.

Dėkoju už Jūsų sugaištą laiką.

Kurioje klasėje tu mokaisi?

7a;

7b;

Kaip Tau sekasi mokytis lietuvių kalbos?

Puikiai;

Gerai;

Pakankamai gerai;

Dažnai patiriu sunkumų;

Blogai;

Koks buvo Tavo 2022-2023 mokslo metų lietuvių kalbos įvertinimas?

- 10;
- 9;
- 8;
- 7;
- 6;
- 5
- 4;
- 1-3;

Ar norėtum turėti aukštesnį lietuvių kalbos metinį įvertinimą?

- Taip;
- Ne;

Kokios lietuvių kalbos ir literatūros užduotys Tau sekasi sunkiausiai? Gali rinktis kelis.

- Teksto suvokimo testai;
- Kūrybinis rašymas;
- Savarankiškas skaitymas;
- Rašinių rašymas;

Kokios lietuvių kalbos ir literatūros užduotys Tau sekasi geriausiai? Gali rinktis kelis.

- Teksto suvokimo testai;
- Rašinių rašymas;
- Kūrybinis rašymas;
- Savarankiškas skaitymas;

Su kokiais iššūkiais Tau tenka susidurti mokantis lietuvių kalbos? Gali rinktis kelis.

- Neįdomios užduotys vadovėlyje;
- Lietuvių kalba man apskritai neįdomi;
- Dažnai neatlieku namų darbų;
- Užduotys dažnai panašios, greitai nusibosta;
- Nesusiduriu su jokiais iššūkiais;

Jei patiri sunkumų lietuvių kalbos pamokose, į ką kreipiesi pagalbos? Gali rinktis kelis.

- Į mokytoją;
- Į mokytojo padėjėją;
- Į klasės draugą;
- Į tėvus ar kitus artimuosius;
- Nesikreipiu į nieką, bandau aiškintis pats (pati);
- Nesikreipiu į nieką;

Kaip Tau sekasi rašyti rašinius, kurti kitokio pobūdžio tekstus?

- Puikiai (10-9);
- Gerai (8-7);
- Pakankamai gerai: darau struktūros, teksto siejimo klaidų (5-6);
- Prastai: rašiniuose nėra pastraipų, daug minties šuolių, reikia mokytojos pagalbos (4);
- Blogai;

Kokias virtualiąsias priemones Tavo mokytoja naudoja lietuvių kalbos pamokose? Gali žymėti kelis.

- Interaktyvias užduotis;
- Pateikčių demonstravimo;
- Grafines vaizdo priemones;
- Virtualiąsias minčių lietaus, apklausų priemones;
- Užduočių pabėgimo kambarius;

Kokias mokymo priemones Tavo mokytoja naudoja teksto rašymo ir kūrimo mokymui?

- spausdinta mokomoji medžiaga;
- interaktyvios priemonės;

Kokios priemonės teksto rašymui ir kūrimui Tau labiau patiktų?

- interaktyvios priemonės;
- padalomoji medžiaga, pratybos (popierinė mokymo medžiaga);

Kokios priemonės Tau pasirodė patraukliausios teksto kūrimui? Gali rinktis kelis.

- interactives.readwritethink.org;
- cospaces.io (papildyta realybe);
- visme.com;
- storyboardthat.com;
- Microsoft Office 365 Power Point;

Kokios priemonės Tau pasirodė patraukliausios teksto rašymui? Gali rinktis kelis.

- livesheets.com;
- padlet.com;
- interactives.readwritethink.org;
- VMA „Moodle“ įrankiai;

Kokios priemonės Tau pasirodė patraukliausios kūrybinėms veikloms atlikti? Gali rinktis kelis.

- interactives.readwritethink.org;
- canva.com;
- visme.com
- cospaces.io (papildyta realybė);
- storyboardhat.com;

Įvertink, kokią įtaką virtualiųjų priemonių taikymas turėjo Tavo teksto rašymo ir kūrimo įgūdžių gerinimui.

1 2 3 4 5

Neturėjo jokios įtakos; Pagerėjo ir rezultatai, ir įgūdžiai;

Įvertink, kaip pasikeitė Tavo lietuvių kalbos ir literatūros mokomojo dalyko rezultatai, mokantis teksto rašymo ir kūrimo taikant virtualiąsias priemones:

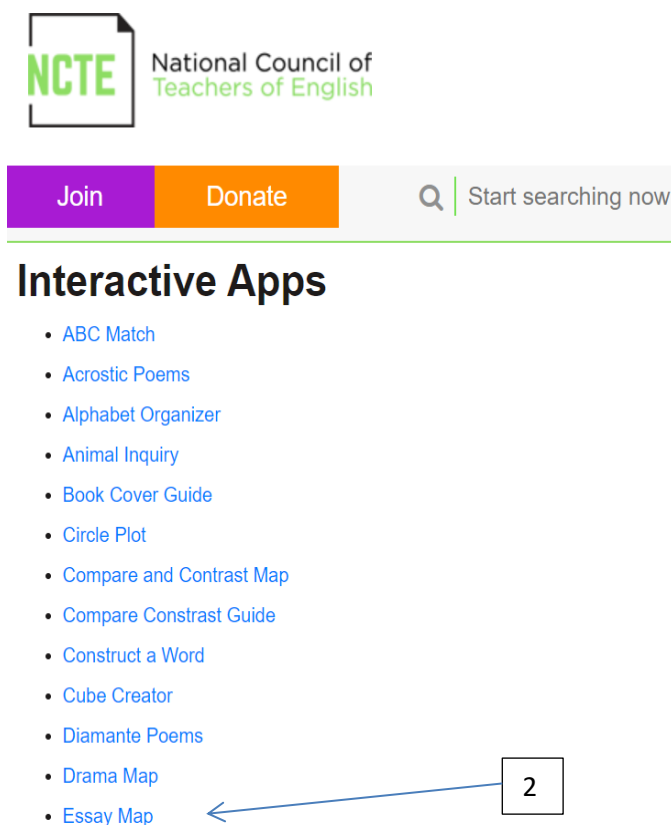
- Nepasikeitė;
- Sumažėjo;
- Pasikeitė į aukštesnį balą;

Kaip dar būtų galima gerinti Tavo teksto rašymo ir kūrimo gebėjimus? *

Ilgo atsakymo tekstas

Taisyklingos struktūros teksto rašymas.

Interactives.readwritethink.org – interaktyvi mokymo(si) priemonė, tinkama teksto rašymo (rašymui, laikantis rašymo eigos, spontaniškam rašymui, skirtingų rašymo strategijų taikymui ir rašymo veiklos įprasminimui) ir kūrimo pasiekimų sričių mokymo turinio (skirtingų žanrų, taisyklingos struktūros, kai kurių dalykinio pobūdžio tekstų kūrimui) veikloms įgyvendinti.

NCTE National Council of Teachers of English

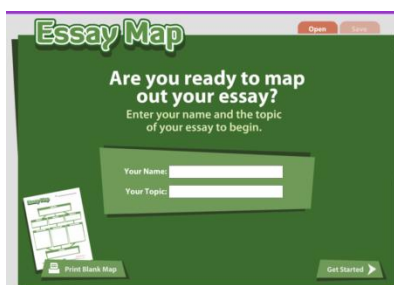
Join Donate

Q Start searching now

Interactive Apps

- ABC Match
- Acrostic Poems
- Alphabet Organizer
- Animal Inquiry
- Book Cover Guide
- Circle Plot
- Compare and Contrast Map
- Compare Contrast Guide
- Construct a Word
- Cube Creator
- Diamante Poems
- Drama Map
- Essay Map

1. Priemonė <https://interactives.readwritethink.org/> yra laisvai prieinama ir neregistruotiems vartotojams, spustelėjus nuorodą atsiveria meniu juostos langas, pasirenkama reikiama veikla.
2. Numatytas veiklos tikslas – taisyklingos struktūros rašinio rašymas, meniu juostoje pasirenkama *Essay map* (2).
3. Spustelėjus *Essay map*, atveriamas rašinio titulinis lapas, kuriame vartotojas turi nurodyti savo vardą ir pavardę (ar tik vardą, priklausomai nuo vidinių susitarimų) ir temą. Spaudos ženklų skaičius temai nurodyti yra ribojamas, todėl labai svarbu itin sukonkretinti darbo pavadinimą. Jei kuris nors laukelis neužpildomas, toliau vykdyti veiklos nebus leidžiama.

← 3

4. Kad būtų galima pradėti rašyti taisyklingos struktūros rašinį, spaudžiama rodyklė *Get started* (pradėkime) (3).
5. Spustelėjus *Get started*, atveriamas įžangos rašymo langas. Dešiniajame viršutiniame lango kampe (4) mokinys mato savo darbo progresą (rašomo darbo struktūros žemėlapi), gali patogiai planuoti savo veiklos tempą, matydamas, kokia darbo dalis yra atlikta. Apatiniame kairiajame lango kampe (5) matoma balta rodyklė leidžia grįžti į pageidaujamą papildyti ar pataisyti darbo vietą. Pačiame darbe pirmyn/atgal vaikštoma spaudant būtent šias baltas rodykles.

Didžiąją baltame įžangos lape rašoma rašinio įžanga, vadovaujantis konkrečia tema, turimomis žiniomis ir mokytojo nurodymais.

Kadangi priemonėje visi užrašai pateikiami anglų kalba, akivaizdi vidinė integracija, tačiau mokytojo pagalba būtina, ypač žemesnių klasių mokiniams.

6. Spustelėjus baltą rodyklę žemyn, atveriamas pirmojo pastraipos teiginio langas. Matomos suformuotos trys būsimos pastraipos, tačiau, pvz., samprotavimui būdinga dviejų dėstymo pastraipų sandara, taigi čia svarbu mokytojo paaiškinimas, nurodomi labai konkretūs lūkesčiai. Dešinėje matomo žemėlapio langeliai leidžia pasitikrinti, koks tai rašinio rašymo etapas. Akcentuotinas faktas, kad šiuose laukeliuose rašomas teiginys – trumpa, aiški, temą plėtojanti mintis, kuriai būtinas pagrindimas (argumentai, aiškinimas),

7. Pabaigus rašyti teiginius, spaudžiama balta rodyklė žemyn, atsiveria argumentų, aiškinimo rašymo langas. Patartina mokiniams akcentuoti, kad racionaliau parašyti, pvz., pirmą teiginį, tuomet leistis žemyn žemėlapyje ir iš karto rašyti argumentus, pagrindžiančius mintį. Taip išvengiama blaškymosi, minties šuolių, o papildyti galima grįžti bet kuriuo momentu.

Lange argumentai (aiškinimas) pateikiami kaip sąrašas, toks formatas nėra tinkamas, nes rašomas rašinys, o ne planas, todėl patartina mokiniams akcentuoti, kad šiame lange rašoma I ir III eilutėse: tokiu būdu I eilutėje pateikiamas aiškinimas arba argumentavimas, o III – dalinis apibendrinimas.

Dešiniame kampe matomame žemėlapyje aktyvus gelsvas darbo rašymo etapo langelis mokiniui padeda susikaupti, koncentruoti dėmesį į atliekamą užduotį.

8. Pabaigus rašyti visų teiginių argumentus arba aiškinimus, spaudžiama balta rodyklė žemyn, atveriamas išvadų (apibendrinimo) rašymo langas. Virš aktyvaus rašymo langelio esančios trys rodyklės mokiniui primena, kad išvados rašomos apibendrinant visą darbą, būtina ir galima grįžti į anksčiau rašytas dalis, kad būtų suformuluotas sklandus darbo apibendrinimas. Patartina mokiniams akcentuoti aukščiau aptartas dalines išvadas, priminti, kad, jas tinkamai suglaudinus ir suformulavus sklandžią mintį, viso rašinio apibendrinimo rašymas pasidaro visai paprastas.

9. Spustelėjus dešiniame lapo kampe, apačioje, esančią rodyklę *Finish*, atveriamas struktūruotas rašinio šablonas, kurį galima panaudoti kaip juodrašį ir įpareigoti mokinius pateikti vertinimui ranka perrašytą taisyklingos struktūros rašinį, taip pat galima išsaugoti PDF formatu ir įkelti į virtualiąją mokymo(si) aplinką. Išsaugoti patartina paspaudus mygtuką *Export*, tuomet šablonas automatiškai parsiučiamas į įrenginį.

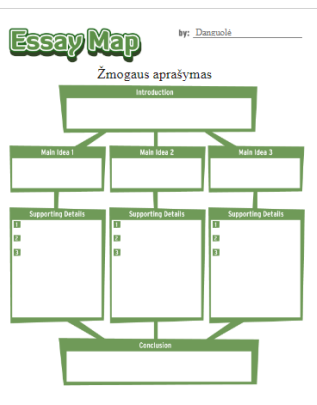
Congrats! You have finished your Essay Map.

Review your map. If you want to make changes, use the Back button.

When it is finished, you can ...

[Print](#) [Export](#) [Save](#) [Start New Project](#)

Enter a name for your final Essay Map:

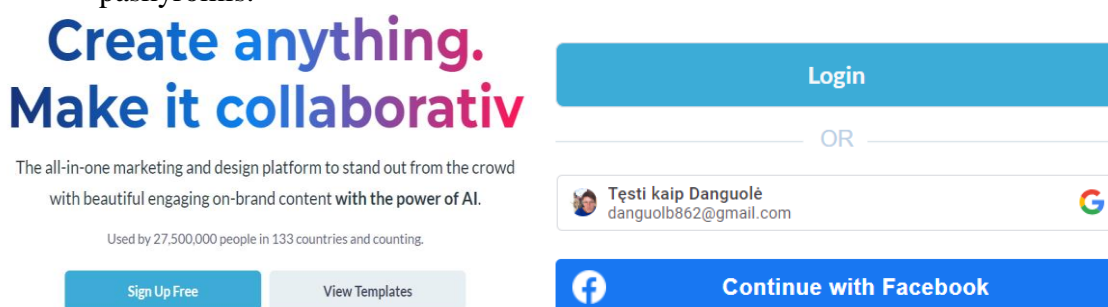

10. Mokytojui, pradedančiam naudoti šią virtualiąją priemonę, patartina nuolatos priminti mokiniams, jog, nepaisant to, kad priemonėje visi patarimai pateikiami angliškai, užduotis skirta lietuvių kalbos gebėjimams ugdyti, todėl laikomasi taisyklingos kalbos ir žodyno reikalavimų. Jei mokytojas nepasitiki savo anglų kalbos žiniomis ir gebėjimais (arba mokėsi ne tos užsienio kalbos), patartina naudotis programėle *Lens*, instaliuojama į telefoną.

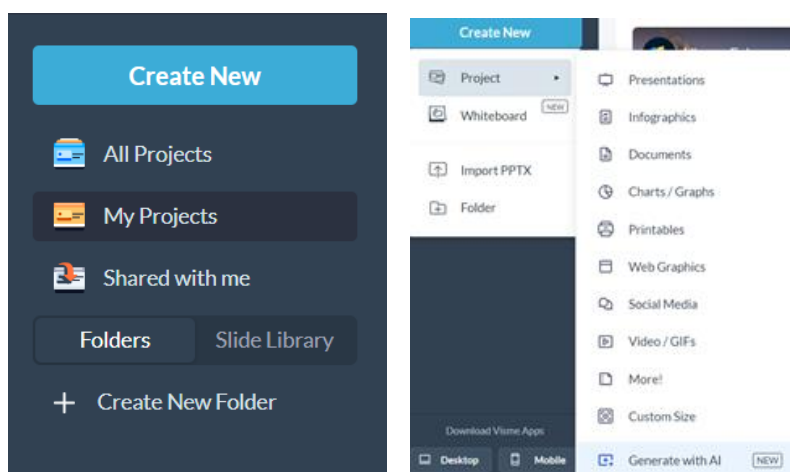
Virtualioji mokymo(si) priemonė <https://interactives.readwritethink.org/> tinkama ir sinchroniniam darbui klasėje, ir mokymuisi savarankiškai. Tai daugiau mokymuisi, rašinio rašymo gebėjimams ugdyti skirta priemonė, tačiau gali būti naudojama ir žinių įtvirtinimui, ypač, jei užduotys skiriamos specialiųjų poreikių mokiniams. Vaizdinga, patogi, leidžianti mokiniui sukaupti dėmesį ir stebėti savo užduoties atlikimo procesą priemonė.

Įvairūs kūriniai skaitomi ne tik pamokų metu, bet taip kiekvienas mokinys per mokslo metus privalo savarankiškai perskaityti 10 kūrinių iš jo amžiui tinkamo rekomenduojamos literatūros sąrašo ir sutartu su dėstančiu mokytoju būdu pristatyti skaitytą tekstą klasės draugams, pateikti rekomendacijas. <https://www.visme.co/> - interaktyvi mokymo(si) priemonė, itin įvairiai pritaikoma tiek darbui pamokose, tiek savarankiškam mokymuisi, tiek kūrybinėms idėjoms įgyvendinti, pvz., skaitymo rekomendacijas pateikti elektroninės knygos formatu.

1. Surinkus adresų lauke [visme.co](https://www.visme.co/) atveriamas registracijos langas, kuriame galima spustelėti *Sign up Free* ir kurti naują paskyrą, tačiau taip pat galima paspausti *Log in*, esantį dešiniojo kampo viršuje, ir jungtis su turimomis *Google* ar *Facebook.com* paskyromis.

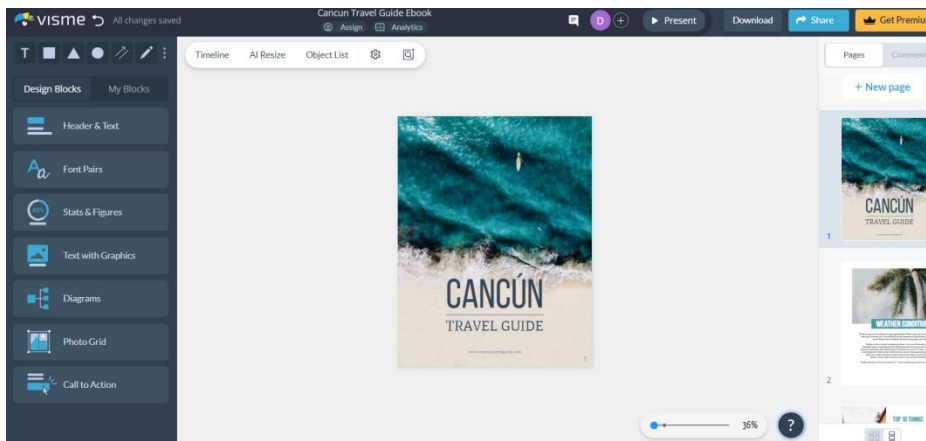

2. Sėkmingai prisijungus su turima paskyra ar sukūrus naują, vartotojas nukreipiamas į darbinę aplinką, kurioje pradedamas kurti naujas projektas.

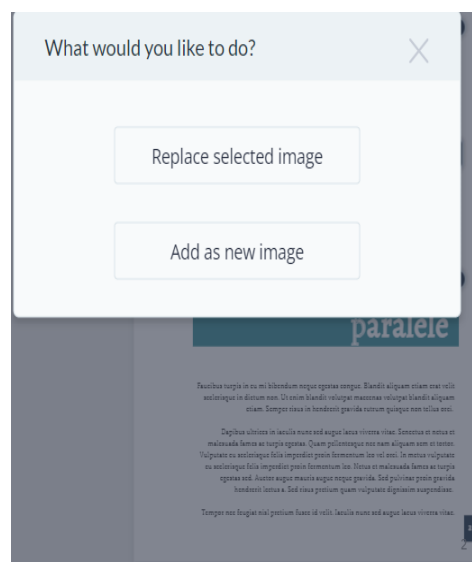

Kairiojoje lango pusėje esančiame meniu pasirenkamas mygtukas *Create New*, tuomet išskleistame meniu pasirenkama *More*, atsivėrusio lango paieškoje suvedama *Ebooks*, vartotojas nukreipiamas į nemokamų elektroninių knygų šablonų meniu.

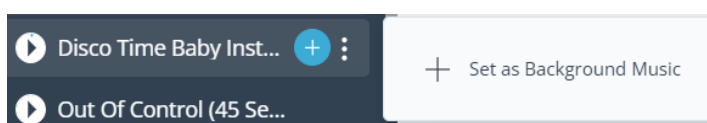
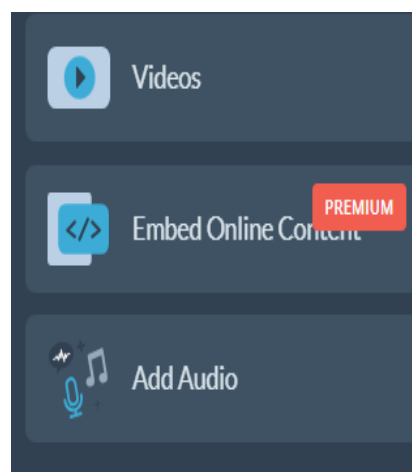
3. Pasirenkamas tinkamas nemokamas šablonas (mokami atpažįstami iš užrašo Premium), spustelėjus pelyte iškviečiami peržiūros (*Preview*) ir redagavimo (*Edit*) mygtukai. Pasirinkus redagavimo mygtuką vartotojas nukreipiamas į darbinę aplinką, kurioje gali redaguoti pasirinktą šabloną pagal savo poreikį, šiuo atveju – sukurti skaitymo rekomendacijas bendraamžiams.

4. Priemonė patogi tuo, kad šabloną prisitaikyti savo poreikiams paprasta ir neįgudusiam vartotojui: spustelėjus pelyte virš, pvz., pavadinimo, jis aktyvinamas, galima keisti pagal savo poreikį. Taip pat pakeičiamos ir netinkamos temai atskleisti nuotraukos: pelyte pasižymėjus pagal temą netinkamą nuotrauką ar iliustraciją, iš dešinėje pusėje esančio meniu pasirenkamas reikiamas vaizdas, spaudžiama *Replace selected image*, ir nuotrauka pakeičiama.

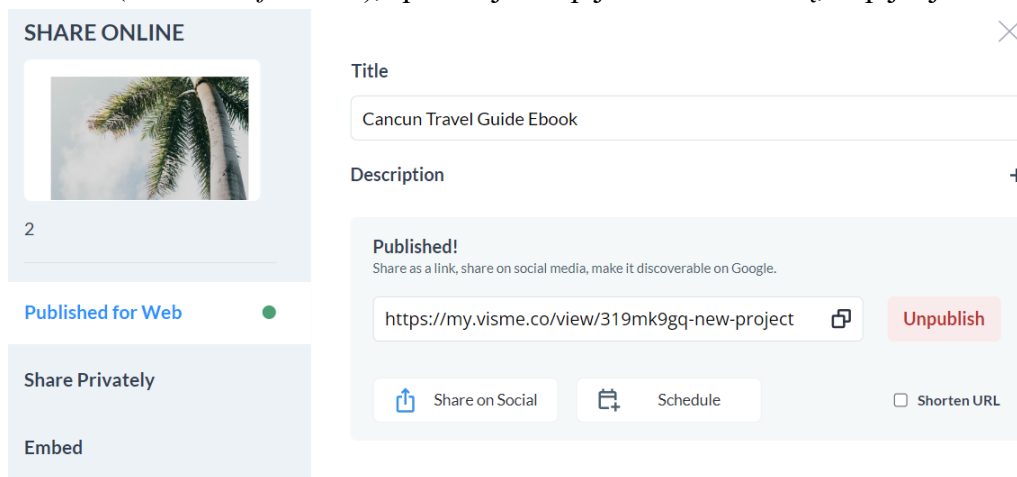

5. Pagal poreikį sudėliojus rekomendacijų turinį, patartina kurti ir nuotaiką, tinkamą tokios rekomendacijoms, galima įterpti fono muziką. Meniu juostoje pasirenkamas *Media* mygtukas (1), jį spustelėjus atsiveria medijos priemonių pasirinkimas, tuomet spustelimas *Add Audio* (2), atveriamas garso įrašų meniu. Pelyte pasirinkus tinkamą įrašą, atveriamas *Set as Background Music* (3), pasirinkus šią funkcija visai elektroninei knygai priskiriamas fono įrašas.

<https://my.visme.co/view/319mk9gq-new-project>

6. Pabaigus kurti rekomendacijas pagal sutartą formą, elektroninė knyga peržiūrima, dešiniame ekrano kampe paspaudus *Present*, koreguojama, papildoma pagal poreikį, tuomet publikuojama, dalinamasi jos nuoroda. Paspaudus mygtuką *Share*, atveriamas dalinimosi langas. Svarbu akcentuoti dalijimosi privatumo nustatymus (*Published for Web*), spustelėjus kopijavimo ženkluką, kopijuojama nuoroda.

Visme.co – paprasta naudoti interaktyvi priemonė, tinkama savarankiško skaitymo kūriniam pristatyti patrauklia šiuolaikiniam mokiniui forma.